

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

สมนึก แก้ววิไล
เจิมสิริ ศิริวงศ์พากร
ณรงค์ โพธิ์พฤกษ์นันท์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปีงบประมาณ 2550

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เรื่อง : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย : สมนึก แก้ววิไล
เจิมสิริ ศิริวงศ์พาการ
ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์
พ.ศ. : พ.ศ. 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และศึกษาความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามปัจจัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพหลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความสนใจในข่าวสารการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่เยาวชนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร 50 เขต ๆ ละ 50 คน จำนวน 2,500 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไค-สแควร์

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยรวม ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ ในฐานะที่เป็นระบบการเมืองการปกครอง และในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่เยาวชนตอบว่าใช้มากกว่าร้อยละ 90 คือ มนุษย์เราเกิดมาควรมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาคเท่าเทียม ประชาชนในประเทศไทยมีสิทธิในการเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้ การบริหารงานของรัฐบาลควรเน้นความโปร่งใส รัฐบาลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้เป็นสิ่งที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย และวิถีชีวิตของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคของทุกคน เช่นเสมอภาคในชีวิต เสมอภาคในเสรีภาพ
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความสนใจในข่าวสารการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง ส่วนปัจจัยเพศมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง เยาวชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองอยู่ในระดับน้อย กิจกรรมการเมืองที่เข้าร่วมบ่อยครั้ง คือไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมการเมืองที่เข้าร่วมบางครั้งคือ ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมการเมืองนอกจาก 2 เรื่องนี้ เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วม
4. ความสนใจข่าวสารการเมือง เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน และติดตามผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์จะอ่านบ้างบางครั้ง จะสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับข่าวบันเทิง ส่วนข่าวสารการเมืองจะสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นน้อยที่สุด

Title : Knowledge and Understanding in Democracy of the Youths in
the Bangkok Metropolis

Researcher : Somnuk Keawwilai
Jermisiri Sirivongpakorn
Narong Phophueksanand

Year : 2007

Abstract

The purpose of this research is to study the level of knowledge and understanding in democracy of the youths in Bangkok metropolis and study the differential level of knowledge and understanding in democracy according to gender, age, education level, family incomes, and occupation of the parents, interesting level in political news, and the participation in political activity. This research is a survey research. The sample groups is the youths who live in Bangkok metropolis 2,500 persons from 50 district 50 persons for each district by accidental sampling. Questionnaire is used as a tool in data collection. The statistics by means of percentage, frequency, arithmetic means, standard deviation, and Chi- square.

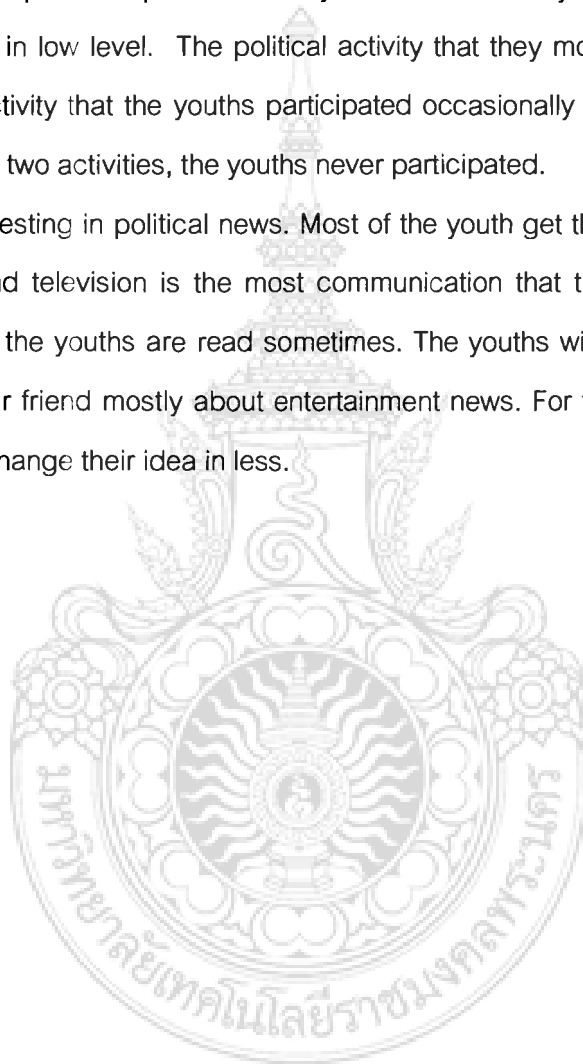
The results are as the following:

1. Knowledge and understanding in democracy. The youths have knowledge and understanding level in democracy totally in middle level. When compare the knowledge and understanding in democracy which in ideal status with political status and daily living status found that most of the youth has knowledge and understanding totally in middle level. When compare in each items that the youths answer "yes" more than 90% is "Man should has equal right." Thai nationality has right to select their religious. The government should role the country with transparency. The transparency for the Government and provable is the most important thing in democracy system. The daily living of each person in democracy system must in the equality of the right such as the equality of life and the equality in freedom.

2. The factors that affecting the knowledge and understanding level which a statistical significance at .05 is age, education level, family incomes, occupation of parents, interesting level in political, and participation in political activity. The gender factors is not imply significantly in statistics.

3. The participation in political activity. The most of the youths have participation in political activity in low level. The political activity that they mostly participated is the voting. Another activity that the youths participated occasionally is inviting the others to vote. Except these two activities, the youths never participated.

4. The interesting in political news. Most of the youth get the news from the mass communication and television is the most communication that they used to follow the news. Newspaper the youths are read sometimes. The youths will discuss or exchange their idea with their friend mostly about entertainment news. For the political news, they will discuss or exchange their idea in less.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากหลายฝ่ายที่ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ ดังนี้

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยคือ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ตูลยาทร ที่ได้เสียสละเวลาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการทำวิจัย

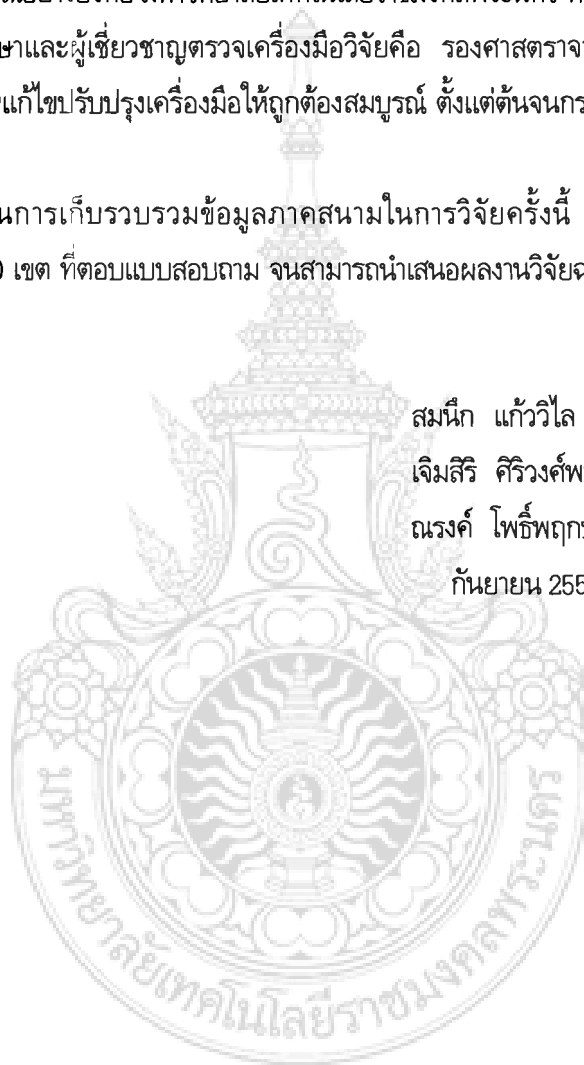
นอกจากนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณเยาวชนในกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต ที่ตอบแบบสอบถาม จนสามารถนำเสนอผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์นี้ได้

สมนึก แก้ววิไล

เจิมสิริ คีรีวงศ์พาการ

ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์

กันยายน 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ	5
2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย	11
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง	37
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	40
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
3.1 วิธีการศึกษา	52
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	53
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
3.6 การนำเสนอผลการวิจัย	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4.1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม	56
4.2 ความสนใจในข่าวสารการเมือง	59
4.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง	64
4.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	66
4.5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	74
4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	75
4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	80
4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	88
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
5.1 สรุปผลการวิจัย	97
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	103
5.3 ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	110
ภาคผนวก ข รายชื่อเขตในกรุงเทพมหานคร	116
ภาคผนวก ค การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	118
ภาคผนวก ง ประมวลผลการเก็บข้อมูล	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	56
4-2	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	57
4-3	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	57
4-4	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	58
4-5	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพหลักของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง	59
4-6	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่องทางการรับข่าวสาร การเมืองทางสังคม	59
4-7	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทสื่อที่ใช้ติดตาม ข่าวสารการเมือง	60
4-8	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตาม ข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์	60
4-9	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตาม ข่าวสารการเมืองจากการฟังวิทยุ	61
4-10	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตาม ข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์	61
4-11	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตาม ข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร	62
4-12	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตาม ฟังคำปราศรัยของนักการเมือง	62
4-13	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบุคคลที่เคยสนทนาหรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง	63
4-14	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเรื่องที่เคยสนทนาหรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น	63
4-15	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการสนทนา หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง	64
4-16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4-17	จำนวนและร้อยละ ของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยรวม	66
4-18	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	69
4-49	จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวม	74
4-20	ความถี่ความคิดเห็นอื่น ๆ ของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม	74
4-21	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ	75
4-22	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามอายุ	76
4-23	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามระดับการศึกษา	76
4-24	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามรายได้ครอบครัว	78
4-25	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามอาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง	79
4-26	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม	80
4-27	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง	81
4-28	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์	82
4-29	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการฟังวิทยุ	82
4-30	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์	83
4-31	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร	84

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4-32	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง	85
4-33	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามบุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองมากที่สุด	85
4-34	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามเรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นมากที่สุด	86
4-35	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง	87
4-36	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	88
4-3	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	89
4-3	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง	90
4-3	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง	90
4-3	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	91
4-3	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	92
4-4	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง	92
4-5	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม	93
4-6	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4-7	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็น ว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม	95
4-8	จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง โดยรวม	96

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	13
2.2	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	15
2.3	โครงสร้างการปกครองเมืองคูสิตธานี	16
2.4	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	16
2.5	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของประชาธิปไตย	29

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กล่าวไว้ในมาตรา 76 ว่า“รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

การที่จะพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีเสถียรภาพและมีความมั่นคงอย่างต่อเนื่องได้นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์แห่งเงื่อนไขต่างๆ และขึ้นอยู่กับการทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพของสถาบันการเมืองแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ของเยาวชน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปอย่างแท้จริง

การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนพอสมควรและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลกระทบทางการเมืองอยู่ในลักษณะภาพรวมในระดับสังคมหรือในระดับประเทศมากกว่าระดับบุคคล ในการดำเนินชีวิตส่วนตัวของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศยังต้องพะวงกับการหาเลี้ยงชีพ จึงเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองและเป็นเรื่องไกลตัว ไม่รู้ว่าการเมืองมีผลดีและผลเสียอย่างไรแก่ตน จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ บวกกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เยาวชนและประชาชนไม่สนใจการเมือง การปลูกฝังให้คนไทยดำเนินชีวิตสอดคล้องกับวิถีชีวิตทางประชาธิปไตยได้นั้น จึงต้องอาศัยสังคมหน่วยย่อยที่สุดคือครอบครัวและสถาบันการศึกษาซึ่งถือว่ามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมต่างๆ ในตัวเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศ การสร้างประชาธิปไตยในระบบสังคมโดยไม่สนใจต่อการวางรากฐานประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษาถือเป็นความผิดพลาดในที่สุดก็ได้ประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์ขึ้นในสังคม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งชุมชนไม่เพียงแต่ได้รับรู้ก่อนการตัดสินใจในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงสิ้นสุดกระบวนการตัดสินใจนั้นๆ ในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิภาพถึงแม้ว่าชุมชน หรือบุคคลอาจจะรู้สึกไม่พอใจในผลการตัดสินใจและกิจกรรมการพัฒนาก็ตาม แต่เขาก็มีโอกาสนี้จะมีอิทธิพลเกี่ยวกับคำถามหรือปัญหาที่ได้นำเสนอทางเลือกใดบ้างที่จะได้รับการพิจารณา ทางเลือกเหล่านั้นจะได้มีการประเมินผลอย่างไร การปรับปรุงเพื่อที่จะลดผลกระทบชนิดใดบ้าง จะได้รับการดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ

การมีส่วนร่วมไม่ใช่การเรียกร้องแต่หมายถึงการให้ ในระบอบประชาธิปไตยนอกเหนือจากกระบวนการประชาธิปไตยแล้ว บุคคลจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะบุคคลในที่นี้คือบุคคลที่รวมกลุ่มเป็นชุมชน และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม เพราะในระบอบประชาธิปไตยคือระบบที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่บุคคล ถ้าบุคคลไม่มีคุณภาพและคุณธรรม จะใช้ประชาธิปไตยเกินขอบเขตและทำลายผู้อื่น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในความสำนึกของเยาวชน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปอย่างแท้จริง

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันหลักที่ให้การศึกษ าให้ความรู้ และทักษะด้านต่างๆ แก่นักศึกษา และบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถาบันการศึกษาคือการปลูกฝังถ่ายทอดวัฒนธรรมและประเพณี การให้การศึกษ าเกี่ยวกับประชาธิปไตยแก่นักเรียน นักศึกษา ด้วยวิธีการที่เป็นประชาธิปไตยจึงไม่เพียงแต่จะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยเท่านั้นแต่ยังให้ประสบการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นทั้งคู่ต่อการเติบโตและเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย (Beetham and Boyle, 1995: 118-120) เยาวชน เป็นกลุ่มพลังมวลชนที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในสังคมการเมืองการปกครอง ซึ่งมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยในประเทศ เพราะกลุ่มเยาวชนเป็นพลังที่มีเวลาว่างมาก มีโอกาสหาความรู้ทั่วไปกับไม่ต้องรับผิดชอบในครอบครัวในประเด็นนั้นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่น่าสนใจต่อการศึกษาความ ความรู้เข้าใจของเยาวชน

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เยาวชน เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเมืองไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามปัจจัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพหลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความสนใจในข่าวสารการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.3.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.3.3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.3.4 รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.3.5 อาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.3.6 ความสนใจในข่าวสารการเมืองมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.3.7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 กลุ่มประชากร กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคือกลุ่มเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

1.4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 รายได้ของครอบครัว

1.5 อาชีพหลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

1.6 ความสนใจในข่าวสารการเมือง

1.7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 เยาวชน หมายถึง วัยรุ่นในช่วงอายุ 15-24 ปี ซึ่งจัดเป็นวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงตอนกลางและตอนปลาย ตรงกับคำว่า "เยาวชน" ที่องค์การเงินทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ UNICEF ได้กำหนดไว้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2540: 3)

1.5.2 ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ประชาชนในประเทศเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ ภายใต้กรอบของกฎหมายของประเทศ ตลอดจนการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายของการปกครองเพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม

1.5.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางด้านอุดมการณ์ของหลักการที่ว่าประชาชนอยู่เหนืออำนาจอธิปไตย มีสิทธิปกครองตนเองโดยมีวิถีปฏิบัติที่ชัดเจน และมีวิถีชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคของคนทุกคน

1.5.4 ความสนใจในข่าวสารการเมือง หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของเยาวชน จากช่องทาง การสื่อสารที่ใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการสื่อสารด้วยปากเปล่า จากแหล่ง ข่าวสารที่เป็นองค์การหรือจากบุคคลธรรมดา

1.5.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมือง การพูดคุยปัญหาในทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเมืองทาง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวิธีอื่นๆ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

1.6.2 ได้ทราบปัจจัยที่ทำให้ความรู้ความเข้าใจประชาธิปไตยของเยาวชนแตกต่างกัน

1.6.3 เป็นแนวทางนำไปพัฒนาการเรียนรู้อีกเกี่ยวกับประชาธิปไตย ให้มีความเข้าใจหลักการความหมาย และแนวทางปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” ในการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ
- 2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ

2.1.1 ความหมายของความรู้และความเข้าใจ

1. ความหมายของความรู้

Bloom (1971: 271) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึงพฤติกรรมและสถานการณ์ต่างๆ ที่เน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือการระลึกได้ อันสืบเนื่องมาจาก การเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่างๆ กระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนขึ้นต่อไป โดยเน้นในเรื่องกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำเป็น กระบวนการเชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบใหม่

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ได้ให้คำจำกัดความของ ความรู้ว่าเป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและมีการเก็บสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ (Good, 1973: 235)

อนันต์ ศรีโสภณ (2525: 14-15) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความจำในสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 16) กล่าวว่า ความรู้หมายถึง การแสดงออกของสมรรถภาพด้านความจำ โดยใช้วิธีให้ระลึกออกมาเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับความหมายในพจนานุกรม The Lexicon Webster Dictionary Encyclopedia Edition (1977: 531) ได้ให้คำจำกัดความของความรู้ว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษา หรือการค้นคว้า หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของหรือบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือจากรายงาน และการรับรู้เหล่านี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา

ชวาล แพร์ตกุล (2526: 11) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้คือบรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดเรื่องราวและการกระทำใดๆ ที่มนุษย์ได้สะสม และถ่ายทอดกันต่อๆ มาตั้งแต่ในอดีตและสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

ไพศาล หวังพานิช (2526: 95) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราวอันเป็นประสบการณ์บุคคลที่เหมาะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันไป

จิตรา วสุวานิช (2528: 6) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า เป็นการจำข้อเท็จจริง เรื่องราวรายละเอียดที่ปรากฏในตำราหรือสิ่งที่ได้รับการบอกกล่าวไว้

จ่านง พรายแย้มแซ (2531: 44) ได้ให้คำจำกัดความว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวของประสบการณ์ที่ผ่านมา รวมทั้งสิ่งที่สัมพันธ์กับประสบการณ์นั้นๆ ด้วย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 962) ได้ให้ความหมายคำว่า "รู้" หมายถึง แจ่ม เข้าใจ ทราบ กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับการสังเกต เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ประสบการณ์ เก็บรวบรวมไว้เป็นความทรงจำ สามารถระลึกได้และสามารถนำมาเป็นองค์ประกอบ เพื่อการตัดสินใจในพฤติกรรมต่างๆ และสามารถนำไปใช้ และถ่ายทอดต่อไปได้

2. ความหมายของความเข้าใจ

Bloom (1956: 85-95) ให้คำจำกัดความไว้ว่าความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการแปลความ ตีความและขยายความ จากสื่อความหมายต่างๆ ข้อมูล และสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็น รับรู้ ซึ่งก็คือพฤติกรรมด้านความเข้าใจ เป็นพฤติกรรมที่สามารถดัดแปลงแก้ไขสิ่งยากมาเป็นสิ่งง่าย สิ่งซับซ้อนไปเป็นสิ่งธรรมดา ความเข้าใจจึงแตกต่างจากความจำ ความเข้าใจมีพื้นฐานจากการเรียนรู้ความรู้และความจำก่อน เช่น นิสิต นักศึกษาที่ได้เรียนวิชาการแล้ว สามารถสรุปมาอธิบายได้โดยใช้การแปลความ ตีความ และขยายความจากวิชาที่เรียนมาได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น Bloom ได้แยกความเข้าใจออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

- การแปลความหมาย (Translation) เป็นความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งได้สู่อีกภาษาหนึ่งหรือจากการสื่อสารหนึ่งไปสู่อีกรูปหนึ่ง เช่น แปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แปลคำสุภาษิต แปลตารางหรือเครื่องหมายต่างๆ แปลข้อความหรือเนื้อความให้อยู่ในภาษาที่รู้เรื่องกันได้อย่างดี

- การตีความ (Interpretation) เป็นความสามารถในการอธิบาย หรือแปลความหมายหลายๆ อันมาเรียบเรียงร้อยกรอง โดยทำการจัดระเบียบ สรุปยอดเป็นเนื้อความใหม่ได้ โดยยึดเนื้อหาข้อความเดิมไว้เป็นหลัก ไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

- การขยายความ (Extrapolation) เป็นความสามารถที่ขยายเนื้อหาข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้น หรือเป็นความสามารถในการทำนายหรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิง หรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

กิริติ บุญเจือ (2525: 1-3) กล่าวถึง ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดซึ่งที่สามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาการต่างๆ

กาญจนาวลัย ปานเฟื่อง (2545:9) ได้กล่าวถึง ความเข้าใจ หมายถึง เมื่อได้รับความรู้แล้ว จะเกิดความเข้าใจ เมื่อเกิดความเข้าใจแล้วจะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปของการแปลความ การตีความและการคาดคะเน

สาธิต มิตรรัก (2545: 11) ได้กล่าวถึง ความเข้าใจ หมายถึง การที่สามารถรู้และเข้าใจในข้อเท็จจริง และสามารถนำเอาความรู้ที่มีอยู่ไปขยายความเพิ่มเติมและสามารถที่จะเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล หรือนำไปใช้ประพฤติปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545: 147) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นความสามารถของบุคคลในการแปลความหรืออธิบายสิ่งที่เป็นความรู้ จนเกิดเป็นความเข้าใจ ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของการแปลความ ตีความและการคาดคะเน

ราชบัณฑิตสถาน (2546: 200) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เข้าใจ” หมายถึง รู้เรื่อง รู้ความหมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดซึ่งที่ต่อจากความรู้ เป็นการแสดงออกของพฤติกรรมที่เกิดต่อจากความรู้ และมีการสื่อความหมายโดยตรง การเขียน การพูด การใช้สัญลักษณ์จะแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่างๆ จากข้อมูล และ สิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นโดยข้อเท็จจริงนั้นไม่ขาดหายไป ความรู้และความเข้าใจเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยาก เพราะมักเกิดขึ้นควบคู่กันไป

จากความหมายของความรู้ความเข้าใจที่กล่าวมา (Knowledge and Understanding) สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจหมายถึงการรับรู้ในสิ่งที่ได้มาจากการศึกษาและสิ่งแวดล้อมในสังคม เมื่อมีแหล่งให้ความรู้ แหล่งข่าว การรับรู้และความเข้าใจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับบุคคลและแหล่งความรู้ที่ได้รับมา

2.1.2 ระดับของความรู้

จิตรา วสุวานิช (2528: 6) กล่าวว่า ระดับความรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ระดับต่ำ ได้แก่ ความรู้อันเกิดจากการเดา หรือภาพลวงตาทางสัมผัส
2. ความรู้ระดับธรรมดา ได้แก่ ความรู้ทางประสาทสัมผัส หรือความเชื่อสูงกว่า แต่ยังไม่แน่นอน เป็นเพียงขั้นอาจเป็นไปได้

3. ระดับสมมติฐาน ได้แก่ ความรู้ที่เกิดจากความคิด หรือความเข้าใจ ซึ่งไม่ได้เกิดจากประสาทสัมผัส เช่น ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ความรู้ขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นสมมติฐานเพราะเกิดจากค่านิยมและสมมติฐานที่ไม่ได้พิสูจน์

4. ระดับเหตุผล ได้แก่ ความรู้จากตรรกวิทยา เป็นความรู้ที่ทำให้มองเห็นรูป หรือในภาพว่าเป็นเอกภาพ

2.1.3 การวัดความรู้

โสภิต ทองปาน (2544: 33) กล่าวว่า การได้มาซึ่งความรู้ มีวิธีการพื้นฐาน 6 วิธี คือ

1. อายตนะ ประกอบด้วย การเห็น การได้ยิน สัมผัส ชิม กลิ่น
2. ประสบการณ์ ซึ่งถือเป็นวิธีการเรียนรู้ของมนุษย์ที่กว้างขวางที่สุด
3. การรู้เอง (Intuition) เช่น การรู้ว่าดี หรือชั่ว ซึ่งให้ค่านิยมไม่ได้แต่รู้เอง
4. วิวรณ์ รู้เพราะสิ่งอยู่เหนือธรรมชาติ เช่น จากพระผู้เป็นเจ้า
5. รู้โดยการตรวจสอบ หมายถึง อาศัยตัวเลข ข้อมูลจากห้องปฏิบัติการ
6. การใช้เหตุผล เป็นความรู้ที่น่าเชื่อถือมากที่สุด เป็นวิธีการทดสอบความรู้ที่มีอยู่แล้ว และ

สร้างความรู้ใหม่ ใช้ได้ทุกสถานการณ์

ไพศาล หวังพานิช (2526: 96-104) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความรู้ การวัดความสามารถในการระลึก (Recall) เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลเดิมได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของครู รวมทั้งจากตำราสิ่งแวดลอมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

1. ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น คำศัพท์ และนิยาม กฎ และความจริงหรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ

2. ถามความรู้ในวิธีดำเนินการ เป็นการถามวิธีปฏิบัติต่างๆ ของแผน ประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้ม การจัดประเภท และหลักเกณฑ์ต่างๆ

3. ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหลักขณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้นๆ

เดือนใจ เศรษฐ์ลักโก (อ้างในยุวดี ไวยะโชติ. 2535) ได้กล่าวถึงการวัดทางสังคมศาสตร์ว่า ควรจัดให้ครบทุกด้านโดยใช้เครื่องมือหลายอย่างประกอบกันและควรใช้วิธีการวัด ทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการควบคู่กันไป การวัดผลแบบเป็นทางการ ได้แก่ การทดสอบ หรือการใช้แบบทดสอบ ส่วนการวัดแบบไม่เป็นทางการนั้นเป็นการสังเกตพฤติกรรมหรือการซักถาม และสำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดนั้นแบบที่เป็นประโยชน์โดยตรงและสามารถสร้างขึ้นมาใช้ได้เองแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ที่นิยมใช้กันมากที่สุดได้แก่ แบบทดสอบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบปรนัย กับแบบทดสอบอัตนัย

1.1 แบบทดสอบปรนัย เป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบไม่มีอิสระในการเขียนตอบ เนื่องจากจะต้องถูกกำหนดคำตอบมาให้เลือกและจะกำหนดรูปแบบของคำถามดังนี้

1.1.1 ให้เลือกตอบทางใดทางหนึ่ง เช่น ถูก-ผิด จริง-ไม่จริง ใช่-ไม่ใช่

1.1.2 ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดมาตอบ

1.1.3 ให้จับคู่คำตอบกับคำถามที่มีความสัมพันธ์กัน

1.1.4 ให้เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ได้ใจความสมบูรณ์

1.2 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี คำถามอาจมีลักษณะที่เป็นแนวคำถามที่กว้างหรือแคบก็ได้ แบบทดสอบอัตนัยจะใช้วัดความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ ความคิดสร้างสรรค์หรือค่านิยม

2. แบบวัดพฤติกรรมทางสังคม ที่สำคัญๆ ได้แก่ แบบสอบถาม การสังเกต แบบสำรวจรายการ มาตรฐานจัดอันดับคุณภาพ (มาตรฐานประมาณค่า) ระเบียบสะสมและสังคมมิติ

2.1 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดทัศนคติ ความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ในทางสังคมศาสตร์ มีลักษณะของคำถาม 3 อย่าง คือ

2.1.1 แบบจำกัดคำตอบ

2.1.2 แบบไม่จำกัดคำตอบ

2.1.3 แบบผสม

2.2 การสังเกต เป็นวิธีการเฝ้าติดตามพฤติกรรม ทั้งในด้านความรู้ ความจำ ทักษะ และทัศนคติ อาจทำได้ 2 รูปแบบ คือ

2.2.1 การสังเกตโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2.2.2 การสังเกตโดยไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม

2.3 แบบสำรวจรายการ (Check List) เป็นเครื่องมือที่ใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมต่างๆ ดูว่าพฤติกรรมใดบรรลุถึงจุดประสงค์แล้ว และพฤติกรรมใดยังไม่บรรลุถึงจุดประสงค์

2.4 มาตรฐานจัดอันดับคุณภาพ (มาตรฐานประมาณค่า) เป็นเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของสิ่งของที่ต้องการวัด ที่ไม่อาจให้คะแนนออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น การประเมินพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลใด ผู้ประเมินอาจใช้มาตรฐานจัดอันดับคุณภาพควบคู่ไปกับการสังเกต ประเมินว่าคุณคนนั้นมีพฤติกรรมที่ต้องการวัดอยู่ในระดับใด คือ ดีมาก หรือดี หรือพอใช้ หรือยังใช้ไม่ได้ วิธีการประเมินพฤติกรรมของบุคคลในสังคมศาสตร์จะใช้ตัวเลขเป็นเครื่องบอกคุณภาพของสิ่งที่ต้องการประเมิน โดยมีหลักเกณฑ์ไว้ว่า

0 หมายถึง ยังใช้ไม่ได้ หรือมีน้อย

1 หมายถึง พอใช้ หรือปานกลาง

2 หมายถึง ดี หรือดีมาก

หรืออาจกำหนดคุณภาพของสิ่งที่ต้องการประเมินให้ละเอียดลงไปอีก โดยใช้หมายเลข

1 2 3 4 5 แทนคุณภาพของสิ่งที่ต้องการประเมิน โดยมีเกณฑ์ไว้ว่า

1 หมายถึง ยังใช้ไม่ได้ หรือ น้อยมาก

2 หมายถึง พอใช้ หรือน้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง ดี หรือ มาก

5 หมายถึง ดีมาก หรือ มากที่สุด

2.5 ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือที่สำคัญอีกแบบหนึ่งในการวัดพฤติกรรมทางสังคม เพราะเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนา สามารถทำให้ผู้ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้องไม่สับสน

2.6 สังคมมิติ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคมที่เรียกว่า Sociogram มีประโยชน์ในการใช้จัดกลุ่มบุคคล

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

"ความรู้" ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการจัดสรรระบบความคิด และความเข้าใจของมนุษย์ ทฤษฎีที่สำคัญต่อองค์ความรู้นั้นมีทฤษฎีที่น่าสนใจอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีเหตุผลนิยม และทฤษฎีเชิงประจักษ์ หรือประสบการณ์นิยม

1. ทฤษฎีเหตุผลนิยม (Rationalism) ทฤษฎีนี้ให้แนวคิดว่าความรู้ของมนุษย์นั้นมีมาตั้งแต่เกิด โดยความรู้จะเริ่มต้นมาจากความเชื่อ คือ เชื่อในความจริง โดยเฉพาะความจริงที่ตายตัว (Necessary Truth) ซึ่งความรู้เหล่านี้ได้มาจากเหตุผลทางความคิดไม่ใช่มาจากประสบการณ์หรือประสาทสัมผัส โดยมองว่าประสบการณ์เป็นเพียงอุปกรณ์ที่เสริมให้รู้เท่านั้น นักคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้ ก็คือ เดการ์ต, สปิโนซ และไลบ์นิซ เป็นต้น

2. ทฤษฎีประจักษ์นิยม หรือประสบการณ์นิยม (Empiricism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความรู้ไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากประสบการณ์ ดังนั้น ความรู้จึงเกิดจากการเรียนรู้เท่านั้น นักคิดที่สำคัญคือ จอห์น ล็อก

แต่ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีไหนก็ตามต่างก็เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับความรู้ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เป็นทฤษฎีที่ก่อให้เกิดความรู้แจ้ง (Perception) เป็นลักษณะของการรับรู้ที่เกิดจากประสาทสัมผัสภายใน (Sensation) และเกิดจากความคิดภายในจิตใจ (Idea) มาประกอบร่วมกันโดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (วิเชียร แพทยาคม. 2505: 84-85)

2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย

2.2.1 ความเป็นมาของประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” นักประวัติศาสตร์ทางการเมืองได้ค้นพบว่าได้ก่อกำเนิดในทางปฏิบัติขึ้นเมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว ในนครรัฐเอเธนส์ (Athens) แห่งคาบสมุทรกรีก (Greek Peninsula) (วิสุทธิ์ โปธิแทน. 2538: 118) หลังจากที่แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้ก่อกำเนิดขึ้น ก็ได้วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดนี้เรื่อยมาตามสภาพสังคม สภาพแวดล้อม และเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดมา

1. การอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ การที่โลกมีมนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันหลายเผ่าพันธุ์ และหลากหลายวัฒนธรรมเช่นนี้ ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของความคิด ความเชื่อ ตลอดจนวิธีการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อที่จะทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือ ความไม่เข้าใจกัน การกระทบกระทั่งกัน การขัดแย้งให้ได้เถียงกันตามความคิดเห็นของแต่ละคนที่เชื่อว่าตนถูกต้อง

ความขัดแย้ง การโต้เถียง และการหาข้อยุติต่างๆ ระหว่างมนุษย์เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ในระยะแรกก่อนที่สังคมจะมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเช่นปัจจุบัน การจัดระเบียบทางสังคมเกิดจากคำสั่งสอนของศาสนาทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่

เมื่อสังคมมนุษย์เริ่มมีจำนวนมากขึ้นปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เริ่มปรากฏในหลายๆ ลักษณะ บางครั้งคำสั่งสอนทางศาสนาที่ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ได้ทุกคน ดังนั้น จึงมีการเริ่มสร้างกฎเกณฑ์ภายนอกจิตใจขึ้นมาควบคุมมนุษย์ด้วยกันเอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อย และมีสันติสุข ระบบที่ประเทศทั้งหลายในโลก ได้คิดค้นขึ้นมาควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เช่นนี้ก็คือ รูปแบบการปกครองที่เรียกว่าระบบการเมือง (กรมวิชาการ. 2524: 1-2)

2. ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นระบบการเมืองที่เสนอรูปแบบในการปกครองที่หลากหลายประเทศในโลกเห็นว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดระบบหนึ่งเพราะว่าเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองกันเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ที่มาของประชาธิปไตยมีผู้ศึกษาและนำเสนอไว้ดังนี้

กรมกิจการพลเรือนทหารบก (2527: 28, 73) ได้สรุปว่าประชาธิปไตย เป็นลัทธิการเมืองที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ของชนส่วนใหญ่ ประกอบด้วยทฤษฎีปรัชญา ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีรัฐศาสตร์ นำมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพสังคมของแต่ละประเทศ

- ทฤษฎีปรัชญา เป็นทฤษฎีว่าด้วยจิตนิยม ถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ คือมีศีลธรรมจรรยา มีความรู้สึกกับผิดชอบ เป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง มีการเอาใจใส่ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา มีการประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน ขจัดปัญหาข้อขัดข้องด้วยการประนีประนอมและสานประโยชน์ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ

- ทฤษฎีรัฐศาสตร์ เป็นทฤษฎีว่าด้วยอำนาจ ความยุติธรรม หรือความถูกต้องเป็นเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ว่าใครจะเป็นผู้รับประโยชน์ประเภทใด เมื่อไร โอกาสไหน จังหวะใด และได้ประโยชน์อะไร ด้วยความยุติธรรมในสังคมโดยการพิจารณาถึงขีดความสามารถ ความขยัน สมรรถภาพในการปฏิบัติ ซึ่งอาจแตกต่างกัน ฉะนั้น ผลประโยชน์ที่ได้รับอาจแตกต่างกันตามสภาพความยุติธรรมมากที่สุด และเมื่อมีการรวมตัวกันมากขึ้นจึงทำให้เกิดการจัดองค์กรทางการเมืองและการบริหารขึ้นมา โดยมีการลดหลั่นกันในเรื่องการบังคับบัญชา มีการแบ่งระดับการประสานงาน หรือมีการแบ่งว่าใครเป็นผู้ปกครองและใครเป็นผู้อยู่ใต้ปกครอง

- ทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อดำรงชีพให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบของ อันส่งผลให้ได้รับความสมบูรณ์พูนสุข ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบอบเศรษฐกิจจะเป็นแบบเสรีนิยมโดยเอกชน หรือกลุ่มเอกชนรวมกันเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต หรืออาจเป็นแบบที่เอกชนและรัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เอกชนตั้งโรงงานได้ รัฐบาลก็ตั้งได้ เพื่อช่วยให้ประชาชนมีกิจการสาธารณูปโภคที่ไม่ถูกเอาเปรียบจากเอกชนมากนัก เพราะรัฐบาลประกอบการโดยไม่ค้ากำไร เรียกว่าเศรษฐกิจแบบผสม

อมร รักษาสัตย์ (2543: 12-13) กล่าวว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาทางการเมืองในชุมชนของตนนั้น เป็นวิธีที่สังคมของกรีกโบราณหลายแห่งได้ปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในสังคมอินเดียโบราณปรากฏว่าประชาชนในวรรณะสูงๆ ได้มีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรง หากพิจารณาอย่างผิวเผินอาจดูไม่มากนัก แต่ถ้านับทั้งวรรณะก็ไม่น้อยทีเดียว ถ้าจะเทียบกับการประชุมสภาประชาชนของนครรัฐกรีกโบราณ ซึ่งก็มีไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ธรรมเนียมการปกครองของชมพูทวีปนั้น ไม่ได้ศึกษากันมากนักจึงไม่ทราบว่ามีวิญญานของประชาธิปไตยในซีกโลกตะวันออกว่าเป็นอย่างไร การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยที่พูดกันอยู่ทุกวันนี้มาจากธรรมเนียมของชาติตะวันตก ซึ่งได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมมาจากสมัยกรีกโบราณอีกทอดหนึ่ง

ทินพันธ์ นาคะตะ (2543: 1) ได้กล่าวถึงที่มาของประชาธิปไตยว่าเป็นระบบการเมืองในอุดมคติอย่างหนึ่งที่สังคมต่างๆ ส่วนมาก พยายามจะยึดถือเป็นหลักสำหรับการปกครองประเทศ และสำหรับการสร้างความสะดวกสบายให้แก่รัฐบาลของตนเอง ทั้งนี้เพราะถือกันว่าประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมขึ้นมา และเชื่อกันว่าการปกครองโดยคนหลายๆ คน จะทำให้การตัดสินใจได้ดีกว่าคนเดียวไม่กี่คนหรือคนเดียว

หากมองภาพรวมจะเห็นว่าประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองที่มนุษย์ส่วนใหญ่เชื่อว่าทำให้เกิดความเป็นตัวของตัวเองมีความรับผิดชอบมีคุณธรรมจริยธรรม มีการแบ่งปันผลประโยชน์ มีเสรีภาพในด้านต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดสันติสุขทั้งตนเองและส่วนรวม

2.2.2 ความเป็นมาของประชาธิปไตยในประเทศไทย

1. แนวคิดประชาธิปไตยในแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง

ภาพที่ 2.1 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การพัฒนาการเมืองเริ่มแรกเกิดขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังปรากฏในหนังสือของพระเจ้าอนงยาเธอกรมพระนครสวรรค์วรพตติ์ ซึ่งมีศักดิ์เป็นพระอนุชาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 9 มกราคม 2428 ที่ก่อนการให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบราชการและการบริหารประเทศให้ทันสมัยตามแบบอย่างยุโรป ซึ่งต่อมาได้ปฏิรูประบบการปกครองครั้งใหญ่ใน พ.ศ. 2443 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่นขึ้นเป็นครั้งแรกโดยทรงตั้งสุขาภิบาลตำบลท่าฉลอมเป็นเมืองสมุทรสาครใน พ.ศ. 2448 (รศ. 124)

1.1 ภัยล่าอาณานิคม

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2442) สยามถูกคุกคามด้วยลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศต้องตกเป็นเมืองขึ้น พระองค์จึงทรง ลیبทอดพระบรมราโชบายจากพระราชบิดาทรงดำเนินการทูต และการปฏิรูปสยามให้ “ศิวิไลซ์” หักเทียมชาติตะวันตก เพื่อนำสยามให้ พ้นภัย ทรงส่งพระบรมวงศานุวงศ์ พระราชวงศ์ รวมทั้งบุตรขุนนางข้าราชการไปศึกษาวิชาการในยุโรป เพื่อเตรียมพร้อมในการพัฒนาประเทศ

1.2 ทรงเลิกทาสให้เป็นไท

การเลิกทาสในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นับเป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งและเป็นพระราชประสงค์ตั้งแต่แรกเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ แต่เนื่องจากเป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากโบราณกาล จึงต้องทรงกำหนดแผนการเป็นขั้นตอน เพื่อให้ระบบทาสค่อยๆ หมดไปจากสังคม พระองค์ทรงเริ่มจากการตรา “พระราชบัญญัติพิทักษ์กระเชียรอายุลูกทาสลูกไทย” ปลดปล่อยให้ทาสที่เกิดในปีพระราชสมภพเป็นไทยเมื่ออายุครบ 21 ปี จากนั้นได้ทยอยประกาศเลิกทาสอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนกระทั่ง พ.ศ. 2448 จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตรา “พระราชบัญญัติทาสรัตนโกสินทร์ศก 124” ให้เลิกทาสทั่วพระราชอาณาเขต ถือเป็นการสิ้นสุดการมีทาสในสยาม

การเลิกทาสด้วยวิธีเช่นนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นการกระทำที่นุ่มนวล ปราศจากความวุ่นวายจนถึงการสูญเสียเลือดเนื้อ เช่นในหลายๆ ประเทศ ดังนั้น มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์แห่งอังกฤษได้ทูลเกล้าฯ ถวาย ปริญญาทางกฎหมาย (Doctor of Law) กิตติมศักดิ์แด่พระองค์ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2450 นับเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกในทวีปเอเชียที่ได้รับการถวายพระเกียรติเช่นนี้

1.3 พระพุทธเจ้าหลวงทรงปฏิรูปการปกครอง

เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ และรักษาความมั่นคงของพระราชอำนาจ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการปกครองครั้งใหญ่ โดย

1.3.1 ทรงยกเลิกรตำแหน่งสมุหนายก สมุหกลาโหม และจตุสดมภ์ ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองดั้งเดิม ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แล้วปรับเปลี่ยนการบริหารประเทศ เป็นกระทรวงต่างๆ 12 กระทรวง มีเสนาบดีเป็นผู้ว่าการ

1.3.2 เสนาบดีทุกกระทรวงจะมีฐานะเท่าเทียมกันและร่วมประชุมเป็น “เสนาบดีสภา” ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและช่วยบริหารราชการแผ่นดิน

1.3.3 ทรงถ่ายโอนอำนาจจากหัวเมืองต่างๆ มาขึ้นต่อพระองค์โดยตรง โดยใช้อำนาจปกครองประเทศผ่านสภาที่ทรงแต่งตั้งขึ้น คือ สภาที่ปรึกษา (Council of State) และสภาองคมนตรี (Privy Council)

1.4 กำเนิด “สภา” แห่งแรก

สภาแห่งแรกที่เกิดขึ้นในสยามเกิดขึ้นจากการแต่งตั้ง โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้ง “สภาที่ปรึกษา” ขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2417 มีสมาชิกเป็นขุนนางชั้นพระยา 12 คน และมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประธาน มีหน้าที่ถวายคำปรึกษาราชการแผ่นดิน หลังจากนั้นอีก 2 เดือน ทรงตั้ง “สภาองคมนตรี” จำนวน 49 คน มีสมาชิกชั้นพระบรมวงศานุวงศ์ 13 พระองค์ และขุนนางข้าราชการ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในพระองค์และช่วยปฏิบัติราชการแผ่นดินตามแต่พระบรมราชโองการอย่างไรก็ตาม การตั้งสภาทั้งสองตามแนวพระราชดำริเป็นเพียงรูปแบบการปกครองที่พัฒนาขึ้นจากเดิมแต่ยังไม่ใช่ “สภา” ที่มี “ผู้แทน” เป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ของทุกชนชั้นในสังคมร่วมด้วยอย่างแท้จริง

1.5 ก่อตั้งสุขาภิบาลเพื่อท้องถิ่น

สำหรับการปกครองท้องถิ่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจัดให้มีสุขาภิบาลขึ้นครั้งแรกที่กรุงเทพมหานคร และท่าฉลอม มีหน้าที่คล้ายเทศบาลในปัจจุบัน ปรากฏว่าดำเนินการได้ผลดี จึงโปรดฯ ให้ตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2448 โดยแบ่งสุขาภิบาลออกเป็น 2 ประเภท คือ “สุขาภิบาลเมือง” และ “สุขาภิบาลตำบล” ให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

รูปลักษณะการปกครองที่วางไว้และดำเนินการในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้ ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยในเวลาต่อมา แต่ส่วนใหญ่ยังคงรูปแบบเดิมจนกระทั่งมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน 2475

1.6 ประชาธิปไตยกระแสใหม่จากตะวันตก

ในระหว่างนั้นได้เกิดกระแสแนวใหม่คิดใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจในโลกตะวันตก นั่นคือแนวคิดการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด แนวคิดใหม่นี้ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในหมู่ “นักเรียนนอก” รุ่นแรกๆ จนกระทั่งเจ้านาย 4 พระองค์ และข้าราชการอีก 7 ท่าน นำโดยพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าปฤษฎางค์ ราชทูตสยามประจำกรุงปารีส ทูลเกล้าฯ ถวายความคิดเห็นเรื่องการจัดเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ใน ร.ศ. 103 รวม 7 ประการ

คำกราบบังคมทูลฯ ของเจ้านายและข้าราชการกลุ่มนี้ นับเป็นข้อคิดเห็นที่ก้าวหน้าและทำทนายมากที่สุดเป็นครั้งแรกในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งบุคคลคณะดังกล่าวต้องใช้ความกล้าหาญอย่างสูงดังที่บันทึกไว้ว่า “ถ้ามิได้กราบบังคมทูลพระกรุณาตามรู้เห็นแล้วก็เป็นกราดจากความกตัญญูและน้ำพิพัฒน์ทั้งความรักใคร่ในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และทั้งพระราชอาณาเขตซึ่งเป็นของข้าพระพุทธเจ้าชาวสยามทั่วกันหมด”

ข้อเสนอทั้ง 7 ประการนี้ ถือเป็น “แผนพัฒนาการเมืองไทยฉบับแรก” ที่แสดงถึงอิทธิพลแนวคิดทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นครั้งแรก แม้ว่าข้อเสนอดังกล่าวจะมิได้ถูกนำมาใช้ปฏิบัติก็ตาม

2. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างเมือง “ดุสิตธานี” เมืองประชาธิปไตยในฝันขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2461 และยังได้ทรงร่างรัฐธรรมนูญการปกครองดุสิตธานีขึ้น เป็นหลักการสิทธิพลเมืองชาวดุสิตธานี ถือได้ว่า เป็นรัฐธรรมนูญฉบับทดลองฉบับแรกของไทย

ภาพที่ 2.2 พระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

2.1 กบฏ ร.ศ. 130

ในช่วงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แนวคิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นแพร่กระจายไปแม้ในกลุ่มทหาร โดยเฉพาะทหารรุ่นใหม่ที่มีการศึกษา เมื่อถึงคราว “ผลัดแผ่นดิน” พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเพิ่งจะเสด็จขึ้นครองราชย์ไม่นานนักในวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2454 (ร.ศ. 130) กลุ่มนายทหารหนุ่มที่เพิ่งจบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกกลุ่มหนึ่ง นำโดยขุนทวยหาญพิทักษ์ (เหล็ง ศรีจันทร์) ได้ก่อการขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่แผนการล้มเหลว คณะผู้ก่อการถูกจับกุมต้องโทษจำคุก และเป็นที่รู้จักกันต่อมาภายหลังว่า “กบฏ ร.ศ. 130” หรือ “กบฏหมอลือเหล็ง”

ผลจากการก่อการในครั้งนั้น ส่งผลให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองโดยฉับพลันนั้นเป็นไปได้ยาก และทรงเห็นว่าจะต้องเริ่มจากการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยเสียก่อน

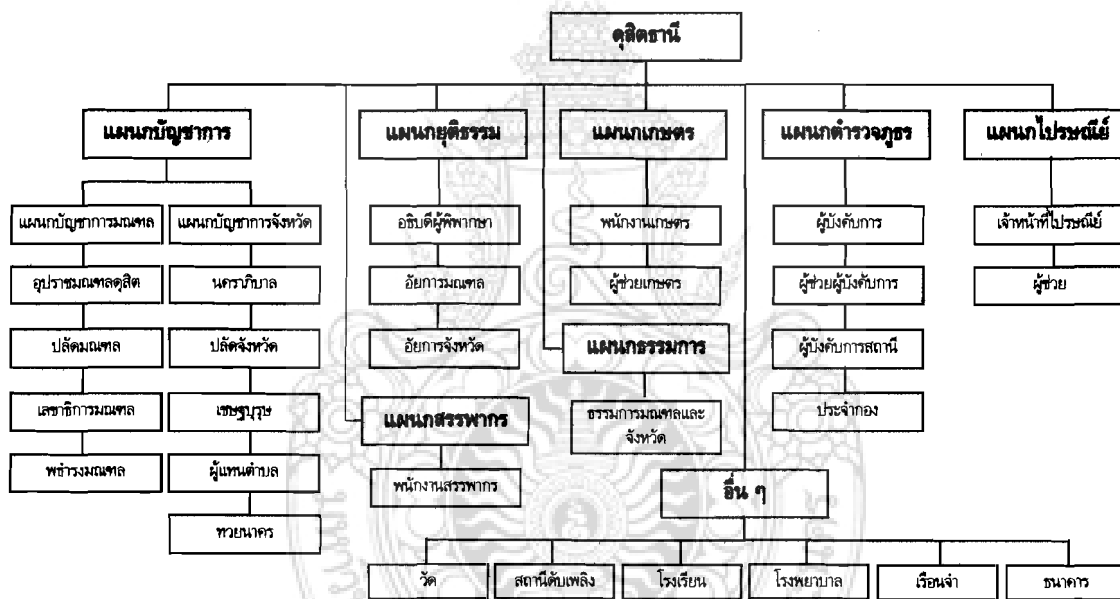
2.2 ยุคทองของหนังสือพิมพ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยการหนังสือพิมพ์อย่างมาก และทรงเปิดเสรีภาพอย่างเต็มที่แก่นักหนังสือพิมพ์ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อประชาชนจะได้รู้จักแสดงความคิดเห็นที่ถูกที่ควร โดยพระองค์ก็ได้ทรงมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างไม่ถือพระองค์ และปะทะคารมกับนักหนังสือพิมพ์หรือคอลัมนิสต์หลายฉบับที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันโดยไม่ทรงถือโทษโกรธแค้น รัชสมัยของพระองค์จึงถือเป็นยุคทองวงการหนังสือพิมพ์ทีเดียว

2.3 ดุสิตธานี เมืองจำลองประชาธิปไตย

ใน พ.ศ. 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจัดตั้ง “ดุสิตธานี” ซึ่งเป็นเมืองจำลองที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยขึ้น ได้ทรงร่างรัฐธรรมนูญการปกครองดุสิตธานี ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับทดลองฉบับแรกของไทย และทรงวางเค้าโครงของระบอบประชาธิปไตยขั้นมูลฐาน โดยยึดให้ประชากรดุสิตธานีได้รู้จักวิถีทางการปกครองตนเองในรูปเทศบาลนคร มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตามแบบอย่างอังกฤษ ทรงมุ่งให้มีการแสดงความคิดเห็นด้วยการออกหนังสือพิมพ์รายวันคือ “ดุสิตสมัย” และหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ คือ “ดุสิตสมิต” แม้ว่าการปกครองในดุสิตธานีไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศในภาพรวม แต่ก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการวางพื้นฐานประชาธิปไตยในประเทศไทย

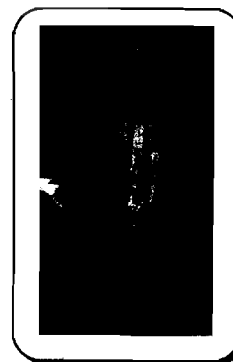

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการปกครองเมืองดุสิตธานี

3. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

3.1 วิฤตเศรษฐกิจต้นแผ่นดิน

เมื่อมีการปลดแผ่นดินครั้งใหม่ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสร็จขึ้นครองราชย์สมบัติ และทรงประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งยิ่งรุนแรงมากขึ้นเพราะภาวะด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ทั่วทั้งโลก รัฐบาลขาดดุลงบประมาณอย่างรุนแรง

ภาพที่ 2.4 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระองค์จึงทรงเริ่มแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการตัดงบประมาณส่วนพระองค์ และทรงดำเนินนโยบาย “ดุลยภาพ” คือการปลดลดจำนวนข้าราชการ เพื่อลดงบประมาณรายจ่ายของรัฐ ส่งผลให้ข้าราชการจำนวนมาก “ถูกคูล” ออกจากตำแหน่ง ประกอบกับกระแสเรียกร้องประชาธิปไตยที่ขยายวงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในหน้าหนังสือพิมพ์ทำให้บรรยากาศทางการเมืองอึมครึมไปตลอดรัชสมัย

3.2 ข้อเสนอของพระยาภิรมย์ภักดี

หลังจากเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นเวลาได้ 8 เดือน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีพระราชหัตถเลขาปรึกษาขอราชการไปถึงพระยาภิรมย์ภักดี (ดร. พานิช บี แซร์) อดีตที่ปรึกษาการต่างประเทศในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกว่า “พระราชบันทึกเรื่องปัญหาของสยาม” (Problems of Siam) ทรงถามว่าสยามมีความพร้อมหรือไม่ที่จะมีการปกครองในระบบตัวแทน เช่นเดียวกับอังกฤษ พระยาภิรมย์ภักดีมีหนังสือกราบบังคมทูลลงวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2469 ถวายความเห็นว่ามีสภาพตัวแทนจากราชกรยังไม่มีความเหมาะสมกับสยาม เนื่องจากราชกรยังไม่มีความรู้เพียงพอ ตัวแทนที่เลือกขึ้นมาอาจเป็นทรราชได้ แต่ก็ควรจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนรูปแบบการปกครองเพื่อเตรียมพร้อมกับการเจริญเติบโตทางการศึกษาและการขยายตัวแทนสติปัญญาความรู้ เพื่อประคับประคองการเปลี่ยนแปลงให้เกิดจากภายใน ไม่ใช่ให้ล้มลุกตลึงตาลอกเลียนจากตะวันตก และได้ร่างเอกสารชื่อ “Outline of Preliminary Draft” เป็นข้อระเบียบ 12 มาตราขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเป็นแนวทาง

- มาตรา 1 พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดในพระราชอาณาจักร
- มาตรา 2 พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีผู้หนึ่งขึ้นรับผิดชอบต่อพระองค์ในงานบริหารทั้งปวงของรัฐบาล พระมหากษัตริย์อาจทรงถอดถอนนายกรัฐมนตรีเสียเมื่อใดก็ได้
- มาตรา 3 นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้ง และถอดถอนนายรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงต่างๆ ของรัฐบาล นายกรัฐมนตรีจะรับผิดชอบงานทั้งหมดของแต่ละกระทรวงต่อพระมหากษัตริย์และมีหน้าที่ดำเนินนโยบายทั่วไปของรัฐบาลตามที่พระมหากษัตริย์ทรงแนะนำ โดยประสานงานกับกระทรวงต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว
- มาตรา 4 รัฐมนตรีแต่ละนายจะรับผิดชอบต่อกระทรวงตนโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี และจะช่วยเหลือดำเนินนโยบายทั่วไปตามการแนะนำของนายกรัฐมนตรี
- มาตรา 5 คณะรัฐมนตรีจะประชุมพร้อมกันโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และประกอบด้วยรัฐมนตรีทุกนาย ซึ่งจะร่วมกันหารือเรื่องราวต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมโดยนายกรัฐมนตรีจะรับผิดชอบต่อการตัดสินใจทั้งปวง

- มาตรา 6 นายกรัฐมนตรีจะกราบบังคมทูลเสนอการตัดสินใจปัญหาทั้งปวงของนโยบายหลักให้พระมหากษัตริย์ทรงทราบและนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการโดยตรงจากพระมหากษัตริย์ในทุกกรณี
- มาตรา 7 พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งอภิมนตรีสภาขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยสมาชิก 5 คน มีนายกรัฐมนตรีเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง แต่รัฐมนตรีคนอื่น ๆ มิได้เป็นสมาชิก อภิรัฐมนตรีสภาไม่มีอำนาจในการบริหารแต่อย่างใด หากแต่มีหน้าที่ถวายคำปรึกษาแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อทรงมีพระราชประสงค์ในปัญหา นโยบายทั่วไป หรือปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากงานบริหารในรายละเอียดของรัฐบาล อภิรัฐมนตรีสภาไม่มีอำนาจให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการแต่งตั้งหรือรายละเอียดในการบริหาร แต่จะมีอำนาจในการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีทั้งคณะได้
- มาตรา 8 พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งหรือถอดถอนสมาชิกของคณะมนตรีสภาเมื่อใดก็ได้
- มาตรา 9 ภายใน 3 วันนับตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์ พระมหากษัตริย์จะทรงสมมติพระราชทายาทขึ้นชั่วคราว โดยการแนะนำและยินยอมขององคมนตรีสภา การเลือกพระราชทายาทจำกัดเฉพาะพระโอรสของพระมหากษัตริย์และพระราชินี หรือพระราชวงศ์โดยไม่จำกัดด้วยพระอิสริยยศ และลำดับอาวุโส การเลือกพระราชทายาทอาจแก้ไขได้ แต่โดยพระมหากษัตริย์ทรงสมมติพระราชทายาทขึ้นใหม่ตามคำแนะนำและยินยอมขององคมนตรีสภาเมื่อสิ้นสุดแต่ละช่วงเวลา 5 ปี (หมายเหตุ: หรือบางกรณีอาจพิจารณาให้ขยายเวลานานกว่า 5 ปี) ถ้าพระมหากษัตริย์เสด็จสวรรคตก่อน ทรงสมมติเจ้านายพระองค์ใดให้เป็นองคมนตรีสภาเลือกพระราชทายาทโดยทันทีที่การเลือกในทุกกรณีให้ถือคะแนนเสียง 3 ใน 4 ขององคมนตรีสภา
- มาตรา 10 อำนาจสูงสุดของพระมหากษัตริย์ทางตุลาการอยู่ที่ศาลสูงสุด หรือศาลฎีกา และในศาลชั้นรองลงมา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตั้งขึ้น
- มาตรา 11 พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดทางนิติบัญญัติ
- มาตรา 12 การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้จะกระทำได้โดยพระมหากษัตริย์แต่พระองค์เดียวโดยคำแนะนำและยินยอมของสมาชิก 3 ใน 4 ขององคมนตรีสภา

3.3 ทรงปลูกฝังรากฐานประชาธิปไตย

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก และได้เริ่มวางรากฐานประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรมหลายประการ ได้แก่

3.3.1 การให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามรูปแบบของเทศบาล

3.3.2 ทรงปรับปรุงสภาองคมนตรีด้วยการออกพระราชบัญญัติองคมนตรี พ.ศ. 2470 ให้มีสภากรรณการองคมนตรีทำหน้าที่ประชุม ปรีक्षाข้อราชการตามแต่จะโปรดเกล้าฯ เพื่อให้เกิดการถกเถียงจนเกิดข้อสรุป แต่พระราชดำรินั้น มีประสพผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่รุนแรงและขาดความตื่นตัวของทั้งข้าราชการและประชาชน

3.4 โปรดเกล้าฯ ให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรก

พ.ศ. 2472 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ประเทศชวา และทรงมีพระราชดำริให้กรมหมื่นเทววงศ์วโรปทัย เสนาบดีกระทรวงต่างประเทศ ซึ่งตามเสด็จฯ ด้วยศึกษาระบบการปกครองแบบมีผู้แทนที่ฮอลันดา (เนเธอร์แลนด์) จัดขึ้นในชวาเพื่อเป็นกรณีศึกษา หลังจากนั้น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับจากรักษาพระเนตรที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีวิสารวาจา (เทียนเลี้ยง สุนทรระกูล) ปลัดทูลฉลองกระทรวงต่างประเทศ และนายเรมอนด์ บี สตีเวนส์ (Remond B. Stevens) ที่ปรึกษากระทรวงต่างประเทศเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นถวาย โดยร่างเสร็จเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2474 พระราชทานชื่อว่า "An Outline of Changes in the Form of Government" และมีพระราชดำริว่าจะพระราชทานแก่ประชาชนในพระราชพิธีฉลองพระนครครบ 150 ปี วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2475 แต่หลายฝ่ายเห็นว่ายังไม่สมควร จึงได้กราบทูลคัดค้านไว้

3.5 เปลี่ยนแปลงการปกครอง

ในที่สุด ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็มิได้ถูกนำมาใช้แต่อย่างใด เพราะ "คณะราษฎร" ได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจ และเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้สำเร็จเสียก่อน โดยคณะราษฎรได้ถือโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จแปรพระราชฐานไปยังพระตำหนักไกลกังวล จ.ประจวบคีรีขันธ์ เคลื่อนกำลังทหารเข้าจับกุมเจ้านายชั้นสูงจำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นเงื่อนไขต่อรองให้ทรงสละพระราชอำนาจและทรงยอมรับสถานะภาพของพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งก็ทรงยินยอมเพื่อมิให้เกิดการสูญเสียเลือดเนื้อ

โดยสรุปในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงวางแผนพัฒนาการเมือง เพื่อนำไปสู่ระบบประชาธิปไตย 3 รูปแบบ คือ

1. วางแผนร่างรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน โดยมีพระราชกระแสรับสั่งให้จัดตั้งคณะทำงาน เพื่อดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดทำรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยนายเรมอนด์ บี.สตีเวนส์ (Remond B. Stevens) ซึ่งเป็นที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ และพระยาศรีวิสารวาจา ปลัดกระทรวง

ต่างประเทศ ซึ่งได้รับผลสรุปว่า การที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยวิธีการพระราชทานรัฐธรรมนูญนั้นจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง มีสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองระบอบใหม่พอสมควร แต่ต่อมาพระยาภิรมย์ภักดี หรือ Dr. Francis B. Sayre ได้ทูลเกล้าฯ เสนอโครงการรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน รวม 12 มาตรา ซึ่งนับเป็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยที่ถูกเก็บเป็นความลับมาตลอดสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์

2. การจัดการปกครองแบบเทศบาล อันเป็นการให้การศึกษาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน และได้โปรดเกล้าฯ ให้ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้น แต่ยังไม่ทันได้นำออกใช้บังคับ ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในประเทศไทยก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. การจัดตั้งสภาองคมนตรี โดยการตราพระราชบัญญัติองคมนตรีขึ้น มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2470 กำหนดให้มีสมาชิก 40 คน ซึ่งเปรียบเสมือนทรงตั้ง "เวทีการเมืองของระบอบประชาธิปไตย"

2.2.3 ความหมายของประชาธิปไตย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ดังนี้

Meriam (1939: 44) ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตยเป็นแนวความคิด และการปฏิบัติที่มุ่งสู่ความผาสุกร่วมกันของประชาชน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนเป็นเครื่องนำทาง

Lasswell (1951: 28) กล่าวว่า ประชาธิปไตย คือ ลักษณะสังคมของบุคคลที่มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

จรรยา สุภาพ (2528: 29) ได้กล่าวถึงความหมายของประชาธิปไตยว่ามี 2 ประเภท คือ ความหมายแคบ หมายถึง การที่ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง ส่วนในความหมายที่กว้างประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งซึ่งมีแบบแผนแห่งพฤติกรรมในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539: 3) ที่กล่าวถึงประชาธิปไตยในความหมายที่กว้าง หมายถึง ปรัชญาของสังคมมนุษย์ หรือวิถีชีวิตที่ยึดถือ อุดมคติ และหลักการบางประการที่กำหนดแบบแผนแห่งพฤติกรรมระหว่างบุคคลในสังคม

วิทยากร เชียงกุล (2532: 29) ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตยเป็นความปรารถนาของมนุษย์ที่ต้องการรักษาไว้ ซึ่งความสำคัญของตนเอง และความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ทินพันธ์ นาคะตะ (2545: 1-3) กล่าวว่า ประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งการปกครองแบบนี้จะต้องมีหลักการ วิธีการ และความมุ่งหมาย ดังนี้

1. การปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องถือหลักประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจอสูดในการปกครองประเทศ ทั้งนี้การใช้อำนาจอสูดนั้นอาจกระทำโดยตรง โดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือโดยอ้อม เช่น การใช้ระบบผู้แทนหรือการมอบอำนาจ ทั้งนี้การปกครองแบบ

ประชาธิปไตย ต้องยึดมั่นในความสำคัญของบุคคล เป็นประโยชน์ต่อบุคคลส่วนรวมยึดมั่นในความเสมอภาค และเสรีภาพของมนุษย์

2. การปกครองแบบประชาธิปไตยจะต้องมีวิธีการ คือ เป็นเรื่องของการกำหนดระเบียบปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจ ตัดสินใจ ตกลงใจกลไกทางการเมือง เพื่อให้ประชาธิปไตยมีลักษณะเป็นการปกครองโดยประชาชนมากที่สุด

3. ประชาธิปไตย เป็นระบบที่มีความมุ่งหมายในการปกครอง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเสมอ

ลิขิต วีรเวทิน (2546: 8-9) กล่าวว่า ประชาธิปไตย เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นโดยรากศัพท์จากภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Democracy ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ Demos หมายถึงประชาชน Kratia หมายถึง การปกครองเมื่อมารวมกันและสะกดแบบภาษาอังกฤษ คือ Democracy หมายถึง การปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ หรือประชาชนมีอำนาจสูงสุด ซึ่งประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน" กล่าวคือ เป็นระบบการปกครองที่ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพื่อทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนตนในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีการประชุมเพื่อออกกฎหมายมาแก้ปัญหาของสังคมและประชาชาติ และเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งหนีไม่พ้นที่จะมีการจัดสรรทรัพยากรของชาติ ดังนั้น ประชาธิปไตย จึงมีความหมายว่า ประชาชนมีสิทธิในการปกครองตนเอง เป็นระบบการปกครองที่ตรงกันข้ามกับระบบเผด็จการ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 656) ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ ถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

นอกจากเรื่องการปกครองแล้วคำว่าประชาธิปไตยยังหมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและความรู้สึกเสมอภาคเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ เช่น มีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นในการชุมนุม ในทรัพย์สิน ในการเลือกอาชีพ ในการนับถือศาสนา ฯลฯ กล่าวอีกนัยหนึ่งภายในขอบเขตของกฎหมายประชาชนที่อยู่ภายใต้ระบบประชาธิปไตย จะมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่างๆ ความรู้สึกในความมีสิทธิเสรีภาพเกิดขึ้นจากความเชื่อที่ว่าทุกอย่างต้องดำเนินการไปตามครรลองของกฎหมาย คือ หลักนิติธรรมไม่ถูกข่มเหงรังแกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไม่เป็นธรรม สังคมมีบรรยากาศที่อบอุ่นไปด้วยเสรีภาพ

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยหมายถึงการปกครองที่ประชาชนในประเทศเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ ภายใต้กรอบของกฎหมายของประเทศตลอดจนการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายของการปกครองเพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม

อย่างไรก็ตามเพื่อความสะดวกในการศึกษา นักวิชาการจึงได้แบ่งประชาธิปไตยออกเป็น 3 ฐานะด้วยกัน คือ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการเมืองการปกครอง และประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ (An Ideology)

กระมล ทองธรรมชาติ (2524: 94-95) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ หมายถึง ความเชื่อถือ ความยึดมั่นของบุคคลซึ่งประกอบด้วยหลักการ คือ ความเสมอภาคของบุคคลทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนงานที่บุคคลมีเสรีภาพในการกระทำการต่างๆ ได้ตามความสมัครใจเป็นเสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา เป็นต้น ตราบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523: 56-62) ได้อธิบายถึงประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์พอสรุปได้ดังนี้

- การมีความศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ มีศรัทธาในสติปัญญาในความสามารถทำงานร่วมกันของมนุษย์ ศรัทธาในความมีเหตุผลของมนุษย์
- เชื่อในสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็น การพูด การพิมพ์เผยแพร่ การประชุม การรวมกลุ่ม การจัดตั้งสมาคม การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น
- เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายและการเมืองทุกคนควรได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การมีสิทธิเสรีภาพทางการเมือง และการดำเนินชีวิตเท่าเทียมกันโดยไม่แยกเพศ ชาติ กำเนิดและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมว่าเป็นเช่นไร รวมทั้งการได้รับโอกาสในการแสวงหาการศึกษาการทำงานที่เท่าเทียมกันอีกด้วย
- เชื่อว่าอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมจากประชาชน ดังนั้นรัฐบาลที่ชอบธรรมจึงต้องเป็นรัฐบาลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน
- เชื่อว่าสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกของรัฐที่มีอยู่เพื่อรับใช้บุคคลในสังคม รัฐต้องเข้าไปแทรกแซงในกิจการของเอกชนให้น้อยที่สุด
- เชื่อว่าประชาชนมีสิทธิที่จะทำการต่อต้านรัฐบาลที่ไม่ปฏิบัติการเพื่อช่วยคนในสังคมให้บรรลุถึงความสุขสมบูรณ์ เพราะรัฐจะอยู่ได้ก็ด้วยเป้าหมายที่จะคุ้มครองชีวิตทรัพย์สินและการแสวงหาความสุขให้แก่ประชาชน

ประชาธิปไตยเป็นทั้งแนวความคิด อุดมการณ์ ความเพ้อฝัน เป็นรูปแบบการปกครองและเป็นวิถีชีวิตของพลโลกหลายภาษามากหลายพันปี การให้คำจำกัดความและความหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกประเด็นได้ยากมาก จึงได้นำคำนิยามจากนักปราชญ์ และเจ้ตาราต่างๆ มาให้เห็นลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยในแง่หลักการและอุดมการณ์ ดังนี้ (อมร รัชกาลัตย์ 2543: 28-29)

- ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ทรงอำนาจอสูงสุด
- รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชนหรือโดยความยินยอมของประชาชน

- ในประเทศขนาดใหญ่ในสมัยใหม่ที่ต้องใช้ประชาธิปไตยทางอ้อมนั้นจะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนและพนักงานของรัฐอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมโดยประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างอิสระ
- สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมืองหรือวางนโยบายสาธารณะต้องตั้งขึ้นด้วยวิธีทางแห่งการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน
- ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลาผ่านกลไกต่างๆ หรือใช้สิทธิที่จะแสดงบทบาทต่างๆ ได้โดยตรง
- รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิติชมควบคุมการทำงานของรัฐบาลตลอดเวลา และมีสิทธิเปลี่ยนแปลงตามวิธีการที่กำหนดไว้
- อำนาจในการปกครองประเทศต้องไม่อยู่ในกำมือของคนคนเดียวหรือกลุ่มเดียวต้องมีการแบ่งอำนาจปกครองประเทศอย่างน้อยในระดับหนึ่ง
- รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบ และถ่วงดุลหรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน
- หน้าที่หลักของรัฐบาลคือการส่งเสริมปัจเจกชน เสรีภาพ ความเสมอภาค ภาวะดรภาพของพลเมือง
- การตัดสินใจสำคัญต้องเป็นไปตามเสียงข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของฝ่ายข้างน้อย
- ประชาชนมีความเสมอภาคกันในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคในสายตาของกฎหมาย และควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ ทุกคนมีศักดิ์ศรีและไม่มียกยัดสิทธิเหนือผู้อื่น
- ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพต่างๆ อย่างกว้างขวางโดยรัฐบาลให้หลักประกัน และคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านั้นอย่างน้อยในสิทธิเสรีภาพพื้นฐานที่สำคัญ
- ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมืองเพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศจริงและอย่างมีข้อมูลข่าวสาร
- รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรม ไม่ใช่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ เช่น บุคคลจะถูกจับกุมคุมขังหรือถูกลงโทษได้ก็เฉพาะเมื่อมีกฎหมายกำหนดว่ามีความผิด และจะต้องได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็วเปิดเผยโดยคณะตุลาการที่ไม่ลำเอียง ฯลฯ

การศึกษาถึงประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์นี้ มีหลักการสำคัญ คือ การยึดมั่นว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุด เพราะเป็นการปกครองที่เห็นความสำคัญของประชาชนไม่ใช่บุคคลคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ขณะเดียวกันก็มีความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ในการตัดสินใจเลือกผู้นำ เปลี่ยนตัวผู้นำ และเลือกแนวทางพัฒนาสังคมของตนได้อย่างถูกต้องไม่ว่าจะได้รับการศึกษามากน้อยต่างกันเพียงใด แต่ขณะเดียวกันก็มีหลักการที่ระบุว่าทำให้อำนาจต้องมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดหรือไม่ลดทอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ จึงให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะเรียกอำนาจกลับคืนได้

นอกจากนี้ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ยังมีหลักการที่สำคัญ คือ การยึดมั่นในเสรีภาพและความเป็นอิสระของมนุษย์ ซึ่งหมายถึง ความเป็นอิสระในการเลือกใช้ชีวิต เลือกที่อยู่ เป็นต้น ส่วนเสรีภาพนั้น หมายถึง ความสามารถในการใช้อิสรภาพที่ตนมีอยู่นั้นแสดงออกซึ่งความคิดเห็น หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยลำพังตนเอง ไม่ถูกจำกัดโดยบุคคลอื่นเว้นเสียแต่ว่า การแสดงออกและการกระทำนั้นจะไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้รัฐบาลประชาธิปไตยจึงต้องพยายามปกป้องเสรีภาพของประชาชนไว้ สำหรับหลักการประการสุดท้ายของอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ก็คือ ความคิดที่ว่า คนเราทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันหรือเสมอภาคกัน จึงควรที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลโดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นความจริงที่ว่ามีประชาชนในสังคมประชาธิปไตยที่เจริญก้าวหน้า เช่น ในสหรัฐอเมริกาและในอังกฤษได้แสดงถึงความไม่พอใจต่อสภาพการณ์ที่ตนเผชิญอยู่ และต้องเรียกร้องให้สังคมของตนเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ดังนั้น ความเสมอภาคด้านการเมืองได้รับความสำคัญเหนือกว่าด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ผู้ที่มิมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ต้องเสียเปรียบผู้ที่ฐานะดีหรือได้รับการศึกษาสูง โดยเฉพาะในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ทำให้คนกลุ่มน้อยที่มีฐานะดีสามารถเข้าปกครองประเทศได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีการเรียกร้องกันมากกว่า ถ้าประเทศใดต้องการให้ประชาธิปไตยมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่แท้จริงก็ต้องเน้นในเรื่องความเสมอภาคทางด้านสังคมและเศรษฐกิจด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยในฐานะอุดมการณ์จึงเป็นพลังจูงใจให้คนส่วนมากใช้เพื่อเรียกร้องให้ได้มาซึ่งความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ต่อไป คือ เป็นทั้งประชาธิปไตยทางการเมือง ประชาธิปไตยทางสังคม และประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจด้วย

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการเมืองการปกครอง (A Form of Government)

การปกครองประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการเมืองการปกครอง ถ้าแบ่งตามลักษณะที่ถูกนำไปใช้ในปัจจุบันอาจแบ่งได้เป็น 3 แบบ

2.1 ประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) นักวิชาการได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมไว้หลายท่าน เช่น อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "ประชาธิปไตยเป็นของปวงชน เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน" (ถ้อยแถลง 2519: 9) และจอร์จ สฎาพ (2514: 45) ได้ให้ความหมายว่า "ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่โดยเสมอภาคกัน"

บรพต วีระสัย และคณะ (2522: 65) ได้รวบรวมคำนิยามของประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการเมืองการปกครองไว้ 7 ประการ คือ

- การปกครองของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน
- การปกครองซึ่งรัฐบาลมีอำนาจจำกัด

- การปกครองโดยเสียงของคนส่วนมากโดยไม่ลืมติชของคณส่วนน้อย หรือคณที่มีเสียงข้างน้อยในสังคม

- การปกครองโดยยึดหลักนิติธรรม

- การปกครองที่ถือว่าเสียงของประชาชนเป็นเสียงของสวรรค์

- การปกครองซึ่งเน้นในเรื่องความเสมอภาคโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเป็นผู้นำโดยทัดเทียมกันได้ และ

- การปกครองที่เจริญรอยพุทธภาษิตที่ว่า “ปชา สุภัง มหุตตม”

จรรยา สุภาพ (2514: 45) กล่าวว่าหลักการที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ ประชาชนต้องเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองมีส่วนร่วมในการปกครอง การวางแผนนโยบายและการตัดสินใจในปัญหาของประเทศ การมีส่วนร่วมนี้อาจจะเป็นแบบโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ โดยตรง คือ การเข้าไปบริหารเอง โดยอ้อม คือ การเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ควบคุมแทน

หลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตยมี 3 ประการ คือ หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค และหลักภราดรภาพ (ปรีชา หงส์ไกรเลิศ. 2524: 2-7)

- หลักเสรีภาพ หมายความว่า บุคคลมีอิสระที่จะกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ได้อย่างเสรีผู้ใดจะมาบังคับไม่ได้ แต่การใช้เสรีภาพนั้นจะต้องเคารพกฎหมายอย่างเคร่งครัด เสรีภาพสำคัญที่พึงมีได้แก่ เสรีภาพในร่างกาย เสรีภาพในการเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและเสรีภาพในการประชุมหรือการรวมกลุ่ม

- หลักความเสมอภาค หมายความว่า บุคคลจะต้องมีความเท่าเทียมกันในเรื่องของการมีสิทธิเสรีภาพโดยไม่คำนึงถึงฐานะวรรคต ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้และศาสนาที่นับถือ

- หลักภราดรภาพ หมายความว่า บุคคลจะต้องมีความเป็นอยู่เหมือนเป็นพี่น้องกัน มีความรักใคร่กลมเกลียว โดยมีกฎหมายเป็นหลักในการอำนวยความสะดวกร่วมกัน

2.2 สังคมนิยมประชาธิปไตย (Democratic Socialism) สังคมนิยมประชาธิปไตยมีลักษณะที่สำคัญพอสรุปได้ 6 ประการ คือ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2523: 187-188)

2.2.1 เน้นความสำคัญในเรื่องการกดขี่ขูดรีด การที่ความมั่งคั่งรวมอยู่ที่กลุ่มคนจำนวนน้อย ทำให้เกิดความยากจนกับคนส่วนใหญ่ และเกิดข้อบกพร่องต่าง ๆ ของระบบสังคม

2.2.2 เชื่อว่าในสังคมมีการต่อสู้ชนชั้น แต่การต่อสู้และความขัดแย้งทางชนชั้นที่มีอยู่นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องกระทำกันด้วยความรุนแรงเป็นสงครามชนชั้นแต่สามารถแก้ไขได้โดยสันติวิธี

2.2.3 ต้องนำระบบสังคมนิยมมาใช้แทนระบบทุนนิยม แต่เชื่อว่าระบบนายทุนนั้นจะเสื่อมสลายไปที่ละเล็กละน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยองค์กรผู้ใช้แรงงานมีความเข้มแข็งมีอิทธิพลมากขึ้น และการที่นายทุนเองเห็นการณ์ไกลว่าจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจึงยอมลดอำนาจที่ตนเองมีอยู่ลงและโดยการออกกฎหมายทางรัฐสภา เช่น การประกันอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ การโอนที่ดินและ

อุตสาหกรรมที่มีลักษณะผูกขาดมากเป็นของรัฐ การเพิ่มอัตราภาษีด้วยวิธีการที่เป็นแบบวิวัฒนาการมากกว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยการปฏิวัติที่ใช้ความรุนแรงเข้าประท้วงประท้วงด้วยกำลังอาวุธ

2.2.4 มีความเชื่อมั่นว่าพรรคการเมืองที่เป็นสังคมนิยมสามารถเข้าไปมีอิทธิพลและก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางสังคมนิยมได้โดยไม่ต้องใช้เผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพหรือเผด็จการอื่นใด

2.2.5 เชื่อว่าการจัดระบบสังคมนิยมควรเป็นไปในรูปของการที่ชุมชนมีกรรมสิทธิและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน เว้นแต่กิจกรรมบางประเภท เช่น ร้านค้าย่อย แพลงขนาดเล็ก และสินค้าประเภทบริโภค ซึ่งจะต้องผลิตขึ้นตามบุคลิกภาพและความนิยมของผู้บริโภคนั้นควรปล่อยให้เอกชนเป็นผู้ทำ

2.2.6 ถือว่ารายได้ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นจะต้องเฉลี่ยให้กับผู้ทำงานตามกำลังงานที่ได้กระทำไป ประเทศที่ใช้การปกครองในระบอบสังคมนิยมประชาธิปไตย มีหลายประเทศ เช่น นอร์เวย์ สวีเดน เดนมาร์ก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นต้น (ชโยนนต์ สมุทวณิช. 2523: 190-191)

2.3 เผด็จการประชาธิปไตยของประชาชน (People's Democratic Dictatorship) เผด็จการประชาธิปไตยของประชาชนมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าประชาธิปไตยรวมศูนย์อำนาจ (Democratic Centralism) มีพื้นฐานและได้รับอิทธิพลจากคาร์ล มาร์กซ์ มีลักษณะที่สำคัญดังนี้ (ชโยนนต์ สมุทวณิช. 2523: 196-202)

2.3.1 ระบบการเมืองเป็นเพียงโครงสร้างเบื้องต้น (Super Structure) ของสังคมนี่เกิดขึ้นและถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจกล่าวคือ ระบบความสัมพันธ์ทางการผลิตที่เกิดจากลักษณะการถือครองปัจจัยสำคัญทางการผลิต ความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นสิ่งที่กำหนดความสัมพันธ์ทางการเมืองรวมทั้งการกำหนดรูปแบบของสถาบันทางสังคมอื่นๆ อีกด้วย

2.3.2 ความขัดแย้งทางสังคมเป็นความขัดแย้งทางชนชั้นซึ่งชนชั้นในสังคมแบ่งตามลักษณะของการควบคุมปัจจัยสำคัญของการผลิตได้เป็นสองชนชั้น คือ ชนชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับชนชั้นกรรมาชีพ ผู้ไร้กรรมสิทธิ ไร้สมบัติต้องให้ชนชั้นกรรมาชีพซึ่งเป็นคนส่วนมากของสังคมเป็นผู้ยึดอำนาจรัฐและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความสัมพันธ์ทางการผลิตเสียใหม่จึงจะทำให้การกดขี่การเอารัดเอาเปรียบในสังคมหมดสิ้นไป

2.3.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนมีลักษณะที่สำคัญบางประการ คือ (ชโยนนต์ สมุทวณิช. 2523: 196-221)

- ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของการดำเนินการตามนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ ส่วนในการกำหนดนโยบายนั้นพรรคเป็นผู้กำหนดแต่เพียงผู้เดียว ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการพยายามแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการวางแผนนโยบายสำคัญต่างๆ

- ให้ความสำคัญต่อการติดต่อสัมพันธ์กันโดยตรงระหว่างผู้ปฏิบัติงานของพรรคการเมืองกับมวลชนว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนจะเป็นการสนับสนุนผลประโยชน์ร่วมสูงสุดของชาติ ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กำหนดผลประโยชน์ร่วมของชาติแต่เพียงผู้เดียว
- คุณธรรมและคุณสมบัติของผู้นำทางการเมืองเป็นเครื่องประกันการมีรัฐบาลที่ดีมากกว่าการให้ประชาชนควบคุมรัฐบาลในรูปของการควบคุมทางกฎหมายและสถาบันทางการเมือง การเปลี่ยนตัวผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จะเป็นผู้ตัดสิน
- ประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามแนวทางที่พรรคกำหนดไว้อย่างเต็มที่ที่จะเพิกเฉยไม่ได้ สิ่งใดที่พรรคกำหนดว่าเป็นประโยชน์ของชาติ หรือเป็นภาระหน้าที่ของส่วนรวมแล้วจะอ้างภาระหน้าที่ส่วนตัว ส่วนครอบครัวแล้วหลีกเลี่ยงไม่ทำไม่ได้

เผด็จการประชาธิปไตยของประชาชนจึงเป็นเผด็จการเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนมากในสังคม ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นเผด็จการประชาธิปไตยของประชาชน และเพื่อประชาชนแต่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์เพียงพรรคเดียว ประเทศที่ใช้การปกครองในระบบเผด็จการประชาธิปไตยของประชาชนที่สำคัญได้แก่ รัสเซีย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน

3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต (A Way of Life)

ได้มีผู้ให้คำนิยามของประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตไว้หลายท่าน เช่น Lasswell (อ้างในกมล สมวิเชียร. 2516: 3) ได้ให้คำนิยามไว้ “ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต ได้แก่สังคมของบุคคลที่มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน” และ Lasky (อ้างในกมล สมวิเชียร. 2516: 4) ให้คำนิยามว่า “หัวใจแห่งความคิดประชาธิปไตยได้แก่ความพยายามที่มนุษย์จะไปสู่ความประเสริฐสุดด้วยปัญญาของมนุษย์นั่นเอง”

จรรยา สุภาพ ให้คำนิยามไว้ใกล้เคียงกันว่า “ประชาธิปไตย หมายถึง ปรัชญาของสังคมมนุษย์ หรือวิถีชีวิตที่ยึดถืออุดมคติและหลักการบางประการที่กำหนดแบบแห่งพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในสังคม ในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม” ซึ่งวิจิตร ศรีสะอ้าน (2517: 50-65) ได้นิยามว่า “สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมที่มีระเบียบวินัยยึดถือกฎหมายเป็นบรรทัดฐานในการปกครอง เคารพในเสียงส่วนใหญ่รับฟังเสียงส่วนน้อยสำนึกในผลประโยชน์และความร่วมมือ แก้ปัญหาด้วยเหตุผลยอมรับในศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน” และณัฐพล ชันธชัย (2519: 156) ได้สรุปว่าประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตเปรียบเสมือนหลักคำสอนหรือแนวคิดซึ่งอยู่ในภาวะของจิตใจที่จะแนะแนวทางขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของบุคคล

2.2.4 หลักการของประชาธิปไตย

แนวคิดของประชาธิปไตยมีหลักฐานมาจากความเชื่อในเรื่องของธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดมาพร้อมกับความมีเหตุผล มีเสรีภาพ และมีความเท่าเทียมเสมอภาคกัน การปกครองในสังคมจึงควรสนองธรรมชาติของมนุษย์ดังกล่าว

Sortori. (1965: 13-15) ได้ระบุว่า หลักการสำคัญของประชาธิปไตยมี 2 ประการ คือ การยึดมั่นความสำคัญของบุคคลทั้งในด้านความเสมอภาค สิทธิ และเสรีภาพของมนุษย์ และการเคารพหลักนิติธรรมและประเวศ วรรสี (2537: 23) กล่าวว่าประชาธิปไตยมีฐานอยู่ที่การเคารพความเป็นมนุษย์ของคนอื่น หรือของคนทุกคนด้วยความเชื่อในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนว่า ทุกคนมีคุณค่า มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีอิสรภาพ มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมมือกันในการพัฒนาสังคมให้เกิดความถูกต้อง เกิดประโยชน์สุขต่อทุกคน

Beetham and Boyle (1995: 30-33) ได้ให้หลักการของประชาธิปไตยที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ ดังนี้

1. การเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม (Free and Fair Election) การเลือกตั้งที่มีลักษณะเช่นนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถควบคุมการปฏิบัติงานของกลไกทางการเมือง และอำนาจรัฐได้ การที่จะมีการเลือกตั้งแบบนี้ได้ทั้งระบบการเลือกตั้ง (Electoral System) และกระบวนการเลือกตั้ง (Electoral Process) จะต้องมีความสมบูรณ์ชัดเจนทุกขั้นตอน เช่น จะเลือกตำแหน่งใดบ้าง จะลงทะเลเบียน การเลือกตั้งอย่างไร จะหาเสียงอย่างไร จะนับคะแนนอย่างไร และรวมถึงมาตรการต่างๆ ที่จะป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบในการเลือกตั้งทั้งหมด

2. รัฐบาลที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ (Open and Accountable Government) การตรวจสอบได้ของรัฐ มีอยู่ 2 ด้าน

- 2.1 ด้านกฎหมาย (Legal Accountability) คือการทำหน้าที่โดยอิสระของศาล

- 2.2 ด้านการเมือง (Political Accountability) คือการทำหน้าที่ผ่านร่างกฎหมายและควบคุมรัฐบาลของรัฐสภา นอกจากการตรวจสอบที่เป็นทางการดังกล่าวนี้แล้ว รัฐบาลประชาธิปไตยยังควรตอบสนองต่อมติมหาชนในรูปแบบต่างๆ อย่างใกล้ชิด

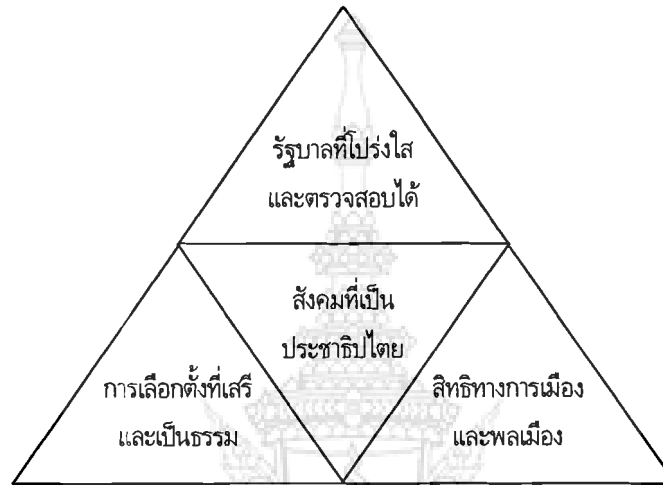
3. สิทธิทางการเมืองและพลเมือง (Civil and Political Rights) สิทธิดังกล่าวนี้ครอบคลุมเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการรวมกันเป็นสมาคม ในการเดินทางเลือกถิ่นที่อยู่และอื่นๆ เป็นต้น

4. สังคมที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Society) หรือประชาสังคม (Civil Society) คือรูปแบบของการสมาคมทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นโดยเป็นอิสระจากการขึ้นหรือบงการของรัฐประชาสังคมจะเป็นองค์กรอิสระที่ช่วยจำกัดอำนาจของรัฐ ให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ทำให้มีธรรมาภิบาลเกิดขึ้นจากประชาชน

อย่างแท้จริง และทำให้สังคมมีความมั่นใจในตัวเองที่จะต่อต้านการใช้อำนาจปกครองโดยพลการ (Arbitrary Rule) จากรัฐ และรัฐบาล

ซึ่งหลักองค์ประกอบดังกล่าวของประชาธิปไตย จะทำให้ประชาธิปไตยดำเนินไปได้อย่างมั่นคง จะต้องมีความสัมพันธ์กันดังแสดงไว้ในรูปปิระมิดต่อไปนี้

ที่มา: Beetham and Boyle. 1995

ภาพที่ 2.5 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของประชาธิปไตย

วิสุทธ์ โภธิแทน (2538: 23-26) ให้หลักการของประชาธิปไตยที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ คือ เชื่อในอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty) ซึ่งถือว่าความต้องการของปวงชนเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสังคมเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินตามอำนาจอธิปไตยของปวงชน ซึ่งแสดงให้เห็นได้จาก

1. การเลือกตั้ง (Election) ประชาชนจะเลือกคนที่จะไปทำหน้าที่ “ปกครอง” แทนตนเองในการปกครองสูงสุดของประเทศนั้น คือ รัฐบาล (Government) เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นวิถีทางเดียวที่จะเลือกผู้ปกครองตามเจตจำนงของประชาชน ระบอบประชาธิปไตยจึงจะขาดการเลือกตั้งไม่ได้ และการปกครองจะต้องปกครองไปตามกฎหมาย หรือเป็นไปตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) กฎหมายในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นข้อกำหนดของสังคมที่ถือว่าเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงของปวงชน สำหรับการเลือกตั้งที่จะเรียกว่าเป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1.1 เป็นการเลือกตั้งที่เป็นไปโดยอิสระ (Free Election)

1.2 มีการลงคะแนนเสียงเป็นการลับ (Secret Voting)

1.3 การเลือกตั้งเป็นไปอย่างแท้จริง (Genuine Election) คือ มีทางเลือกจากผู้สมัครหลายคนและไม่ทำการคัดกรองด้วยวิธีการต่างๆ

1.4 เป็นการเลือกที่มีกำหนดระยะเวลา (Periodical Election) คือกำหนดไว้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกจะอยู่ในตำแหน่งได้นานเท่าไร ถึงจะเลือกกันใหม่ (เท่าที่เป็นอยู่ทั่วไปมีระยะเวลาตั้งแต่ 2-5 ปี)

1.5 ผู้ที่ไปเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิเสมอภาคและใช้สิทธิได้ทั่วถึง (Equal and Universal Suffrage)

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอื่น ในระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนจะต้องสนใจในเรื่องราวที่อยู่ล้อมรอบตัวเอง เฉพาะอย่างยิ่งสนใจเรื่องการเมือง เช่น คอยติดตามดูวาทะพาทของรัฐบาลและฝ่ายต่างๆ ในวงการปกครองและบริหารเป็นไปอย่างไร และอาจมีการแสดงความคิดเห็นเป็นครั้งคราวโดยผ่านองค์กรต่างๆ เช่น ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อมวลชนต่างๆ พรรคการเมือง (Political Parties) กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) หรือกลุ่มอิทธิพล (Pressure Groups) ต่างๆ ตามวิถีทางของกฎหมายและความควรไม่ควร ย่อมเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ดังนั้น ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจึงควรต้องสนใจในพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ พอสมควร และโดยรู้ข้อเท็จจริง

3. การถือหลักตัดสินใจโดยเสียงข้างมาก ที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยเนื่องจากมนุษย์เราต่างจิตต่างใจ จะหาความเป็นเอกฉันท์ในทุกเรื่องนั้นยากลำบาก

4. เชื่อในหลักเสรีภาพ เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่าทำอะไรก็ได้แต่หมายถึง การที่บุคคลสามารถกระทำหรืองดเว้นการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ได้ที่ไม่ละเมิดผู้อื่น ซึ่งถูกกำหนดโดยกฎหมายที่ได้รับความยินยอมเห็นชอบจากประชาชนโดยตรง หรือโดยอ้อม

5. เชื่อในหลักเสมอภาค เสมอภาคในที่นี้หมายถึง ความเสมอภาคพื้นฐานที่พอจะทำให้ประชาชนในสังคมเดียวกันเท่าเทียมกันได้ในระดับสำคัญ มิได้หมายความว่าเท่าเทียมกันทุกเรื่อง ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ความเสมอภาคที่สำคัญ เช่น เสมอภาคตามกฎหมายที่กฎหมายจะต้องใช้กับทุกคน โดยเสมอภาค และโดยยุติธรรม เสมอภาคในโอกาสที่จะใช้ความสามารถที่ตนมีในทางสุจริตได้เต็มที่ เสมอภาคในการได้รับหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจในอัตราหนึ่ง

6. เชื่อในหลักเหตุผล และหลักภราดรภาพของมนุษย์ คือ จะต้องยึดเหตุผลเป็นสำคัญ นอกจากนั้นยังต้องรักใคร่ให้ความเคารพซึ่งกันและกันในสังคม จึงจะร่วมมือกันทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

7. มีรัฐบาลและกลไกของรัฐบาลที่สอดคล้องและดำเนินการตามหลักเกณฑ์สำคัญๆ ดังกล่าวในข้อ 1-6 ได้

พระธรรมปิฎก (2543: 16-18) ได้ให้หลักการของประชาธิปไตยเพื่อให้มีประสิทธิผลในการใช้โอกาส ทั้งโอกาสที่จะพัฒนาตนเองและโอกาสที่จะให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกไปเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมว่าต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ข้อ คือ

1. มีเสรีภาพ เพราะเสรีภาพเป็นเครื่องมือเพื่อจะสร้างและใช้โอกาส คนที่มีโอกาสคือคนที่ไม่ถูกปิดกั้น เสรีภาพเป็นตัวช่วยเปิดโอกาสให้ศักยภาพของคนเรามีช่องทางออกไปเป็นประโยชน์ได้จริง

2. มีความเสมอภาค เพราะความเสมอภาคเป็นขอบเขตและเป็นเครื่องสมาน การที่จะใช้เสรีภาพต้องมีขอบเขต คือความเสมอภาคที่จะไม่ล่วงล้ำก้ำเกิน ไม่ละเมิดต่อผู้อื่น และมีโอกาสที่จะใช้เสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน

3. มีภราดรภาพ คือ ความเป็นพี่น้องกัน ภราดรภาพเป็นฐานและเป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้การใช้เสรีภาพและความเสมอภาคเกิดผลงอกงามและสัมฤทธิ์ผลได้จริง นอกจากนี้ภราดรภาพจะเป็นตัวเพิ่มพลังด้วยคือทำให้เกิดกำลังมากขึ้น

เสน่ห์ จาริก และไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (อ้างในสถาบันพระปกเกล้า, 2544: 26) เห็นว่าเกณฑ์คุณค่าสากลของสังคมที่เป็นประชาธิปไตยนั้น คือ “การมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ” และเกณฑ์คุณค่าของสังคมไทยจะต้องมี “ความสุจริต ถูกต้อง และความรับผิดชอบ” ผวนกเข้าไปด้วย โดยเสนอให้สังคมไทยใช้ความพยายามในการสร้างเสริมให้กลายเป็นวัฒนธรรมความรับผิดชอบ โดยมีความเข้าใจถึงความหมายของแต่ละประการดังนี้

1. อิสรภาพ ความมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิต การพูด การเขียน อย่างเป็นอิสระ โดยไม่ไปละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่อยู่ภายใต้อาณัติของผู้มีอิทธิพลใดๆ

2. เสมอภาค ความเท่าเทียมกันในฐานะประชาชนในสังคม ให้ความสำคัญต่อคนทุกๆ คนในฐานะหน่วยหนึ่งอย่างเท่าเทียมกัน มีสิทธิในการปกครองและสิทธิต่างๆ ในการแสดงออกหนึ่งคนหนึ่งเสียง ไม่มีใครมากกว่าใคร

3. ภราดรภาพ ความเป็นพี่น้อง ความเป็นเพื่อนพ้องน้องพี่ มีจิตใจเกื้อกูล เห็นอกเห็นใจ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. ความสุจริตถูกต้อง การดำเนินชีวิตและหน้าที่การงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่นำประโยชน์ต่างๆ เข้าตนเองและพวกพ้อง มีสัมมาอาชีวะ

5. ความรับผิดชอบต่อ การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดูแลเอาใจใส่บทบาทหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบต่อในการทำให้เกิดผลสำเร็จลุล่วงตามหน้าที่และบทบาทที่ได้รับ

สรุปหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ถือว่าสำคัญ จะต้องประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนจึงมีอำนาจในการกำหนดต่อผู้ปกครอง แต่งตั้งและถอดถอนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง มีโอกาสเลือกคนดีเป็นผู้นำ โดยประชาชนต้องมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแสดงออกของการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีความเชื่อมั่นในสติปัญญาและเหตุผลของมนุษย์ในการตัดสินใจเลือกผู้นำ เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามากำหนดการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ โดยการเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยบุคคลที่จะมีอำนาจตัดสินใจต้องได้รับมอบอำนาจจากการลงคะแนนเสียงทางการเมือง โดยบุคคลที่จะมีอำนาจตัดสินใจต้องได้รับมอบอำนาจจากการลงคะแนนเสียง

ของประชาชนโดยอำนาจทางการเมืองต้องอยู่ที่ประชาชน อำนาจการตัดสินใจในประเด็นปัญหาสำคัญของนโยบายสาธารณะต้องอยู่กับคนจำนวนมากหรือข้างมากของชุมชนนั้น และประชาชนต้องยินยอมด้วยความสมัครใจ จะต้องเห็นความสำคัญของประชาชน ไม่ใช่กลุ่มบุคคล กลุ่มเดียวหรือคนเดียว ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยตรงหรือโดยอ้อม เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของสูงสุดในการปกครองประเทศ ผู้ปกครองต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้ปกครองในการปกครองประเทศ และประชาชนจะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลา โดยผ่านกลไกต่างๆ

2. หลักเสรีภาพ เสรีภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้อิสระภาพที่ตนเองมีอยู่แสดงออกซึ่งความคิดเห็นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้โดยตนเอง ไม่ถูกจำกัดโดยบุคคลอื่น เว้นเสียแต่การแสดงออกและการกระทำนั้นจะไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยประชาชนจะต้องมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่างๆ ได้แก่ เสรีภาพในการพูด ในการแสดงความคิดเห็น การสมาคม และการได้รับความคุ้มครองจากการรบกวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอิสระในการประชุม ในการชุมนุมเคลื่อนไหวทั้งจัดตั้งและสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐบาล การเรียกร้องแสดงออกถึงความต้องการของประชาชน ในการก่อตั้งพรรคการเมืองต่างๆ การใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครอง การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง การเปิดโปงพฤติกรรมไม่สุจริตของนักการเมือง การผลักดันการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล การแสดงออกและวิธีแสวงหาความสุข การพิมพ์ การนับถือศาสนา การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การร้องทุกข์ การยึดมั่นในเสรีภาพและความเป็นอิสระของมนุษย์ อิสระในการเลือกใช้ชีวิต การเลือกถิ่นที่อยู่ การละทิ้งเสรีภาพก็เท่ากับละทิ้งความเป็นคน เท่ากับเป็นการยอมเสียสิทธิของมนุษย์ชน เป็นการขัดต่อความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ บุคคลทุกคนมีปริมาณศักยภาพมากที่สุดไม่ขัดต่อความมีระเบียบเรียบร้อยของสังคม แต่ไม่ใช่เสรีภาพไปในทางที่ผิด

3. หลักความเสมอภาค คนเราเกิดมาเท่าเทียมกันควรได้รับความคุ้มครองจากรัฐเท่าเทียมกัน ในระบอบประชาธิปไตย ถ้ากล่าวถึงความเสมอภาคจะหมายถึงความเท่าเทียมกันในเรื่องของโอกาส ไม่ใช่ความเท่าเทียมกันในเรื่องความสามารถ ประชาชนต้องมีโอกาสที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคกันตามกฎหมาย มีโอกาสที่จะได้รับการบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ในเรื่องการศึกษา การสาธารณสุข สวัสดิภาพ สวัสดิการ มีโอกาสได้รับการศึกษาในชั้นต่ำ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นอกจากมีความเสมอภาคทางการเมืองแล้ว ยังต้องมีความเสมอภาคทางสังคมและเศรษฐกิจ การยอมรับในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน การยอมรับสิทธิสตรี แต่ละคนจะออกเสียงได้เสียงเดียว ไม่มีใครออกเสียงได้มากกว่า 1 เสียง การไม่ให้อภิสิทธิ์ผู้ใด

4. หลักกฎหมาย กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาใช้นั้นต้องสนองตอบประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยกฎหมายต้องบัญญัติโดยตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมาทำหน้าที่บัญญัติกฎหมายให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน มีการบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ยอมรับการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขัดต่อกฎหมายไม่ว่าจะส่งผลไปในทางใด ประชาชนต้องได้รับความคุ้มครองจากระบวนการทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การปกครองโดยกฎหมายนั้น

จะรับประกันว่า ประชาชนจะไม่ถูกจับกุมนอกจากกระทำผิดกฎหมาย และจะได้รับการพิจารณาคดีอย่าง ยุติธรรมจากคณะตุลาการที่ไม่ลำเอียง การปกครองประเทศก็ต้องยึดหลักกฎหมาย จะต้องมียุทธธรรมนุญที่ให้ หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ข้อมูลฐานของบุคคล รัฐต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม ไม่ใช่อำนาจตามอำเภอใจ

5. หลักเสียงข้างมาก เป็นระบบการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปกครองโดยคนข้าง มากและคุ้มครองสิทธิคนข้างน้อย การเคารพในกติกาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการปกครอง ระบบนี้ มุ่งเน้นที่จะสนองตอบความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม การตัดสินใจทางการเมือง จึงยึดหลัก เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่ก็ยังคงเคารพเสียงข้างน้อยที่จะมีโอกาสตรวจสอบคัดค้านหรือวิพากษ์วิจารณ์เพื่อ สะท้อนให้ประชาชนเห็นว่า การตัดสินใจของฝ่ายเสียงข้างมากเป็นไปโดยสุจริตใจ เพื่อประโยชน์ของประชาชน ส่วนใหญ่แท้จริงหรือไม่ จะช่วยเป็นการควบคุมรัฐมิให้ใช้อำนาจไปในทางมิชอบ บางครั้งอาจจะทำให้การ ตัดสินใจล่าช้า แต่เพื่อการรับฟังอย่างรอบคอบกว้างขวางให้ได้แนวทางที่ดีที่สุดในการปฏิบัติหรือแก้ปัญหา

หลักการที่เป็นเสมือนหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว ถ้าถูกนำไปใช้อย่าง แท้จริง นอกจากจะยอมรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้ว จะต้องพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมี ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินคุณค่าที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยทั้ง 5 ประการ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งจากระบบการศึกษากระบวนการผลิตและกิจกรรมทางการเมืองของ ประชาชน กระบวนการเรียนรู้และอบรมกลุ่มกลาแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องยาวนานอย่างมั่นคง จะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองของประชาชนแบบดั้งเดิมไปเป็นแบบประชาธิปไตยได้

ในสังคมที่ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชาชนจะได้รับการปลูกฝัง และเชื่อมั่นในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย จนมีลักษณะที่เด่นชัด คือ การมีจิตใจยึดมั่นในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน การมีความเชื่อ และ ยึดมั่นในคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคล มีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่นและความเสมอภาคของมนุษย์ เคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยยึดถือปฏิบัติตามมติของเสียงข้างมาก และเคารพสิทธิ ของเสียงข้างน้อย สนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและมีความ เชื่อมั่นในตนเอง มีความไว้วางใจผู้อื่น และการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในทางสร้างสรรค์ (ทินพันธุ์ นาคะตะ. 2517: 8-12)

นอกจากนี้ สถาบันพระปกเกล้า (2544: 33) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมประชาธิปไตยคือ วิธีการ ดำรงชีวิต ซึ่งรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดค่านิยมของคนในสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย ดังนี้ วัฒนธรรมประชาธิปไตย จึงมีความหมายและความสำคัญไม่ใช่แต่เฉพาะระบบการเมือง การปกครองเท่านั้น แต่ความหมายและความสำคัญจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงระเบียบแบบแผนในการดำเนิน ชีวิตของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ฐานรากของชุมชนไปจนถึงระดับชาติ ซึ่งจะเป็นวิถีชีวิตและหล่อหลอมให้ เกิดสังคมประชาธิปไตยขึ้นตามอุดมคติ และแกเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) และชิดนีย์ เวอร์บา

(Sidney Varba) (อ้างในสถาบันพระปกเกล้า. 2544: 10) ได้จำแนกประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมการเมืองแบบท้องถิ่น (Parochial Political Culture) หมายถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้แสดงว่า ประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองต่ำและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง มักปรากฏในสังคมที่ล้าหลังหรือสังคมแบบจารีตประเพณีดั้งเดิม เช่น สังคมเผ่าในแอฟริกาที่มีลักษณะการปกครองที่เรียบง่าย เป็นต้น

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไปร์ฟ้า (Subjective Political Culture) หมายถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ยอมรับในอำนาจของรัฐ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและระบอบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าในระดับใดมักปรากฏในสังคมที่มีการพัฒนาก้าวหน้ากว่าสังคมในแบบแรก

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) หมายถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่สนใจการเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองในทุกๆ ด้าน มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง โดยมีความรู้สึกผูกพันต่อระบบการเมือง มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอย่างน้อยเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มักปรากฏในสังคมที่มีระดับพัฒนาการทางการเมืองสูง

สำหรับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทยนั้น ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

1. เกณฑ์คุณค่าของสังคมประชาธิปไตย ที่คนในสังคมจะต้องตกลงร่วมกัน เข้าใจร่วมกัน และยอมรับร่วมกันถึงคุณค่าในการแสดงออกถึงการมีประชาธิปไตย เกณฑ์คุณค่าที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหมาะสมสำหรับสังคมไทย คือ การมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ รวมทั้งความสุจริต ถูกต้อง และความรับผิดชอบ

2. พฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชน ที่สังคมต้องการให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติ และแสดงออกในการดำเนินชีวิตมีหลากหลาย และที่สำคัญคือ ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมในความเป็นศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกันของคน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง ความรักและหวงแหนในเสรีภาพ และความอดทนในความแตกต่างโดยเฉพาะด้านความคิด

3. พฤติกรรมขององค์กรหรือสถาบันสังคม ที่อยู่แวดล้อมและปะทะสังสรรค์กับคนในสังคมที่สำคัญอันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการเมือง สื่อมวลชน สถาบันภาคธุรกิจเอกชน สถาบันองค์กรเอกชน สถาบันชุมชนและผู้นำท้องถิ่น สถาบันการเมือง และสถาบันต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จะต้องมีการเสริมสร้างวิถีทางแห่งประชาธิปไตย ตามบทบาทภารกิจของแต่ละสถาบัน และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดบรรยากาศ ประชาธิปไตย ผสมผสานไปกับการเรียนรู้และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยขึ้นในสังคมไทย

4. การมีกรอบกฎหมาย กติกาของสังคมที่มีความสมดุลระหว่างอำนาจของรัฐและประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดบทกฎหมายและกติกาของสังคมต่างๆ เป็นกติกาคือความสัมพันธ์ที่เป็นที่ยอมรับของรัฐและประชาชนในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมอย่างสันติ

2.2.5 รูปแบบของประชาธิปไตย

Mckenna (1994: 10-11) กล่าวว่า ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มี 2 ระบบ คือ

1. ประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทุกคนเป็นผู้ตัดสินใจและดำเนินการตามเสียงส่วนใหญ่ ไม่มีผู้แทน ไม่มีสมาชิกสภาเข้าไปตัดสินใจแทน

2. ประชาธิปไตยแบบผู้แทน ประชาชนจะเป็นผู้เลือกผู้แทนเข้าไปตัดสินใจในการบริหารประเทศแทนประชาชน

ลิติต ธีรเวคิน (2546: 11-12) กล่าวว่า ระบบประชาธิปไตยแบ่งออกได้เป็นสองรูปแบบ คือ

1. ประชาธิปไตยโดยตรง เกิดขึ้นในชุมชนเล็กๆ เช่น สมัยกรีกโบราณ ซึ่งสามารถเรียกประชุมประชาชนทุกคนได้และลงมติโดยการชูมือ หรือโดยวิธีอื่นซึ่งถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยตรง แต่ถ้าชุมชนขนาดใหญ่ เช่น จังหวัดหรือประเทศ การใช้ระบบประชาธิปไตยโดยตรงคงกระทำไม่ได้ ต้องใช้ระบบประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน

2. ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน เกิดจากข้อเท็จจริงที่คนเป็นจำนวนมากประชุมกันเพื่อตัดสินใจนโยบายทำไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีเลือกตั้งตัวแทนหรือผู้แทนของตนเข้าทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา ซึ่งมีผู้แทนของตนทำหน้าที่ในการออกกฎหมาย ก็เท่ากับตนทำหน้าที่ด้วย โดยผ่านตัวแทนที่ตนได้มอบหมายให้ความไว้วางใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาธิปไตย สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือประชาธิปไตยโดยตรงและประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน ซึ่งในสังคมปัจจุบันประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยส่วนใหญ่จะเลือกใช้รูปแบบการเลือกตั้ง เนื่องจากจำนวนประชากรในแต่ละประเทศมีจำนวนมาก การจะให้ประชาชนทุกคนในประเทศไปตัดสินใจนโยบายของประเทศเป็นเรื่องที่ยากจะดำเนินการได้

2.2.6 การพัฒนาประชาธิปไตย

Mckenna (1994: 14-17) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนาประชาธิปไตยให้ก้าวหน้า จะต้องกระทำดังนี้

1. การสร้างให้เกิดสันติภาพและการถ่ายโอนอำนาจ โดยให้ประชาชนฝึกที่จะยอมรับความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่ แต่ยังคงคำนึงถึงความสำคัญของเสียงส่วนน้อย เพื่อลดการเกิดความรุนแรง และทำให้เกิดความยุติธรรม

2. กำหนดมาตรการป้องกันพลังที่ต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3. มีการสื่อสารกับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความกังวลในการดำเนินงานของรัฐ

4. กระบวนการทางการศึกษาด้านการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย เพื่อเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตยให้เข้าไปอยู่ในจิตใจของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนรู้บทบาทของตนในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว

จากรัฐธรรมนูญ (2547: 14-15) ได้เสนอแนวความคิดการปลูกฝังประชาธิปไตยโดยใช้กระบวนการเรียนรู้การเมืองและประชาธิปไตย (Civic Education) ดังนี้

1. แนวคิดหลัก กระบวนการเรียนรู้การเมืองและประชาธิปไตย เป็นกุญแจสำคัญของการหล่อหลอมประชาธิปไตยให้พลเมือง

2. การให้การศึกษาแก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษาในเรื่องหน้าที่พลเมืองและการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ต้องการหล่อหลอมประชาธิปไตย พลเมืองอีกนัยหนึ่ง ประชาชนพลเมืองได้เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้การเมือง และประชาธิปไตยมากเท่าใด ย่อมส่งผลให้เกิดการปกครองเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

3. กระบวนการเรียนรู้การเมืองและประชาธิปไตย หมายถึงการสร้างทัศนคติ พฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักการ หรือคุณค่าของประชาธิปไตย

อนึ่งความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยหลักการ และกระบวนการเลือกตั้งซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติ พฤติกรรมของพลเมืองให้สอดคล้องกับหลักการ คุณค่าของประชาธิปไตย ควรประกอบด้วย

1. มีความรู้เรื่องการเมืองและกิจการมสาธารณะ
2. มีความรับผิดชอบในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
3. มีความเชื่อมั่นในคุณค่า หลักการ พื้นฐานของประชาธิปไตย
4. มีความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดี

จากรัฐธรรมนูญ (2547: 16) ได้กล่าวถึงกระบวนการหล่อหลอมความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเป็นการเตรียมคนเข้าสู่กระบวนการประชาธิปไตย ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ได้แก่
 - 1.1 เด็กตั้งแต่วัยประถม
 - 1.2 นักศึกษา อายุ 18 ปี
2. กระบวนการเรียนรู้นอกโรงเรียน (กศน.)
 - 2.1 ประชาชน เยาวชน ในชนบท
 - 2.2 กลุ่มด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย
3. กลุ่มเศรษฐกิจสังคม (เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง)
 - 3.1 กลุ่มอาชีพ
 - 3.2 กลุ่มร้านค้า กลุ่มสหกรณ์ สาขิต กลุ่มอาชีพ ฯลฯ

ผลลัพธ์ที่เกิดจาก ประชากรมีคุณภาพ ไม่เชื่อสิทธิขายเสียง ตระหนักในควมมีสิทธิและเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในกระบวนการ การเมือง การปกครองและการพัฒนาชุมชน การรักษาสีงแวดล้อม วัฒนธรรม ดังนั้น ในการพัฒนาประชาธิปไตยจะต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องของการปลูกฝังประชาธิปไตย ให้ ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยแก่ประชาชนตั้งแต่วัยเด็ก อย่างต่อเนื่องและตลอดไป เพื่อให้ระบอบ ประชาธิปไตยมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

2.3.1 ความหมายของข้อมูลข่าวสาร

สมิต สัชฌุกร (2527: 8) กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการ สื่อสาร หมายถึง สาระ เรื่องราว ข่าวสาร ที่ผู้สื่อสารต้องการส่งออกไปสู่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น นอกจากนี้ สารยังหมายถึงสิ่งที่มีตัวตน เช่น หนังสือ ตัวเลข รูปภาพ วัตถุต่างๆ หรือเป็นสัญญาณ ตลอดจนสัญลักษณ์ ใดๆ ที่สามารถให้ความหมายเป็นที่เข้าใจได้

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2544: 184) ได้กล่าวถึงกระบวนการสื่อสาร โดยให้ความหมายของสารว่า หมายถึง เนื้อหาสาระที่ส่งออกไปจากผู้ส่งอาจจะเป็นความคิดหรือเรื่องที่จะส่งไปตามสื่อ เช่น คำพูด หรือ ข้อเขียน หรือรูปภาพที่วาดขึ้น สารแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. สัญลักษณ์ของสาร เช่น คำ วลี ประโยค
2. เนื้อหาของสาร เช่น ข้อความ บทสรุป ความคิดเห็นต่างๆ
3. การเลือกและการจัดลำดับข่าวสาร เช่น บรรณานุกรมข่าวสาร และการวิเคราะห์เนื้อหา

ข่าวสาร

วิรัช ลภีรัตนกุล (2544: 160) ได้ให้ความหมายของข่าวสาร คือ เนื้อหาสาระหรือสัญลักษณ์ ภาษา สัญญาณต่างๆ ที่สามารถสื่อความหมายหรือตีความหมาย เป็นที่เข้าใจกันได้

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และพัชรินทร์ ปัทมสิริวัฒน์ (2545: 9) กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสาร คือ คลัง แห่งอำนาจ เป็นสิ่งที่ควรรู้และพึงรู้ โดยการแสวงหา สืบค้น จากหลักฐาน เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิดและการ วินิจฉัยในสิ่งที่ได้รับรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ข่าวสารหมายถึง สาระ เรื่องราว ที่ส่งออกไปจากผู้ส่งที่ผู้รับสารสามารถสื่อ ความหมายหรือตีความหมาย เป็นที่เข้าใจกันได้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และการวินิจฉัยใน สิ่งที่ได้รับรู้

2.3.2 ความหมายของการสื่อสาร

Miller (1951: 6) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

Rogers and Shoemaker (1971: 11) ให้ความเห็นว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการ ซึ่งถูก ส่งจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร

Rogers (1973: 43) ให้คำนิยามการสื่อสารว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร

อรุณีประภา หอมเศรษฐี (2531: 4) ได้ให้คำนิยามของการสื่อสารว่า หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์ถ่ายทอดความคิดและประสบการณ์ของตนเองไปยังบุคคลอื่นโดยผ่านทางสัญลักษณ์ต่างๆ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 44) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดสารสนเทศและความคิด ตลอดจนเจตคติ เพื่อความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ โดยจะต้องผ่านสื่อต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสาร

2.3.3 กระบวนการสื่อสาร

การสื่อสาร เป็นสิ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประสานประชาคมเพื่อให้เกิดบูรณาการ และถูกนำมาใช้เพื่อการสร้างความหมายที่ทำให้เข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายต่างๆ เช่น เพื่อการเมือง การปกครองสำหรับเชื่อมโยงชนชั้นปกครองและชนชั้นใต้ปกครอง ไม่ว่าจะในแนวระนาบหรือแนวตั้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นตัวจักรที่จำเป็นในการรักษาสืบเนื่องของประชาคมไม่ว่าในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. 2537: 57-58)

กระบวนการสื่อสาร เป็นกระบวนการสำคัญในการบ่งชี้ถึงความเป็นสิ่งมีชีวิตนอกเหนือจากปัจจัยในทางชีววิทยา ซึ่งวิธีหรือกระบวนการสื่อสารมีพื้นฐานดังภาพ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. 2537: 58-59)

ภาพที่ 2.6 พื้นฐานของกระบวนการสื่อสาร

ลักขณา สิริวัฒน์ (2544: 183-185) ได้อธิบายองค์ประกอบของการสื่อสารว่ามี 5 ประการดังต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสาร หมายถึง บุคคลหรือแหล่งที่มาของข่าวสาร ซึ่งอาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียวหรือคณะบุคคล หรือองค์การ แหล่งข่าวสารจะต้องเข้ารหัสเสียก่อน เช่น เขียนข้อความลงบนกระดาษ หรือแปลงออกมาเป็นภาพ ผู้รับปลายทางก็จะทำการถอดรหัส
2. สาร หมายถึง เนื้อหาสาระที่ส่งออกไปจากผู้ส่งอาจจะเป็นความคิดหรือเรื่องที่จะส่งไปตามสื่อ เช่น คำพูด หรือข้อเขียน หรือรูปภาพที่วาดขึ้น

3. ช่องทางหรือสื่อ หมายถึง ตัวกลางหรือพาหนะที่จะนำสารไปยังผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารประเภทใดข่าวสารจะต้องถูกผ่านไปตามช่องทาง สื่อในการสื่อสารแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

3.1 วิธีการลงรหัสและถอดรหัสข่าวสาร เช่น การถ่ายทอดข่าวสารเป็นภาพหรือเป็นเสียง เป็นต้น

3.2 พาหนะที่นำข่าวสาร เช่น แผ่นกระดาษที่มีภาพอยู่ หรือม้วนเทปที่บันทึกเสียงหรือเทปบันทึกทั้งภาพและเสียง เป็นต้น

3.3 ตัวที่พาหนะนำไป เช่น อากาศที่พาคลื่นเสียงเข้าไปกระทบหูผู้ฟัง หรือแสงที่สะท้อนภาพเข้าตาคนดู เป็นต้น

4. ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางของข่าวสารที่ส่งออกไป โดยผู้รับสารจะรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่ส่งไปด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส และการสัมผัส แล้วจึงส่งถอดรหัสไปตีความ

5. ผลของการสื่อสาร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่าง ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากข่าวสารที่ได้รับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารที่สำคัญคือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางหรือสื่อ ผู้รับสารและผลของการสื่อสาร

การสื่อสารทางการเมืองแบ่งช่องทางในการสื่อสารเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท (เสถียร เศษประทับ 2540: 152-153)

1. ช่องสารที่เป็นสื่อมวลชน คือช่องสารที่สามารถทำให้แหล่งสารที่ประกอบด้วยบุคคลหนึ่งหรือบุคคลไม่กี่คนสามารถส่งสารไปยังผู้รับเป้าหมายจำนวนมากๆ ได้ ช่องสารที่เป็นสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แผ่นป้าย สติกเกอร์ เป็นต้น ช่องสารที่เป็นสื่อมวลชนนี้สามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ ดังนี้ ได้ดี

1.1 สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็ว

1.2 สามารถให้ความรู้ ความเข้าใจข่าวสารได้ดี

1.3 สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนาได้

2. ช่องสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคล คือช่องสารที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ช่องสารนี้สามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ ดังนี้ได้ดี

2.1 สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบยคุลวิถี ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจสารก็สามารถได้ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากแหล่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นเดียวกัน

2.2 สามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่พึงปรารถนาได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง คือการใช้ยุทธศาสตร์ กระบวนการในการส่งสารทางการเมืองจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งเพื่อให้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ซึ่งนำสังคมและตรวจสอบการทำงานในเรื่องการเมืองการปกครอง

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.4.1 ความเป็นมาของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจุบันนี้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมีอายุประมาณ 75 ปี แต่เรากลับไม่อาจกล่าวได้ว่าประชาธิปไตยของไทยได้พัฒนาเติบโตอยู่ในระดับไหนมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ประชาธิปไตยยังคงดำเนินการไปอย่างล้มลุกคลุกคลานมาตลอดเวลา จะเห็นได้จากการที่มีเหตุการณ์ปฏิวัติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อย ทำให้ลักษณะการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยนั้นค่อนข้างไร้เสถียรภาพเท่าที่ควร รัฐบาลอ่อนแอ พรรคการเมืองไม่พัฒนา จึงยังผลให้การเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนลุ่มๆ ดอนๆ มาตลอด และขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ประชาชนไม่ได้เป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง แต่รัฐบาลเองก็พยายามอย่างยิ่งในการรณรงค์เพื่อที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก แม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะเจ้าของประเทศก็ตาม แต่ถ้าประชาชนไม่เห็นความสำคัญที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วการเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็อาจจะไม่พัฒนาก้าวหน้าเท่าที่ควร ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองกรณีการเลือกตั้ง ซึ่งการที่จะเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นประชาชนจะต้องตระหนัก โดยเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเลือกตั้งก่อน จึงจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นการหยิบยื่นให้โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของมวลชนทั้งหลาย อาจกล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ในขณะนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมืองยังไม่มากนัก อันที่จริงการเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญและมีรัฐสภามาตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (สุจิต บุญบงการ. 2537: 46-47) ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การเรียกร้องรัฐธรรมนูญและการปกครองแบบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังอยู่ในขอบเขตของผู้มีการศึกษาบางกลุ่ม บางพวกเท่านั้น ไม่ได้ขยายตัวไปถึงประชาชนแต่อย่างใด ในหมู่ของข้าราชการชั้นสูงเองก็ไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องเหล่านี้ เพราะเห็นว่าประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมและอาจไม่มีคนมีความรู้ความสามารถที่จะสมัครเข้าทำงานในรัฐสภา ข้ออ้างดังกล่าวสอดคล้องกับความเป็นจริงในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการขยายตัวทางด้านการศึกษา

ขึ้น มีการส่งนักเรียนไปเรียนต่างประเทศมากขึ้น และระบบราชการขยายตัวมากขึ้น เป็นเหตุให้ข้าราชการที่
ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศไม่พอใจในสภาพทางการเมืองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และเป็นแกนนำในการขยาย
แนวความคิดของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ข้าราชการกลุ่มอื่นๆ พวกนี้มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมืองสมัยใหม่ ในทัศนะของผู้ก่อการทั้งหลายการปกครอง
แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองที่ล้าสมัย ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายอย่าง
หนึ่งของการเปลี่ยนแปลง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของ
กระบวนการทางการเมืองและมีความจำเป็นสำหรับการเมืองเกือบทุกระบบ ทั้งนี้เพราะรูปแบบของการมีส่วน
ร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการเสนอความต้องการ (Demand) และการสนับสนุน (Support) เป็นสิ่งที่
แสดงออกซึ่งการดำรงอยู่ของระบบการเมือง ถ้าระบบการเมืองใดปราศจากสิ่งดังกล่าวนี้แล้ว ระบบการเมืองก็
ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในประเทศประชาธิปไตยนั้น สิทธิและเสรีภาพแห่งการ
ปกครองตนเองจะต้องควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของพลเมือง พลเมืองมีพันธกรณีต้อง
ช่วยเหลือรัฐบาลในการเสียภาษีอากร หน้าที่ของพลเมืองที่ต้องเชื่อฟังกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ และ
ประการสำคัญที่สุดอันหนึ่ง คือการใช้ดุลยพินิจอย่างชาญฉลาดในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในการตัดสินใจ
ว่าจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้ใด และพลเมืองมีหน้าที่ที่จะต้องคอยสดับรับฟังข่าวสารต่างๆ ที่เป็น
ประโยชน์ในการทำนุบำรุง ส่งเสริมท้องที่ของตนและประเทศชาติในยามสงบ ต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
ในการเข้าปฏิบัติการต่างๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นและประเทศชาติ (ชัยวัฒน์ รัฐขจร. 2522: 72)

2.4.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) ในพจนานุกรมนั้น หมายถึง “หลักการ
ที่บุคคลจะได้รับผลประโยชน์โดยการตัดสินใจ ซึ่งกระทำโดยสถาบันทางการเมืองและสังคม และจะต้องร่วม
ในการตัดสินใจนั้นด้วย” Bullock Alan and Oliver (1977: 458) เมื่อพิจารณาในแง่ของกิจกรรม
(Activities) แล้วเป็นกิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมืองรวมทั้งการลงคะแนน
เสียงในการเป็นสมาชิก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทางการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหว พรรคการเมือง
กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่ สถาบันทางการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปราย
ทางการเมืองหรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ หรือสมาชิกของ
กิจกรรมทางการเมืองนั้น และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีความหมาย 2 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมของปัจเจกชนในกิจกรรมทางการเมือง
2. อัตราส่วนร้อยละของประชาชนที่ใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมในการปกครอง

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ Wiener (1971: 161-163) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ในขอบเขตความสนใจต่างๆ กัน ดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนและเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล
2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล หรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมาย (Legitimate)
4. นักคิดประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทน (Representation) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุด สำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมากเพราะประชาชนนับล้านๆ คนย่อมไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ความห่างเหินทางการเมือง (Alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความห่างเหินทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวการเมือง ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชา เมินเฉยทางการเมือง (Apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจโดยสิ้นเชิง และไม่กระทำการใดๆ ทางการเมืองเลย
6. ผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participant) ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่ชัดเจนเท่าการลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารทางการเมือง ตกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมืองก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง
7. การกระทำที่ "ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา" (Persistence Continue) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบัน และมีการจัดตั้ง หรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใด
8. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการ และข้าราชการ (Public Politics)
9. ในบางความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง เฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (National Politics) เท่านั้น
10. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political Act)

McClosky (1968: 252-264) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้ "การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครอง และการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่การลงคะแนนเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง

เมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึงการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียง ช่วยในการรณรงค์หาเสียง และสมัครเข้ารับ การเลือกตั้ง

Wiener (1971: 164) อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่า “การปฏิบัติการโดยสมัครใจใดๆ” (Any Voluntary Actions) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้อง โดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

จากความหมายนี้ Wiener ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประเด็น คือ ต้องเป็นการกระทำ (Action) มิได้หมายรวมถึงทัศนคติ หรือความรู้สึกด้วย ประการที่สอง หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปโดยสมัครใจ (Voluntary) จึงไม่รวมถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่น การถูกเกณฑ์ทหาร หรือการเสียภาษี และประการที่สาม การใช้ความหมายนี้ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

Nie and Verva (1975: 2-3) เน้นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นเรื่องกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่กระตือรือร้นต่อกฎเกณฑ์ แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพรวมทั้งเจ้าหน้าที่ รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และนักหาเสียงอาชีพ เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้ง ในด้านการเลือกเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และเป็นการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรม

Huntington and Dominguez (1975: 33) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง “กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จ ล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมถึง การเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อ โน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้กำลังรุนแรง”

Huntington and Nelson (1976: 4-7) ได้ให้คำนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดย Huntington ให้ความหมายชัดเจนขึ้นอีกว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเน้นเฉพาะการกระทำ ซึ่งเป็นของพลเมืองธรรมดาไม่ใช่ทางการเมืองอาชีพ และลักษณะการเข้าร่วมก็เป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (Part-time) และยังหมายรวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของ รัฐบาล ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ

ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

Verba and Others (1978: 46) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย กระทำโดยประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อกิจกรรมของรัฐบาลและการคัดเลือกบุคลากรของรัฐบาล

ทิพาพร พิมพิสุทธิ (2522: 133-134) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลเรียกว่า Autonomous Participation และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายโดยทางอ้อม นอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้วเรียกว่า Mobilized Participation

ณรงค์ ลินสวัสดิ์ (2539: 123) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง บุคคลที่สนใจการเมือง มีความเข้าใจการเมือง เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมืองและตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตน เป็นคนที่มีความสามารถในการเข้าสังคมและเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต

อมร รัชชาติ และคณะ (2539: 40) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในหลักการ ประชาชนทุกคนต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้ตามทางปฏิบัติทุกคนจะไม่มีบทบาทเข้มแข็งเท่าเทียมกัน

จันทนา สุทธิจารี (2544: 410) ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และแม้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนจะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมืองและระบบกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่างๆ ของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่าการมีส่วนร่วมที่ดำเนินไปโดยถูกต้องตามกฎหมายอาจลุกลามเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การขว้างปา ต่อบูตู่ ทำร้ายร่างกาย ใช้ความรุนแรงกัน

วัชรวิทย์ ไชยสาร (2545: 13) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันหรือโน้มน้าวให้รัฐบาลผู้นำ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลต่อทุกระบวนการทางการเมืองการปกครองมีความเห็นหรือตัดสินใจ รวมถึงการเลือกผู้นำให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยแสดงพฤติกรรมในทางการเมือง เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวมให้มากที่สุด ซึ่งการกระทำนั้นกระทำไปตามสิทธิที่กฎหมายรับรองแต่บางครั้งอาจใช้สิทธิของตนจนกลายเป็นความรุนแรงและผิดกฎหมายและประชาชนมีความสมัครใจในการมีส่วนร่วมนั้น

2.4.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จันทนา สุทธิจारी (2544: 411) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ลักษณะของระบบการเมืองในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะมีความสำคัญและจำเป็นมาก ตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะของท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆ เช่น พูดคุยกันทางการเมือง การเขียนบทความหรือจดหมายแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ การร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการสนทนากาการเมืองทางโทรทัศน์ หรือการรวมตัวประท้วงในรูปของกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชน โดยการออกแบบสอบถามความคิดเห็น ต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบระเบียบเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น แต่หากเป็นระบบการเมืองแบบเผด็จการ อำนาจอรัฐในการปกครองประเทศผูกขาดอยู่กับผู้มีอิทธิพลทางการเมืองไม่กี่คนที่ใช้อำนาจและอิทธิพลปกครองประเทศเพื่อสนองประโยชน์ของตนหรือกลุ่มเท่านั้น ลักษณะการเมืองเช่นนี้ นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนจะไม่มีมีความสำคัญและจำเป็นแล้ว ยังไม่เป็นที่พึงปรารถนา

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญเนื่องจากเป็นปัจจัยชี้วัดระดับความเป็นประชาธิปไตยของระบบการเมืองของประเทศนั้นๆ ด้วย

วัชรา ไชยสาร (2545: 18) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. เป็นกลไกสำคัญเสมือนเป็นหัวใจสำคัญในระบบประชาธิปไตย โดยเป็นการกระทำที่มีผลต่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองหรืออำนาจปกครอง และการพ้นจากอำนาจนั้น รวมทั้งมีผลต่อนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ
2. เป็นเครื่องชี้วัดที่แสดงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของแต่ละประเทศ เจตคติทางการเมือง และพัฒนาการทางการเมืองของประเทศนั้นๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญเนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นเครื่องมือชี้วัดการพัฒนาทางการเมืองของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

2.4.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยทั่วไปแล้วรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมักจะถูกแบ่งออกไปตามการให้คำนิยามความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่าจะมีความครอบคลุมได้มากน้อยเพียงใด

Verba and others (1978: 31-33) ได้แบ่งรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรูปแบบหลัก 4 แบบ คือ

1. การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของแต่ละคน ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาล

2. การรณรงค์หาเสียงเป็นการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่ประชาชนพึงมีต่อผลการเลือกตั้ง การรณรงค์จากการหาเสียงนี้เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. การรวมเป็นกลุ่มหรือองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม โดยใช้อิทธิพลเข้าดำเนินการต่อการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ในรูปแบบที่มีเป้าหมายและวิธีการที่แน่นอน และเป็นรูปแบบที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ เป็นการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนรายบุคคลที่ไม่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะบุคคลหรือครอบครัว ซึ่งรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการดำเนินการของรัฐบาลน้อยมาก

Huntington and Nelson (อ้างในสิทธิพันธ์ พุทธหุน 2541. 159-160) ได้จำแนกรูปแบบการเข้าร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ได้เพิ่มกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบเพื่อให้สมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากขึ้น โดยจัดแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. กิจกรรมทางเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง

2. การสร้างความสัมพันธ์หรือการลอบบี้ หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์กรเป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์สูงสุดของส่วนรวมก็ได้

4. การติดต่อ หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

5. การใช้กำลังรุนแรง คือกิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย หรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น กิจกรรมของรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การทำปฏิวัติ ก็ได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นความพยายามของนักวิชาการที่จะกำหนดขอบเขตของกิจกรรม ว่ากิจกรรมใดบ้างเป็นกิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมใดบ้างที่ไม่ใช่การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเนื้อหาแล้วสามารถนำมาผสมผสานหรือใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้จำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์

หาเสียง การชักชวนผู้อื่นให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำงานให้พรรคการเมือง การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง พุดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง

2.4.5 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากที่ได้กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาแล้ว ก็สามารถนำมาใช้อธิบายในการจัดระดับของการเข้าร่วมทางการเมือง จากน้อยไปหามากได้ดังนี้ (จิรัชค วีระสัย และคณะ. 2538: 445-446)

1. รับฟังข่าวสารทางการเมือง
2. ออกเสียงลงคะแนน
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
4. ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
5. ช่วยโฆษณาในพรรคการเมืองหรือผู้รับสมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุน

หรือให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป

6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
7. สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง
10. เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
12. ช่วยหาเงินให้พรรค
13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539: 116) ได้จัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจากน้อยไปหามาก ดังนี้

- 0 ไม่ไปลงคะแนนเสียง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง
- 1 ไปลงคะแนนเสียง
- 2 การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ถูกปัญหาการเมือง หรือติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง
- 3 ช่วยวางแผนเลือกตั้ง โฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว
- 4 เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งทางการเมือง
- 5 เป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกเทศมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน

จันทนา สุทธิจारी (2544: 412-414) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย อาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติใช้กันทั่วไปในระบบประชาธิปไตย มีดังนี้

1.1 การเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด

1.2 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด อภิปราย เขียน พิมพ์

1.3 การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

1.4 การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคนมารวมกัน เพราะมีอาชีพการงานหรือมีผลประโยชน์ หรือมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มคน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองลักษณะนี้ในกระบวนการเมืองแบบเผด็จการ ไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนไปมีส่วนร่วม โดยจะมีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยบางประเทศจะมีได้ห้ามแต่ไม่ได้ระบุ หรือมีได้มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้

2.1 การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง โดยประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดงไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นการรวมตัวเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย หรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามความต้องการของประชาชนผู้ชุมนุม

2.2 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เป็นวิธีแสดงออกของประชาชนโดยการไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ หรือปฏิบัติการที่ละเมิดกฎหมาย โดยอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นสาเหตุ วิธีนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางการเมือง

ประมวล รุจนเสรี (2547: 244) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ ได้แก่ การประชาสังคม การเลือกตั้งทุกระดับ การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การรวมเป็นกลุ่มผลประโยชน์

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ การเดินขบวนหรือการชุมนุมประท้วง การก่อความวุ่นวายทางการเมือง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมี 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ชัยวัฒน์ รัฐขจร (2522: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย พบว่า ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

มนูญ รูปขจร (2526: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงลักษณะทางสังคมของสมาชิกรัฐสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ในช่วงปี พ.ศ. 2525 พบว่าประเภทของสมาชิกรัฐสภา มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีแนวโน้มที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยสูงกว่าวุฒิสมาชิก ลักษณะอาชีพมีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับปานกลาง โดยมีแนวโน้มที่ผู้เคยหรือมีอาชีพด้านธุรกิจส่วนตัวหรือธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่จะมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่เคยหรือมีอาชีพเป็นข้าราชการฝ่ายทหาร-ตำรวจ อายุมีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีแนวโน้มที่มีอายุน้อยจะมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับเกือบจะปานกลาง โดยมีแนวโน้มผู้ที่เป็นสมาชิกมากกลุ่มกว่าจะมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่เป็นสมาชิกน้อยกลุ่ม

เนตรนภา นาผล (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่านิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ความแตกต่างในเรื่อง เพศ อายุ ภูมิภาคเดิม และรายได้ทางครอบครัว ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ความแตกต่างในเรื่องชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ความสนใจข่าวสารทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรม ก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

สมบัติ อารังธัญญาวงศ์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยใช้เยาวชนอายุ 16-18 ปี พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสนใจเลือกตัวบุคคลมากกว่าเลือกพรรคการเมืองเยาวชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเมืองไม่ค่อยน่าศรัทธา ในด้านปัจจัยภูมิหลังกับทัศนคติทางการเมือง พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ รายได้ ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติทางการเมือง แต่เยาวชนที่เคยเรียนเกี่ยวกับประชาธิปไตยจะมีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยเรียน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสนใจทางการเมืองของเยาวชนกับระดับทัศนคติ พบว่า เยาวชนมีระดับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ โดยเยาวชนที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำจะมากกว่า และเยาวชนที่ติดตามน้อยจะน้อยกว่า และเยาวชนที่มีความสนใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในครอบครัวจะมากกว่า และเยาวชนที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในครอบครัวน้อยจะน้อยกว่า เยาวชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงจะสูงกว่า และเยาวชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยน้อยจะน้อยกว่า

กฤษฎางค์ จิตตรีพล (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนตัวของนักเรียนนายร้อยตำรวจได้แก่ ชั้นปี ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา อาชีพของบิดา รายได้ของครอบครัว และผลกระทบของการศึกษาในโรงเรียน นายร้อยตำรวจที่มีต่ออุดมการณ์ทางประชาธิปไตยนั้น ไม่มีผลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

สมนึก มั่งน้อย (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของตนอยู่ในระดับดีทุกด้าน คือ ด้านการรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตน ด้านการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้านการยอมรับเคารพในสิทธิและหน้าที่ของบุคคลด้านการใช้ปัญหาหรือเหตุผลในการตัดสินใจ และได้ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนแตกต่างกัน รับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของตนอยู่ในระดับดีทุกด้านเช่นเดียวกัน

จักรกริช ใจดี (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความเข้าใจประชาธิปไตยในระดับสูงทั้งในด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ด้านลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยในแง่ของวิถีปฏิบัติและในภาพรวม โดยที่นิสิตมีประเด็นที่อยู่ที่ ความสนใจในข่าวสารการเมือง และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีความเข้าใจประชาธิปไตยแตกต่างกัน ส่วนประเด็นเพศ ภูมิลำเนา ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา วิชาที่ศึกษา รายได้ของครอบครัว ลักษณะการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชมรมที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้ความเข้าใจประชาธิปไตยของนิสิตแตกต่างกัน

ชูชาติ หอมจันทิก (2543: 4-5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมครูมัศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านติดตามข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และยังพบว่าเพศ อายุ ระดับเงินเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันด้วย ในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสังคมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการเมืองแตกต่างกัน บทบาทของครูนั้นนอกจากทำหน้าที่ให้การสั่งสอนอบรมนักเรียนแล้วในส่วนตัวครูก็ถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่ง

ที่ต้องมีสิทธิหน้าที่ในการเลือกตั้งในฐานะพลเมืองของประเทศ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมการเลือกตั้งในฐานะที่ครูได้รับการยกย่องเชิดชูจากประชาชนว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านหรือชุมชน

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Friedman (1973) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Participation in Democracy : A Theory of Democracy and Democratic Socialization" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีใหม่ๆ ของระบบประชาธิปไตยและผลจากการนำทฤษฎีเหล่านั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้สรุปว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในการแสดงออกเป็นผู้ที่มองเห็นการณ์ไกลและมีการขยายแนวความคิด ซึ่งในการวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้น ผู้วิจัยได้ทดลองในโรงเรียนในประเทศสวีเดน และได้สรุปผลการวิจัยว่า เด็กที่โตกว่าจะได้รับการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองดีกว่า ฉะนั้นทฤษฎีและการมีบทบาทในการปกครองระบบประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่สั่งสอนได้ และจะได้ผลมากขึ้นถ้าทางบ้านและทางโรงเรียนจะช่วยสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยได้มากขึ้น

Sanstead (1975) ทำการวิจัยเรื่อง "A Study of the Political Attitudes of North Dakota High School Seniors" กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเกรด 12 ที่สุ่มจากโรงเรียน 63 แห่งใน 4 ระดับ จากจำนวนทั้งหมด 1,750 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีเจตคติไปในทางประชดประชันและมีความคิดขัดแย้งกับการเมืองของโลก
2. นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความไม่พึงพอใจเกี่ยวกับวิธีสอนและหลักสูตรวิชาหน้าที่พลเมืองและการปกครอง
3. ความรู้ความเข้าใจและเจตคติทางการเมืองของเด็กมีความสัมพันธ์กับพื้นฐานบุคลิกภาพของบิดามารดา
4. เพศมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และเจตคติทางการเมืองของนักเรียน
5. การแสดงออกทางการเมืองของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
6. ระดับของโรงเรียนที่ต่างกัน 4 ระดับ จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับการตอบคำถามที่ทำการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีทางสถิติ (Statistical Method) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

- 3.1 วิธีการศึกษา
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

3.1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์

3.1.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่กำหนด

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากเยาวชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 50 เขต ๆ ละ 50 คน รวม 2,500 คน โดยทำการเก็บข้อมูลจากสถานที่ต่างๆ เช่น สนามกีฬา สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า ป้ายรถเมล์ บริเวณสถานศึกษา เป็นต้น

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

3.3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามจุดมุ่งหมายในการวิจัย และให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา การใช้สำนวนและถ้อยคำ เพื่อความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมไปถึงพิจารณาลำดับความสำคัญ ความซับซ้อนและความต่อเนื่องของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามในด้านเนื้อหา ถ้อยคำและตัดข้อความบางข้อที่ไม่สมบูรณ์ออกไปแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษา คือ เยาวชนที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 50 คน และนำคำตอบที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa Coefficient or Cronbach Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งหมดเท่ากับ .704

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 แจกแบบสอบถามให้กับเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต ๆ ละ 50 คน รวม 2,500 ชุด

3.4.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความสนใจในข่าวสารการเมือง

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

ระดับการมีส่วนร่วม **ระดับคะแนน**

บ่อยครั้ง 3 คะแนน

บางครั้ง 2 คะแนน

ไม่เคย 1 คะแนน

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระดับความคิดเห็น **ระดับคะแนน**

ใช่ 1 คะแนน

ไม่ใช่ 0 คะแนน

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำมาประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistics Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) แทนด้วยสัญลักษณ์ \bar{x} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ตัวย่อ S.D. เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ
2. ค่าพิสัย (Range) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 ระดับ คำนวณโดยใช้สูตรดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3-1}{3} = 0.66$$

จากการคำนวณ สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับการมีส่วนร่วม
2.34 ขึ้นไป	มาก
1.67 – 2.33	ปานกลาง
1.00 – 1.66	น้อย

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3-0}{3} = 0.33$$

จากการคำนวณ สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความรู้ความเข้าใจ
0.67 ขึ้นไป	มาก
0.34 – 0.66	ปานกลาง
ต่ำกว่า 0.33	น้อย

3.5.2 สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ใช้การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัย จะนำเสนอหัวข้อตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการเสนอวิธีการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม ความสนใจในข่าวสารการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ข้อคิดเห็นอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามเยาวชนที่มีอายุ ระหว่าง 15-24 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขตๆ ละ 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 2,500 คน และนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยจำแนกออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 ความสนใจในข่าวสารการเมือง
- 4.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง
- 4.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
- 4.5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
- 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
- 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
- 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ของครอบครัว และอาชีพหลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จากการแจกแบบสอบถาม จำนวน 2,500 ชุด และนำวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

4.1.1 เพศ จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.32 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.68 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	817	32.68
หญิง	1,683	67.32
รวม	2,500	100.00

4.1.2 อายุ จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.00 และมีอายุระหว่าง 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.00 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15 - 19 ปี	1,200	48.00
20 - 24 ปี	1,300	52.00
รวม	2,500	100.00

4.1.3 ระดับการศึกษา จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 46.64 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 27.20 มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 คิดเป็นร้อยละ 13.76 ระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 5.76 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 3.64 สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.52 ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.12 และไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0.36 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	9	0.36
ประถมศึกษา	28	1.12
มัธยมศึกษา ปีที่ 1-3	91	3.64
มัธยมศึกษา ปีที่ 4-6	344	13.76
ปวช.	144	5.76
ปวส.	680	27.20
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	1,166	46.64
สูงกว่าปริญญาตรี	38	1.52
รวม	2,500	100.00

4.1.4 รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) จากการแจกแบบสอบถามพบว่า ครอบครัวของเยาวชนส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.48 รองลงมาได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.88 มีรายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.12 มีรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.84 มีรายได้ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.48 และมากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.20 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	622	24.88
10,001-20,000 บาท	987	39.48
20,001-30,000 บาท	378	15.12
30,001-40,000 บาท	221	8.84
40,001-50,000 บาท	162	6.48
มากกว่า 50,000 บาท	130	5.20
รวม	2,500	100.00

4.1.5 อาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง จากการแจกแบบสอบถามพบว่า อาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเยาวชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 24.44 รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 19.32 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 15.80 ประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 13.88 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 9.12 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 6.44 อาชีพอื่นๆ (เกษตร) คิดเป็นร้อยละ 5.88 ไม่ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 2.64 และนักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.48 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพหลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

อาชีพหลัก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ประกอบอาชีพ	66	2.64
รับราชการ	483	19.32
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	161	6.44
พนักงานบริษัท	228	9.12
ประกอบอาชีพอิสระ	347	13.88
รับจ้าง	611	24.44
ค้าขาย	395	15.80
นักธุรกิจ	62	2.48
อื่นๆ	147	5.88
รวม	2,500	100.00

4.2 ความสนใจในข่าวสารการเมือง

การศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในข่าวสารการเมืองเกี่ยวกับช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม ประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง ความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อต่างๆ การติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง และการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคมจากทางสื่อมวลชน คิดเป็นร้อยละ 88.32 และพบปะพูดคุยกัน คิดเป็นร้อยละ 11.68 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม

ช่องทางการรับข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
สื่อมวลชน	2,208	88.32
พบปะพูดคุยกัน	292	11.68
รวม	2,500	100.00

4.2.2 ประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 67.52 รองลงมาติดตามข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 18.44 สื่ออินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 7.28 สื่อวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 4.88 สื่อวารสาร/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 1.72 และสื่ออื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง

ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	461	18.44
วารสาร/นิตยสาร	43	1.72
โทรทัศน์	1,688	67.52
วิทยุ	122	4.88
อินเทอร์เน็ต	182	7.28
อื่นๆ	4	0.16
รวม	2,500	100.00

4.2.3 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์บ้าง คิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาอ่านเกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 25.56 อ่านทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 10.48 และที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 5.56 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์

ความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
อ่านทุกวัน	262	10.48
เกือบทุกวัน	639	25.56
อ่านบ้าง	1,460	58.40
ไม่เคยอ่าน	139	5.56
รวม	2,500	100.00

4.2.4 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการฟังวิทยุ จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการฟังวิทยุหลายๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.84 รองลงมาฟังบ่อย คิดเป็นร้อยละ 25.48 ไม่เคยฟัง คิดเป็นร้อยละ 9.72 และฟังทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 8.96 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากการฟังวิทยุ

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ฟังทุกวัน	224	8.96
บ่อย	637	25.48
หลายๆ ครั้ง	1,396	55.84
ไม่เคยฟัง	243	9.72
รวม	2,500	100.00

4.2.5 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์ จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์เกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 44.16 รองลงมาดูประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 39.60 ดูหลายๆ ครั้ง คิดร้อยละ 15.60 และไม่เคยดู คิดเป็นร้อยละ 0.64 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ประจำทุกวัน	990	39.60
เกือบทุกวัน	1,104	44.16
หลายๆ ครั้ง	390	15.60
ไม่เคยดู	16	0.64
รวม	2,500	100.00

4.2.6 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านวารสารนานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมาไม่เคยอ่าน คิดเป็นร้อยละ 20.44 และเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 9.96 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
เป็นประจำ	249	9.96
นานๆ ครั้ง	1,740	69.60
ไม่เคยอ่าน	511	20.44
รวม	2,500	100.00

4.2.7 การติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เคยติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมืองบ้าง คิดเป็นร้อยละ 64.60 รองลงมาไม่เคยติดตาม คิดเป็นร้อยละ 30.88 และติดตามตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 4.52 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามตลอดเวลา	113	4.52
ติดตามบ้าง	1,615	64.60
ไม่เคยติดตาม	772	30.88
รวม	2,500	100.00

4.2.8 การสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลใดเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 48.08 รองลงมากับสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.20 บุคคลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 15.16 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.56 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

บุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกในครอบครัว	905	36.20
เพื่อน	1,202	48.08
บุคคลทั่วไป	379	15.16
อื่นๆ	14	0.56
รวม	2,500	100.00

4.2.9 การสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องใดมากที่สุด จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวบันเทิง (ภาพยนตร์ เพลง) คิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจ-สังคม ร้อยละ 15.12 ข่าวกีฬา คิดเป็นร้อยละ 13.48 และข่าวการเมือง-ข่าวราชการ คิดเป็นร้อยละ 13.00 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น

เรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ข่าวการเมือง-ข่าวราชการ	325	13.00
ข่าวเศรษฐกิจ-สังคม	378	15.12
ข่าวบันเทิง(ภาพยนตร์ เพลง)	1,460	58.40
ข่าวกีฬา	337	13.48
รวม	2,500	100.00

4.2.10 ความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง จากการแจกแบบสอบถาม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองนานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.52 รองลงมาบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.52 เป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 5.24 และไม่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองเลย คิดเป็นร้อยละ 6.72 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

ความถี่ที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เป็นประจำทุกวัน	131	5.24
บ่อย	688	27.52
นานๆครั้ง	1,513	60.52
ไม่เคยเลย	168	6.72
รวม	2,500	100.0

4.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

การศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 2,500 ชุด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 10 ข้อ มาตราวัดระดับเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม เข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง และเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยครั้ง และมาตราวัดระดับเชิงปริมาณ คือ ระดับ 1 คะแนน 2 คะแนน และ 3 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 8 ข้อ คือ ส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 88.52 ส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 88.24 ร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 87.60 ร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 87.12 ทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 84.16 รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 81.28 ทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 65.52 และทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 64.08 ตามลำดับ ส่วนที่เยาวชนส่วนใหญ่เข้าร่วมในกิจกรรมการเมืองบ่อยครั้ง จำนวน 1 ข้อ คือ ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส., ผู้ว่า กทม., สก., สข.) คิดเป็นร้อยละ 49.04 และเยาวชนส่วนใหญ่เข้าร่วมบางครั้ง จำนวน 1 ข้อ คือ ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส., ผู้ว่า กทม., สก., สข.) คิดเป็นร้อยละ 41.76 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.16

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองโดยรวมพบว่า เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 1.38 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส., ผู้ว่า กทม., สก., สข.) มีคะแนนเฉลี่ย 2.12 และชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส., ผู้ว่า กทม., สก., สข.) มีคะแนน

เฉลี่ย 1.97 และเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองอยู่ในระดับน้อย จำนวน 8 ข้อ คือ ทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง มีคะแนนเฉลี่ย 1.40 ทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง มีคะแนนเฉลี่ย 1.36 อดทนต่อเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 1.22 ทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 1.18 ร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วงถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ย 1.15 ส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ย 1.15 ร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมมีคะแนนเฉลี่ย 1.14 และส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ มีคะแนนเฉลี่ย 1.13 ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

กิจกรรมการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม			x̄	SD
	บ่อยครั้ง (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคย (1)		
ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง(สว., สส.,ผู้ว่า กทม., สก., สข.)	49.04 (1,226)	14.28 (357)	36.68 (917)	2.12	.918
ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส.,ผู้ว่า กทม., สก., สข.)	27.88 (697)	41.76 (1,044)	30.36 (759)	1.97	.763
ทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง	4.96 (124)	30.96 (774)	64.08 (1602)	1.40	.584
ทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง	2.12 (53)	32.36 (809)	65.52 (1,638)	1.36	.524
ทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	2.40 (60)	13.44 (336)	84.16 (2,104)	1.18	.444
อดทนต่อเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	3.96 (99)	14.76 (369)	81.28 (2,032)	1.22	.505
ร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง	2.28 (57)	10.60 (265)	87.12 (2,178)	1.15	.417
ร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม	1.72 (43)	10.68 (267)	87.60 (2,190)	1.14	.395

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

กิจกรรมการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม			\bar{x}	S.D.
	บ่อยครั้ง (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคย (1)		
ส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์	2.32 (58)	9.16 (229)	88.52 (2,213)	1.13	.407
ส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม	3.40 (85)	8.36 (209)	88.24 (2,206)	1.15	.444
รวม				1.38	.357

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง จากคะแนนโดยรวม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก พบว่าส่วนใหญ่เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 83.72 มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.84 และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 2.44 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละ ของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยรวม

ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย	2,093	83.72
ระดับปานกลาง	346	13.84
ระดับมาก	61	2.44
รวม	2,500	100.00

4.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 2,500 ชุด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 50 ข้อ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่าใช่อยู่ 32 ข้อ และเยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ใช่ 18 ข้อ ดังนี้

เยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่าใช่เรียงตามลำดับ ดังนี้ มนุษย์เราเกิดมาควรมีสติเสีรภาพและเสมอภาคเท่าเทียมกัน คิดเป็นร้อยละ 92.32 ประชาชนในประเทศไทยมีสิทธิในการเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้ คิดเป็น

ร้อยละ 91.88 การบริหารงานของรัฐบาลควรเน้นความโปร่งใส คิดเป็นร้อยละ 91.84 รัฐบาลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้เป็นสิ่งที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 91.52 วิธีชีวิตของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคของทุกคน เช่นเสมอภาคในชีวิต เสมอภาคในเสรีภาพ คิดเป็นร้อยละ 91.12 มนุษย์ทุกคนล้วนมีความสามารถที่จะเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 88.88 การปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ให้ดีที่สุดจะช่วยส่งเสริมต่อการเมืองการปกครองให้มีความก้าวหน้า คิดเป็นร้อยละ 88.80 ประชาชนในสังคมประชาธิปไตยมีวิถีที่จะแสวงหาความสุขของตนเองได้อย่างเสรีโดยไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน คิดเป็นร้อยละ 87.80 ประชาชนมีสิทธิที่จะแสวงหาแหล่งข่าวต่างๆ ยิ่งกว่านั้นแหล่งข่าวหลากหลายนั้นจะต้องมีอยู่และได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 87.76 มนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกใช้ชีวิต กระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจขงการของบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 87.56 อำนาจสูงสุดในการปกครอง ในการตัดสินใจ ปัญหาสำคัญของสังคมอยู่ที่ปวงชน มาจากปวงชน คิดเป็นร้อยละ 86.44 มนุษย์มีความสามารถที่จะคิดได้หาเหตุผลได้ สามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อความสุขส่วนรวมได้ โดยไม่ต้องมีคนอื่นมาตัดสินใจให้ คิดเป็นร้อยละ 85.08 รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม คิดเป็นร้อยละ 84.72 การเปิดโอกาสให้ หนังสือพิมพ์ และประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ออกความเห็นอย่างเสรีจะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 84.68 การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการที่ซื่อสัตย์สุจริตจะทำให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นคนดีที่แท้จริง คิดเป็นร้อยละ 84.40 การหาเสียงของพรรคการเมือง ที่ใช้วิธีการซื้อเสียงในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้เกิดการเสื่อมศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 83.72 หลักเสมอภาคในประชาธิปไตยถือความเท่าเทียมกันทุกเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.56 เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนจะใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ที่ได้มาจากการเลือกตั้งด้วย คิดเป็นร้อยละ 80.44 รัฐบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 77.96 การเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจยังเป็นมาตรการทางรัฐสภาที่ควบคุมรัฐบาลที่ค่อนข้างได้ผล คิดเป็นร้อยละ 76.48 พรรคการเมืองนับเป็นองค์กรสำคัญขององค์กรหนึ่งในการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนให้ความรู้สำนึกทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 74.56 การควบคุมการตัดสินใจของรัฐบาลทางด้านนโยบายนั้นรัฐธรรมนูญต้องกำหนดให้อยู่ในมือของเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการแต่งตั้งมา คิดเป็นร้อยละ 67.72 การใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดรวดเร็วมีความจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 67.60 การแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้เสียงข้างมากตัดสิน มักเข้าทำนองพวกมากลากกันไปมากกว่าการใช้เหตุผล คิดเป็นร้อยละ 67.32 ทราบไตที่ยังไม่สามารถจัดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมได้ควรใช้การแต่งตั้งผู้แทนราษฎร คิดเป็นร้อยละ 67.32 ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจะรักษาผลประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ดีกว่าผู้นำที่มาจากการแต่งตั้ง คิดเป็นร้อยละ 65.24 ผู้แทนปวงชนไม่ควรถูกจำกัดด้วยระบบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.00 การลงคะแนนเสียงโดยใช้เกณฑ์เสียงข้างมากมักเข้าทำนองพวกมากลากไป มากกว่าใช้

เหตุผล คิดเป็นร้อยละ 60.36 หลักการประชาธิปไตยนั้นสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมืองต้องตั้งขึ้นด้วยวิถีทางแห่งการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน คิดเป็นร้อยละ 59.40 ในสถานะทางการเมืองที่สับสนวุ่นวาย ในปัจจุบันต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรุนแรงเด็ดขาด คิดเป็นร้อยละ 58.76 การเลือกตั้งเป็นวิธีหนึ่งที่นักการเมืองหลอกหลวงให้ประชาชนมอบอำนาจอันชอบธรรมทางการปกครองให้กับรัฐบาลโดยความยินยอม คิดเป็นร้อยละ 58.40 การเสียเวลาให้คนหลายกลุ่มหลายพวกมาประชุมเพื่อตัดสินใจต่าง ๆ ยังเป็นสิ่งที่เหมาะสมในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 55.80

และที่ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ใช่เรียงตามลำดับ ดังนี้ ระบอบประชาธิปไตยอำนาจในการปกครองประเทศต้องอยู่ในกำมือของคนกลุ่มเดียว คิดเป็นร้อยละ 87.40 หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยนั้นหมายถึงบุคคลเราจะทำอะไรก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องสนใจว่าจะไปละเมิดผู้ใด คิดเป็นร้อยละ 80.60 ผู้หญิงมีความสามารถน้อยและอ่อนแอ จึงไม่ควรให้ดำรงตำแหน่งการทำงานที่สำคัญๆทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 80.40 ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีโอกาสที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในด้านใดๆ โดยผ่านกระบวนการตามที่ตกลงกันได้ คิดเป็นร้อยละ 77.88 เมื่อความคิดเห็นของเราได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่แล้วเราถูกต้องไม่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นคนอื่นให้เสียเวลา คิดเป็นร้อยละ 76.80 ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีสิทธิที่จะจัดตั้งสมาคมหรือองค์กรอิสระต่างๆรวมทั้งพรรคการเมืองอิสระและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 73.76 มนุษย์ทุกคนเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน จึงไม่จำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน คิดเป็นร้อยละ 73.64 ประชาธิปไตยถือหลักตัดสินใจโดยเสียงข้างมากโดยไม่ต้องสนใจเสียงข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 72.56 การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือการบริหารประเทศ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวก็เป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ จะต้องร่วมกันรับผิดชอบไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน คิดเป็นร้อยละ 67.88 การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนธรรมดาสามัญ จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 66.24 ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เฉพาะใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 66.00 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตยจะมีสิทธิพิเศษเหนือประชาชนเพราะเป็นผู้ได้รับเลือกเข้าไปปกครองประเทศ คิดเป็นร้อยละ 64.72 ในการตัดสินใจข้อพิพาท ข้อขัดแย้งทางความคิด และผลประโยชน์ต่างๆนิยมการบังคับด้วยกำลัง คิดเป็นร้อยละ 64.64 ประชาชนโดยทั่วไปไม่ควรแสดงปฏิริยาใดๆในลักษณะต่อต้านหรือคัดค้านผู้นำของประเทศเพราะผู้นำย่อมมีความรู้ความสามารถ และเข้าใจปัญหาต่างๆของประเทศได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 60.64 ประชาชนจะใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในทางการเมืองโดยไม่มีเหตุผลไม่ได้ ต้องถูกลงโทษ คิดเป็นร้อยละ 57.72 ในสังคมที่คนส่วนใหญ่ยังด้อยการศึกษา การใช้ระบอบประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องอันตราย คิดเป็นร้อยละ 57.48 ความเท่าเทียมกันในสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพราะคนมีความสามารถและทรัพยากรไม่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.28 และการปกครองไทย มีบุคคลกลุ่มน้อยต่างหากที่กุมอำนาจของรัฐเอาไว้ คิดเป็นร้อยละ 50.04 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
1. มนุษย์มีความสามารถที่จะคิดได้ หาเหตุผลได้ สามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อความสุขส่วนรวมได้โดยไม่ต้องมีคนอื่นมาตัดสินใจให้	85.08 (2,127)	14.92 (373)	100.00 (2,500)
2. มนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกใช้ชีวิต กระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ด้วยตนเอง โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจบงการของบุคคลอื่น	87.56 (2,189)	12.44 (311)	100.00 (2,500)
3. มนุษย์ทุกคนเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน จึงไม่จำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน	26.36 (659)	73.64 (1,841)	100.00 (2,500)
4. อำนาจสูงสุดในการปกครอง ในการตัดสินปัญหาสำคัญของสังคมอยู่ที่ปวงชน มาจากปวงชน	86.44 (2,161)	13.56 (339)	100.00 (2,500)
5. ผู้แทนปวงชนไม่ควรถูกจำกัดด้วยระบบการศึกษา	63.00 (1,575)	37.00 (925)	100.00 (2,500)
6. ความเท่าเทียมกันในสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะคนมีความสามารถและทรัพยากรไม่เท่ากัน	49.72 (1,243)	50.28 (1,257)	100.00 (2,500)
7. ทรราชใดที่ยังไม่สามารถจัดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรมได้ควรใช้การแต่งตั้งผู้แทนราษฎร	67.32 (1,683)	32.68 (817)	100.00 (2,500)
8. ในสังคมที่คนส่วนใหญ่ยังด้อยการศึกษา การใช้ระบอบประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องอันตราย	42.52 (1,063)	57.48 (1,437)	100.00 (2,500)
9. ผู้นำที่มาจากเลือกตั้งของประชาชนจะรักษาผลประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ดีกว่าผู้นำที่มาจากแต่งตั้ง	65.24 (1,631)	34.76 (869)	100.00 (2,500)
10. ประชาชนในประเทศไทยมีสิทธิในการเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้	91.88 (2,297)	8.12 (203)	100.00 (2,500)
11. มนุษย์เราเกิดมาควรมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาคเท่าเทียมกัน	92.32 (2,308)	7.68 (192)	100.00 (2,500)

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
12. ระบอบประชาธิปไตยอำนาจในการปกครองประเทศต้องอยู่ในกำมือของคนกลุ่มเดียว	12.60 (315)	87.40 (2,185)	100.00 (2,500)
13. หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยนั้นหมายถึงบุคคลเราจะทำอะไรก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องสนใจว่าจะไปละเมิดผู้ใด	19.40 (485)	80.60 (2,015)	100.00 (2,500)
14. หลักการประชาธิปไตยนั้นสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมือง ต้องตั้งขึ้นด้วยวิถีทางแห่งการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน	59.40 (1,485)	40.60 (1,015)	100.00 (2,500)
15. หลักเสมอภาคในประชาธิปไตย ถือความเท่าเทียมกันทุกเรื่อง	82.56 (2,064)	17.44 (436)	100.00 (2,500)
16. รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม	84.72 (2,118)	15.28 (382)	100.00 (2,500)
17. รัฐบาลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้เป็นสิ่งที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย	91.52 (2,288)	8.48 (212)	100.00 (2,500)
18. ประชาธิปไตยถือหลักตัดสินใจโดยเสียงข้างมากโดยไม่จำเป็นต้องสนใจเสียงข้างน้อย	27.44 (686)	72.56 (1,814)	100.00 (2,500)
19. ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เฉพาะใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนเท่านั้น	34.00 (850)	66.00 (1,650)	100.00 (2,500)
20. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตยจะมีสิทธิพิเศษเหนือประชาชนเพราะเป็นผู้ได้รับเลือกเข้าไปปกครองประเทศ	35.28 (882)	64.72 (1,618)	100.00 (2,500)
21. การเมืองและการปกครองไทย มีบุคคลกลุ่มน้อยต่างหากที่กุมอำนาจของรัฐเอาไว้	49.96 (1,249)	50.04 (1,251)	100.00 (2,500)
22. พรรคการเมืองนับเป็นองค์กรสำคัญขององค์กรหนึ่งในการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ให้ความรู้สำนักทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง	74.56 (1,864)	25.44 (636)	100.00 (2,500)
23. การแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้เสียงข้างมากตัดสินใจ มักเข้าทำนองพวกมากลากกันไปมากกว่าการใช้เหตุผล	67.32 (1,683)	32.68 (817)	100.00 (2,500)

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
24. ในสถานะทางการเมืองที่สับสนวุ่นวาย ในปัจจุบัน ต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรุนแรงเด็ดขาด	58.76 (1,469)	41.24 (1,031)	100.00 (2,500)
25. การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือการบริหาร ประเทศ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวก็เป็นเรื่องที่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ จะต้องร่วมกัน รับผิดชอบไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน	32.12 (803)	67.88 (1,697)	100.00 (2,500)
26. การหาเสียงของพรรคการเมือง ที่ใช้วิธีการซื้อเสียงใน การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้เกิดการเสื่อมศรัทธา ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย	83.72 (2,093)	16.28 (407)	100.0 (2,500)
27. การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนธรรมดาสามัญ จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือมีผลต่อการตัดสินใจของ รัฐบาล	33.76 (844)	66.24 (1,656)	100.00 (2,500)
28. การปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ให้ดีที่สุดจะ ช่วยส่งเสริมต่อการเมืองการปกครองให้มีความก้าวหน้า	88.80 (2,220)	11.20 (280)	100.00 (2,500)
29. การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการ ที่ซื่อสัตย์สุจริตจะทำให้ได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นคนดีที่แท้จริง	84.40 (2,110)	15.60 (390)	100.00 (2,500)
30. ประชาชนโดยทั่วไปไม่ควรแสดงปฏิกริยาใดๆ ใน ลักษณะต่อต้านหรือคัดค้านผู้นำของประเทศเพราะผู้นำ ย่อมมีความรู้ความสามารถ และเข้าใจปัญหาต่างๆของ ประเทศได้เป็นอย่างดี	39.36 (984)	60.64 (1,516)	100.00 (2,500)
31. การบริหารงานของรัฐบาลควรเน้นความโปร่งใส	91.84 (2,296)	8.16 (204)	100.00 (2,500)
32. การเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจยังเป็นมาตรการทาง รัฐสภาที่ควบคุมรัฐบาลที่ค่อนข้างได้ผล	76.48 (1,912)	23.52 (588)	100.00 (2,500)
33. การลงคะแนนเสียงโดยใช้เกณฑ์เสียงข้างมากมักเข้า ทำนองพวกมากลากไป มากกว่าใช้เหตุผล	60.36 (1,509)	39.64 (991)	100.00 (2,500)

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
34. รัฐบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆของประชาชน	77.96 (1,949)	22.04 (551)	100.00 (2,500)
35. การเลือกตั้งเป็นวิธีหนึ่งที่นักการเมืองหลอกหลวงให้ประชาชนมอบอำนาจอันชอบธรรมทางการปกครองให้กับรัฐบาลโดยความยินยอม	58.40 1,460	41.60 (1,040)	100.00 (2,500)
36. มนุษย์ทุกคนล้วนมีความสามารถที่จะเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง	88.88 (2,222)	11.12 (278)	100.00 (2,500)
37. ผู้หญิงมีความสามารถน้อยและอ่อนแอ จึงไม่ควรให้ดำรงตำแหน่งการงานที่สำคัญๆทางการเมือง	19.60 (490)	80.40 (2,010)	100.00 (2,500)
38. การเปิดโอกาสให้ หนังสือพิมพ์ และประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ออกความเห็นอย่างเสรีจะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย	84.68 (2,117)	15.32 (383)	100.00 (2,500)
39. การใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดรวดเร็วมีความจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบัน	67.60 (1,690)	32.40 (810)	100.00 (2,500)
40. การเสียเวลาให้คนหลายกลุ่มหลายพวกมาประชุมเพื่อตัดสินใจปัญหาต่างๆยังเป็นสิ่งที่เหมาะสมในปัจจุบัน	55.80 (1,395)	44.20 (1,105)	100.00 (2,500)
41. เมื่อความคิดเห็นของเราได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่แล้วเราถูกต้องไม่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นคนอื่นให้เสียเวลา	23.20 (580)	76.80 (1,920)	100.00 (2,500)
42. ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีสิทธิที่จะจัดตั้งสมาคมหรือองค์กรอิสระต่างๆรวมทั้งพรรคการเมืองอิสระและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ	26.24 (656)	73.76 (1,844)	100.00 (2,500)
43. ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีโอกาที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในด้านใดๆโดยผ่านกระบวนการตามที่ตกลงกันได้	22.12 (553)	77.88 (1,947)	100.00 (2,500)
44. ในการตัดสินใจพิพาทข้อขัดแย้งทางความคิดและผลประโยชน์ต่างๆนิยมการบังคับด้วยกำลัง	35.36 (884)	64.64 (1,616)	100.00 (2,500)

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อความ	ความรู้ความเข้าใจ		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
45. ประชาชนมีสิทธิที่จะแสวงหาแหล่งข่าวต่างๆยิ่งกว่านั้น แหล่งข่าวหลากหลายนั้นจะต้องมีอยู่และได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย	87.76 (2,194)	12.24 (306)	100.00 (2,500)
46. การควบคุมการตัดสินใจของรัฐบาลทางด้านนโยบายนั้น รัฐธรรมนูญต้องกำหนดให้อยู่ในมือของเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการแต่งตั้งมา	67.72 (1,693)	32.28 (807)	100.00 (2,500)
47. ประชาชนจะใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในทางการเมืองโดยไม่มีเหตุผลไม่ได้ ต้องถูกลงโทษ	42.28 (1,057)	57.72 (1,443)	100.00 (2,500)
48. วิถีชีวิตของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคของทุกคน เช่นเสมอภาคในชีวิต เสมอภาคในเสรีภาพ	91.12 (2,278)	8.88 (222)	100.00 (2,500)
49. ประชาชนในสังคมประชาธิปไตยมีวิถีที่จะแสวงหาความสุขของตนเองได้อย่างเสรีโดยไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน	87.80 (2,195)	12.20 (305)	100.00 (2,500)
50. เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนจะใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ที่มีได้มาจากการเลือกตั้งด้วย	80.44 (2,011)	19.56 (489)	100.00 (2,500)

เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยรวม และกำหนดระดับความรู้ความเข้าใจแบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับน้อย ปานกลาง และมาก จากการแจกแบบสอบถามพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 0.61$) คิดเป็นร้อยละ 73.28 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 25.48 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.24 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวม

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย	31	1.24
ระดับปานกลาง	1,832	73.28
ระดับมาก	637	25.48
รวม	2,500	100.00

เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ (ข้อ 1-20) เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=0.60$) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมืองการปกครอง (ข้อ 21-35) เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=0.65$) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต (ข้อ 36-50) เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=0.58$)

4.5 ข้อคิดเห็นอื่นๆ

ข้อคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 2,500 ชุด นำมาแจกแจงความถี่ตามความคิดเห็นของเยาวชน สามารถจำแนกออกเป็น 8 ข้อ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ความถี่ความคิดเห็นอื่นๆ ของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	ความถี่
ประชาชนทุกคนในชาติควรมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน	198
การทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐจะต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	190
บ้านเมืองมีความสุข ไม่ก่อความวุ่นวาย	182
คณะรัฐบาลควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกงชาติบ้านเมือง	148
ประชาชนทุกคนในชาติควรมีความรักความสามัคคี	96
ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้าน	56
ระบอบประชาธิปไตย ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	42
คณะรัฐบาลหรือผู้บริหารประเทศ จะต้องมีความยุติธรรม ไม่ถืออำนาจเผด็จการ	28

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว และอาชีพหลักของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย มีรายละเอียดดังนี้

4.6.1 เพศกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์พบว่า เยาวชน ส่วนใหญ่ทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 73.69 และ 73.08 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า เพศชาย และเพศหญิง มีความสัมพันธ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ

เพศ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ชาย	1.10 (9)	73.69 (602)	25.21 (206)	100.00 (817)
หญิง	1.31 (22)	73.08 (1,230)	25.61 (431)	100.00 (1,683)

Chi-Square = .24820 D.F. = 2 Sig. = .8833

4.6.2 อายุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์พบว่า เยาวชน ส่วน ใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คืออายุ 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.75 และอายุ 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 74.69 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า อายุมี ความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามอายุ

อายุ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
15-19 ปี	0.67 (8)	71.75 (861)	27.58 (331)	100.00 (1,200)
20-24 ปี	1.77 (23)	74.69 (971)	23.54 (306)	100.00 (1,300)

Chi-Square =10.86140 D.F. = 0 Sig. = .0044*

4.6.3 ระดับการศึกษากับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 89.29 ระดับมัธยมปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 74.73 ระดับมัธยมปีที่ 4-6 คิดเป็นร้อยละ 62.79 ระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 56.25 ระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 76.47 ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 75.82 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.21 และรองลงมาทุกระดับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้รับการศึกษา	0.00 (0)	66.67 (6)	33.33 (3)	100.00 (9)
ประถมศึกษา	3.57 (1)	89.29 (25)	7.14 (2)	100.00 (28)
มัธยมศึกษา ปีที่ 1-3	0.00 (0)	74.73 (68)	25.27 (23)	100.00 (91)
มัธยมศึกษา ปีที่ 4-6	0.58 (2)	62.79 (216)	36.63 (126)	100.00 (344)

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ปวช.	8.33 (12)	56.25 (81)	35.42 (51)	100.00 (144)
ปวส.	0.59 (4)	76.47 (520)	22.94 (156)	100.00 (680)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	0.94 (11)	75.82 (884)	23.24 (271)	100.00 (1,166)
สูงกว่าปริญญาตรี	0.00 (0)	84.21 (32)	15.79 (6)	100.00 (38)

Chi-Square = 12.14435 D.F. = 14 Sig. = <.001*

4.6.4 รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.13 รายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.70 รายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.31 รายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.40 รายได้ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.43 และรายได้มากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาทุกกลุ่มรายได้มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามรายได้ครอบครัว

รายได้	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2.73 (17)	69.13 (430)	28.14 (175)	100.0 (622)
10,001-20,000 บาท	1.11 (11)	76.70 (757)	22.19 (219)	100.0 (987)
20,001-30,000 บาท	.27 (1)	69.31 (262)	30.42 (115)	100.0 (378)
30,001-40,000 บาท	.45 (1)	72.40 (160)	27.15 (60)	100.0 (221)
40,001-50,000 บาท	.62 (1)	65.43 (106)	33.95 (55)	100.0 (162)
มากกว่า 50,000 บาท	.0 (0)	90.0 (117)	10.0 (13)	100.0 (130)

Chi-Square = 54.19498 D.F. = 10 Sig. = <.001*

4.6.5 อาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 72.73 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 73.29 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 75.16 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 64.03 ประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 77.81 รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 74.47 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 70.13 นักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 66.13 อาชีพอื่นๆ (เกษตร) คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมาทุกกลุ่มอาชีพมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามอาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

อาชีพหลัก	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ประกอบอาชีพ	3.03 (2)	72.73 (48)	24.24 (16)	100.00 (66)
รับราชการ	0.83 (4)	73.29 (354)	25.88 (125)	100.00 (483)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.62 (1)	75.16 (121)	24.22 (39)	100.00 (161)
พนักงานบริษัท	0.44 (1)	64.03 (146)	35.53 (81)	100.00 (228)
ประกอบอาชีพอิสระ	0.00 (0)	77.81 (270)	22.19 (77)	100.00 (347)
รับจ้าง	3.11 (19)	74.47 (455)	22.42 (137)	100.00 (611)
ค้าขาย	0.25 (1)	70.13 (277)	29.62 (117)	100.00 (395)
นักธุรกิจ	3.22 (2)	66.13 (41)	30.65 (19)	100.00 (62)
อื่นๆ (เกษตร)	0.68 (1)	81.63 (120)	17.69 (26)	100.00 (147)

Chi-Square = 56.94120

D.F. = 16

Sig. = <.001*

4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในข่าวสารการเมือง ได้แก่ ช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม ประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง ความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อประเภทต่างๆ การติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง และการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย มีรายละเอียดดังนี้

4.7.1 ช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คือรับข่าวสารทางสื่อมวลชน คิดเป็นร้อยละ 73.60 และจากการพบปะพูดคุยกัน คิดเป็นร้อยละ 70.89 รองลงมา มีความรู้ ความเข้าใจระดับมาก และน้อย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม

ช่องทางการรับข่าวสาร	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
สื่อมวลชน	1.36 (30)	73.60 (1,625)	25.04 (553)	100.00 (2,208)
พบปะพูดคุยกัน	0.34 (1)	70.89 (207)	28.77 (84)	100.00 (292)

Chi-Square = 3.80750 D.F. = 2 Sig. = .1490

4.7.2 ประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คือหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 69.20 วารสาร/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 60.47 โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 74.94 วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 87.70 อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 63.19 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมามีความรู้ความเข้าใจระดับมากและน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง

ประเภทสื่อ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
หนังสือพิมพ์	1.08 (5)	69.20 (319)	29.72 (137)	100.00 (461)
วารสาร/นิตยสาร	0.00 (0)	60.47 (26)	39.53 (17)	100.00 (43)
โทรทัศน์	1.54 (26)	74.94 (1,265)	23.52 (397)	100.00 (1,688)
วิทยุ	0.00 (0)	87.70 (107)	12.30 (15)	100.00 (122)
อินเทอร์เน็ต	0.00 (0)	63.19 (115)	36.81 (67)	100.00 (182)
อื่นๆ	0.00 (0)	100.00 (4)	0.00 (0)	100.00 (4)

Chi-Square = 52.58945 D.F. = 10 Sig. = <.001*

4.7.3 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คือ อ่านทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 70.61 อ่านเกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 71.36 อ่านบ้าง คิดเป็นร้อยละ 75.34 และไม่เคยอ่าน คิดเป็นร้อยละ 65.47 รองลงมาความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
อ่านทุกวัน	0.00 (0)	70.61 (185)	29.39 (77)	100.00 (262)
เกือบทุกวัน	0.78 (5)	71.36 (456)	27.86 (178)	100.00 (639)
อ่านบ้าง	1.30 (19)	75.34 (1,100)	23.36 (341)	100.00 (1,460)
ไม่เคยอ่าน	5.03 (7)	65.47 (91)	29.50 (41)	100.00 (139)

Chi-Square = 29.55714 D.F. = 6 Sig. = <.001*

4.7.4 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการฟังวิทยุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือฟังทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 59.37 ฟังบ่อย คิดเป็นร้อยละ 72.68 นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.43 และไม่เคยฟัง คิดเป็นร้อยละ 75.31 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการฟังวิทยุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการฟังวิทยุ

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ฟังทุกวัน	0.00 (0)	59.37 (133)	40.63 (91)	100.00 (224)
ฟังบ่อย	0.79 (5)	72.68 (463)	26.53 (169)	100.00 (637)

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	ระดับความรู้			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
พียงนานๆ ครั้ง	0.86 (12)	75.43 (1,053)	23.71 (331)	100.00 (1,396)
ไม่เคยฟัง	5.76 (14)	75.31 (183)	18.93 (46)	100.00 (243)

Chi-Square = 78.73606 D.F. = 6 Sig. = <.001*

4.7.5 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือ ดูประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 77.98 ดูเกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 71.92 ดูนานๆครั้ง คิดเป็นร้อยละ 65.64 ที่ไม่เคยดู คิดเป็นร้อยละ 62.50 และรองลงมาความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ดูประจำทุกวัน	1.62 (16)	77.98 (772)	20.40 (202)	100.00 (990)
ดูเกือบทุกวัน	0.72 (8)	71.92 (794)	27.36 (302)	100.00 (1,104)
ดูนานๆ ครั้ง	1.03 (4)	65.64 (256)	33.33 (130)	100.00 (390)
ไม่เคยดู	18.75 (3)	62.50 (10)	18.75 (3)	100.00 (16)

Chi-Square = 71.08084 D.F. = 6 Sig. = <.001*

4.7.6 การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คืออ่านเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 57.43 นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.73 และไม่เคยอ่าน คิดเป็นร้อยละ 79.45 รองลงมาี้ความรู้ความเข้าใจระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
เป็นประจำ	0.00 (0)	57.43 (143)	42.57 (106)	100.00 (249)
นานๆครั้ง	0.75 (13)	73.73 (1,283)	25.52 (444)	100.00 (1,740)
ไม่เคยอ่าน	3.52 (18)	79.45 (406)	17.03 (87)	100.00 (511)

Chi-Square = 82.08732 D.F. = 4 Sig. = <.001*

4.7.7 การติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือติดตามตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 52.21 ติดตามบ้าง คิดเป็นร้อยละ 74.24 และไม่ติดตาม คิดเป็นร้อยละ 74.35 รองลงมาี้ความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากการติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง

ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ติดตามตลอดเวลา	0.00 (0)	52.21 (59)	47.79 (54)	100.00 (113)
ติดตามบ้าง	0.50 (8)	74.24 (1,199)	25.26 (408)	100.00 (1,615)
ไม่เคยติดตาม	2.98 (23)	74.35 (574)	22.67 (175)	100.00 (772)

Chi-Square = 59.11972 D.F. = 4 Sig. = <.001*

4.7.8 บุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองมากที่สุดกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ในระดับปานกลาง คือสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 73.15 เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 76.04 กับบุคคลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 65.17 และบุคคลอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 64.29 รองลงมามีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากบุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามบุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองมากที่สุด

บุคคลที่เคยสนทนา	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
สมาชิกในครอบครัว	0.88 (8)	73.15 (662)	25.97 (235)	100.00 (905)
เพื่อน	1.66 (20)	76.04 (914)	22.30 (268)	100.00 (1,202)

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

บุคคลที่เคยสนทนา	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
บุคคลทั่วไป	0.79 (3)	65.17 (247)	34.04 (129)	100.00 (379)
อื่นๆ	0.00 (0)	64.29 (9)	35.71 (5)	100.00 (14)

Chi-Square = 24.59452 D.F. = 6 Sig. = .0004*

4.7.9 เรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นมากที่สุดกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือข่าวการเมือง-ข่าวราชการ คิดเป็นร้อยละ 82.15 ข่าวเศรษฐกิจ-สังคม คิดเป็นร้อยละ 79.63 ข่าวบันเทิง (ภาพยนตร์ เพลง) คิดเป็นร้อยละ 68.98 และข่าวกีฬา คิดเป็นร้อยละ 76.26 รองลงมามีความรู้ความเข้าใจ ในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากเรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นมากที่สุดกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามเรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นมากที่สุด

เรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ระดับความรู้			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ข่าวการเมือง-ข่าวราชการ	0.61 (2)	82.15 (267)	17.24 (56)	100.00 (325)
ข่าวเศรษฐกิจ-สังคม	1.06 (4)	79.63 (301)	19.31 (73)	100.00 (378)
ข่าวบันเทิง(ภาพยนตร์ เพลง)	1.16 (17)	68.98 (1,007)	29.86 (436)	100.00 (1,460)
ข่าวกีฬา	2.37 (8)	76.26 (257)	21.37 (72)	100.00 (337)

Chi-Square = 41.93299 D.F. = 6 Sig. = <.001*

4.7.10 ความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ในระดับปานกลาง คือเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 83.97 สนทนาบ่อย คิดเป็นร้อยละ 75.73 นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.17 ไม่เคยสนทนา คิดเป็นร้อยละ 55.95 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

ความถี่ที่เคยสนทนา หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
เป็นประจำทุกวัน	2.29 (3)	83.97 (110)	13.74 (18)	100.00 (131)
บ่อย	0.44 (3)	75.73 (521)	23.83 (164)	100.00 (688)
นานๆครั้ง	1.45 (22)	73.17 (1,107)	25.38 (384)	100.00 (1,513)
ไม่เคยเลย	1.78 (3)	55.95 (94)	42.26 (71)	100.00 (168)

Chi-Square = 41.59381 D.F. = 6 Sig. = <.001*

4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง ได้แก่ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง การทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง การทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง การร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม การส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ การส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย มีรายละเอียดดังนี้

4.8.1 การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 71.76 บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.63 และบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.74 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	0.76 (7)	71.76 (658)	27.48 (252)	100.00 (917)
บางครั้ง	0.56 (2)	75.63 (270)	23.81 (85)	100.00 (357)
บ่อยครั้ง	1.79 (22)	73.74 (904)	24.47 (300)	100.00 (1,226)

Chi-Square = 8.96740 D.F. = 4 Sig. = .0619

4.8.2 การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือกลุ่มที่ไม่เคยชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 76.15 ชักชวนบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.19 และชักชวนบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.29 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	0.53 (4)	76.15 (578)	23.32 (177)	100.00 (759)
บางครั้ง	1.05 (11)	75.19 (785)	23.76 (248)	100.00 (1,044)
บ่อยครั้ง	2.30 (16)	67.29 (469)	30.42 (212)	100.00 (697)

Chi-Square = 23.73088 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.3 การทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือ ไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 74.91 บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 69.64 และบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยจำแนกตามการทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง

การทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.75 (28)	74.91 (1,200)	23.34 (374)	100.00 (1,602)
บางครั้ง	0.39 (3)	69.64 (539)	29.97 (232)	100.00 (774)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	75.00 (93)	25.00 (31)	100.00 (124)

Chi-Square = 20.44389 D.F. = 4 Sig. = .0004*

4.8.4 การทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 75.03 บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 70.33 และบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 64.15 รองลงมาความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยจำแนกตามการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง

การทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.77 (29)	75.03 (1,229)	23.20 (380)	100.00 (1,638)
บางครั้ง	0.25 (2)	70.33 (569)	29.42 (238)	100.00 (809)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	64.15 (34)	35.85 (19)	100.00 (53)

Chi-Square = 23.55800 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.5 การทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 76.43 บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.14 และบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.43 (30)	76.43 (1,608)	22.14 (466)	100.00 (2,104)
บางครั้ง	0.30 (1)	57.14 (192)	42.56 (143)	100.00 (336)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	53.33 (32)	46.67 (28)	100.00 (60)

Chi-Square = 79.97904 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.6 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 77.41 และบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.16 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับมาก คือกลุ่มที่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.63

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.41 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.53 (31)	77.41 (1,573)	21.06 (428)	100.00 (2,032)
บางครั้ง	0.00 (0)	60.16 (222)	39.84 (147)	100.00 (369)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	37.37 (37)	62.63 (62)	100.00 (99)

Chi-Square = 136.97859 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.7 การร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 74.61 และบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 71.32 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับมาก คือกลุ่มที่มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.42

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.42 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามการร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง

การร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.38 (30)	74.61 (1,625)	24.01 (523)	100.00 (2,178)
บางครั้ง	0.38 (1)	71.32 (189)	28.30 (75)	100.00 (265)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	31.58 (18)	68.42 (39)	100.00 (57)

Chi-Square = 60.73738 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.8 การร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 74.11 และบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 71.54 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับมาก คือ มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.14

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.43 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

การร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.42 (31)	74.11 (1,623)	24.47 (536)	100.00 (2,190)
บางครั้ง	0.00 (0)	71.54 (191)	28.46 (76)	100.00 (267)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	41.86 (18)	58.14 (25)	100.00 (43)

Chi-Square = 30.29972 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.9 การส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 75.01 บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.08 และบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.24 รองลงมามีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และน้อยตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำแนกตามการส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์

การส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์	ระดับความรู้ความเข้าใจ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เคย	1.36 (30)	75.01 (1,660)	23.63 (523)	100.00 (2,213)
บางครั้ง	0.44 (1)	58.08 (133)	41.48 (95)	100.00 (229)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	67.24 (39)	32.76 (19)	100.00 (58)

Chi-Square = 37.75469 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.10 การส่งจดหมายไปสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือไม่เคย คิดเป็นร้อยละ 74.75 และบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 74.16 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับมาก คือส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.06

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งจดหมายไปสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.45 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามการส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่า
ดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย			
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม
ไม่เคย	1.31 (29)	74.75 (1,649)	23.94 (528)	100.00 (2,206)
บางครั้ง	.96 (2)	74.16 (155)	24.88 (52)	100.00 (209)
บ่อยครั้ง	0.00 (0)	32.94 (28)	67.06 (57)	100.00 (85)

Chi-Square = 80.60478 D.F. = 4 Sig. = .0001*

4.8.11 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองโดยรวม กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย จากการหาความสัมพันธ์ พบว่าเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง คือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองโดยรวมน้อยและปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับมาก คือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยรวมมาก

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองโดยรวมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.46

ตารางที่ 4.46 จำนวน ร้อยละ และความสัมพันธ์ของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง โดยรวม

ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง	ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย			รวม
	โดยรวม	น้อย	ปานกลาง	
น้อย	1.48 (31)	75.01 (1,570)	23.51 (492)	100.00 (2,093)
ปานกลาง	0.00 (0)	71.97 (249)	28.03 (97)	100.00 (346)
มาก	0.00 (0)	21.31 (13)	78.69 (48)	100.00 (61)

Chi-Square = 101.31075 D.F. = 4 Sig. = .0001*

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามเยาวชนที่มีอายุ ระหว่าง 15-24 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขตๆ ละ 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 2,500 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่างๆ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.32 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.68
2. อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.00 และมีอายุระหว่าง 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.00
3. ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 46.64 รองลงมามีการศึกษาระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 27.20 มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 คิดเป็นร้อยละ 13.76 ระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 5.76 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 3.64 สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.52 ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.12 และไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0.36
4. รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 39.48 รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.88 มีรายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.12 มีรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.84 มีรายได้ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.48 และมากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.20
5. อาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็น ร้อยละ 24.44 รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 19.32 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 15.80 ประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 13.88 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 9.12 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็น ร้อยละ 6.44 อาชีพอื่นๆ (เกษตรกร) คิดเป็นร้อยละ 5.88 ไม่ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 2.64 และนักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.48

5.1.2 ความสนใจในข่าวสารการเมือง

1. ช่องทางการรับข่าวสารการเมืองทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน คิดเป็นร้อยละ 88.32 และจากการพบปะพูดคุยกัน คิดเป็นร้อยละ 11.68

2. ประเภทสื่อที่ใช้ติดตามข่าวสารการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 67.52 รองลงมาติดตามข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 18.44 สื่ออินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 7.28 สื่อวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 4.88 สื่อวารสาร/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 1.72 และสื่ออื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.16
3. การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ พบว่า ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์บ้าง คิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาอ่านเกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 25.56 อ่านทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 10.48 และที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 5.60
4. การติดตามข่าวสารการเมืองจากการฟังวิทยุ พบว่า ส่วนใหญ่ฟังนานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.84 รองลงมาฟังบ่อย คิดเป็นร้อยละ 25.48 ฟังทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 8.96 และไม่เคยฟัง คิดเป็นร้อยละ 9.72
5. การติดตามข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์ พบว่า ส่วนใหญ่ดูเกือบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 44.16 รองลงมาดูประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 39.60 ดูนานๆ ครั้ง คิดร้อยละ 15.60 และไม่เคยดู คิดเป็นร้อยละ 0.64
6. การติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร พบว่า ส่วนใหญ่อ่านนานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมาไม่เคยอ่าน คิดเป็นร้อยละ 20.44 และเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 9.96
7. การติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่ติดตามบ้าง คิดเป็นร้อยละ 64.60 รองลงมาไม่เคยติดตาม คิดเป็นร้อยละ 30.88 และติดตามตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 4.52
8. การสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลใดเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 48.18 รองลงมากับสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.20 บุคคลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 15.16 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.56
9. การสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องใดมากที่สุด พบว่า ส่วนใหญ่สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวบันเทิง (ภาพยนตร์ เพลง) คิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจ-สังคม ร้อยละ 15.12 ข่าวกีฬา คิดเป็นร้อยละ 13.48 และข่าวการเมือง-ข่าวราชการ คิดเป็นร้อยละ 13.00
10. ความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองนานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.52 รองลงมาบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.52 เป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 5.24 และไม่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองเลย คิดเป็นร้อยละ 6.72

5.1.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองโดยรวมพบว่า เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง จากคะแนนโดยรวม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 83.72 รองลงมามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.84 และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 2.44

5.1.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยรวม พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ จากคะแนนโดยรวม แบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 73.28 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 25.48 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.24

5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1. เพศกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า มีความสัมพันธ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. อายุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ทั้งที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และอายุระหว่าง 20-24 ปี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. ระดับการศึกษากับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เยาวชนส่วนใหญ่จากทุกระดับ การศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่จากทุกระดับรายได้ของครอบครัว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. อาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่จากทุกอาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

8. บุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองมากที่สุดกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากบุคคลที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. เรื่องที่เคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นมากที่สุดกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. ความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามข่าวสารการเมือง จากความถี่ในการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1. การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อ

พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. การร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. การร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. การส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. การส่งจดหมายไปสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งจดหมายไปสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่าดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

11. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง โดยรวม กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองโดยรวมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยรวม ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ ในฐานะที่เป็นระบบการเมืองการปกครอง และในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่เยาวชนตอบว่าใช้มากกว่าร้อยละ 90 คือ มนุษย์เราเกิดมาควรมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาคเท่าเทียม ประชาชนในประเทศไทยมีสิทธิในการเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้ การบริหารงานของรัฐบาลควรเน้นความโปร่งใส รัฐบาลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้เป็นสิ่งสำคัญของระบอบประชาธิปไตย และวิถีชีวิตของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคของทุกคน เช่นเสมอภาคในชีวิต เสมอภาคในเสรีภาพ คำตอบของเยาวชนส่วนใหญ่อาจมาจากการได้ยินได้ฟังข้อความเหล่านี้บ่อยๆเป็นประจำ จากสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับข้อคิดเห็นอื่นๆ ของเยาวชน

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าอายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความสนใจในข่าวสารการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยเพศมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง เยาวชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองอยู่ในระดับน้อย กิจกรรมการเมืองที่เข้าร่วมบ่อยครั้ง คือไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอาจจะเนื่องมาจากมีการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ กิจกรรมการเมืองที่เข้าร่วมบางครั้งคือ ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมการเมืองนอกจาก 2 ข้อนี้ เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วม ซึ่งสอดคล้องกับการจัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของจิโรโชค วีระสัย และคณะ (2538: 445-446) และ ณรงค์ ลินสวัสดิ์ (2539: 116)

5.2.3 ความสนใจข่าวสารการเมือง เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน และติดตามผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนหนังสือพิมพ์จะอ่านบ้างบางครั้ง จะสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับชาวบ้านเหิงมากที่สุด ส่วนข่าวสารการเมืองจะสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามกระแสนิยมในขณะนี้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

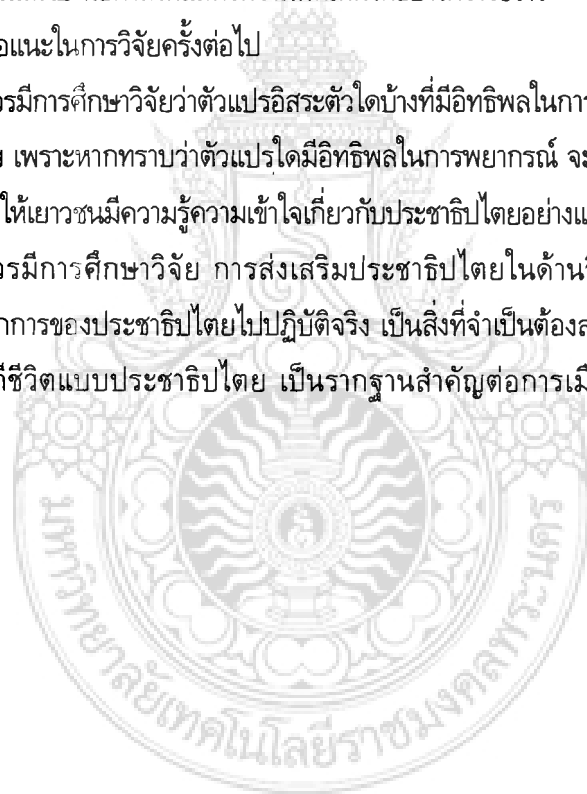
1. การให้ข่าวสารและความรู้ทางการเมืองแก่เยาวชน ต้องดำเนินการผ่านสื่อที่สำคัญ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ อย่างต่อเนื่อง และควรเน้นการสื่อสารทางโทรทัศน์ เพราะเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากเยาวชนและเข้าถึงเยาวชนได้จำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับประชาธิปไตย อันก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกันอย่างจริงจัง ควรมีการสร้างความตื่นตัวและความรู้สึกที่ดีต่อการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวัยว่าตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เพราะหากทราบว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลในการพยากรณ์ จะได้ให้ความสำคัญกับตัวแปรเหล่านั้น เพื่อที่จะช่วยให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาวัยว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยในด้านวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการนำหลักการของประชาธิปไตยไปปฏิบัติจริง เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเนื่องจากวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เป็นรากฐานสำคัญต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมล สมวิเชียร. ประชาธิปไตยคืออะไร. พระนคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- กรมกิจการพลเรือนทหารบก. แนวคำบรรยายนโยบายที่ 66/23 และ 65/25 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) ชุด ปชส.
(ฉก.) บก.ทบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ปัสสัมพันธพาณิชย์, 2527.
- กรมวิชาการ. การเมือง การปกครอง. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยระดับ
ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- กระมล ทองธรรมชาติ. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : มปท., 2532.
- กฤษฎาภรณ์ จิตรพิล. "อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.
- กาญจนาวัลย์ ปานเฟื่อง. "ความรู้และความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษากรณีประชาชนในจังหวัดปทุมธานี." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- กิริติ บุญเจือ. วิธีการศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการสมบูรณเฒ่ามต้น : มนุษย์รู้ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช, 2525.
- จรรยา สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- จักรกริช ใจดี. "ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- จันทนา สุทธิจารี. "การมีส่วนร่วมของประชาชน" การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ประชาชน. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรินติ้ง, 2544.
- จารุภัทร เรื่องสุวรรณ. "การปลูกฝังประชาธิปไตยโดยใช้กระบวนการเรียนรู้การเมืองและประชาธิปไตย
(Civic Education)." วารสารการเลือกตั้ง. ปีที่ 6(60) 2547 : 14-16.
- จิตรา วสุวานิช. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- จิโรช วิระลัย และคณะ. รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- จำนง พรายแย้มแซ. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนกับการสอนซ่อมเสริม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช, 2531.
- ชวาล แพร่ตันกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.

- ชัยวัฒน์ รัฐขจร. ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- ชูชาติ หอมจันทีก. "การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีक्रमัธยม สังกัด
กรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- ชูวงศ์ ฉายบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เทพนิมิตการพิมพ์, 2546.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีการศึกษา ทฤษฎี และการวิจัย. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, 2533.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และพัชรินทร์ ปัทมสิริวัฒน์. วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : พี เอ ลิฟวิ่ง,
2545.
- หินพันธ์ นาคะตะ. "ประชาธิปไตย : ความหมาย ปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้าง." วารสารธรรมศาสตร์.
3(กุมภาพันธ์ 2517) : 9-12.
- _____. ประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สหายบล็อกและการพิมพ์, 2545.
- เนตรนา นามล. ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะนิสิตปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.
- ประมวล รุจนเสรี. สมดุลประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2547.
- ประเวศ วะสี. การพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปทางการเมือง. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2537.
- ปรีชา หงส์ไกรเลิศ, สิทธิและหน้าที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตย แนวทางประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ :
มปท., 2524.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก,
2543.
- ไพศาล หวังพานิช. กวรวัดผลการเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 2526.
- มนูญ รูปขจร. "ลักษณะทางสังคมของสมาชิกรัฐสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
- ยุวดี ไวทยะโชติ. "ความรู้และทัศนคติต่อทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตพืงพืงป่า." วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์
พรีนท์, 2546.

- ลักขณา สริวัฒน์. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, 2544.
- ลิขิต ชีรเวดิน. ประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยากระบบการพิมพ์, 2546.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- วิทยากร เชียงกุล. พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผลึก, 2532.
- วิรัช ลมวิรัตน์กุล. การประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- วิสุทธิ โพธิแท่น. อะไรนะ...ประชาธิปไตย?. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- วีรวัฒน์ เปรมประภา. "การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานการไฟฟ้านครหลวง." สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- สถาบันพระปกเกล้า. แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย. หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- สนธิ เตชานันท์. พื้นฐานรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์ พับพลิชซิ่ง, 2540.
- สมิต สัจฉกร. การสื่อสารสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2527.
- สมนึก มั่งน้อย. การรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมบัติ อ่างธัญวงศ์. "รายงานวิจัยเรื่อง ทักษะคิดทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร." สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2538.
- สาธิต มิตรรัก. "ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนนายร้อยตำรวจ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และข้อบังคับการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2543.
- สิทธิพันธ์ พุทธทูน. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
- สุจิต บุญบงการ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับเสถียรภาพทางการเมืองของไทยในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์ พรีนติ้ง, 2537.
- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารกับการเมือง เน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- โสภิต ทอพาน. "การเรียนรู้ในสังคมไทย กรณีตัวอย่างบัณฑิตศึกษา." วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย. กรุงเทพฯ : พี เอ ลีฟวิ่ง, 2544.
- อมร รักษาสิทธิ์ และคณะ. ประชาธิปไตย : อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อมร รักษาสิทธิ์. "วิธีปลูกฝังฝึคนอบรมเยาวชนให้รู้จักรัก และศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย." ประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน คู่มือการเรียนรู้การสอนเผยแพร่และการมีส่วนร่วมสำหรับครู อาจารย์ และชุมชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง, 2543.
- ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : กานันต์การพิมพ์, 2543.
- การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี เจ พรินติ้ง, 2544.
- อนันต์ ศรีโสภณ. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. สื่อสารมวลชนเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. "เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ." งานส่งเสริมการผลิตตำรามหาวิทยาลัยทักษิณ, 2545.

ภาษาอังกฤษ

- Beetham, D" and K.Boyle. Introducing Democracy: 80 Questions and Answers. Cambridge and Paris : Polity Press and UNESCO Publishing, 1995.
- Bloom, Benjamin S. "Taxonomy of Educational Objectives." Hand Book I : Cognitive Domain. New York : David Mckay Company, Inc, 1956.
- Bloom, Benjamins, Thomas J. Hastinh and Beorge F.Madas. Hand book on formative and senative evalvation of student learning. New York: Mc Graw-Hill, 1971.
- Bullock, A. and O. Stattyorass (eds). The Harper Dictionary of Modern Thought. New York : Harper and Row Publisher, 1977.
- Everette M. Rogers and F. Floyd Shoemaker. Communication of Innovations. New York : The Free Press, 1971.
- Everette M. Rogers. Communication Strategies for Family Planning. New York : The Free Press, 1973.
- Friedman R.S. Participation Democracy : A Theory of Democracy and Democratic Socialization : 1973.

- Georag A. Miller. Language and Communication. New York : McGraw-Hill, 1951.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw Hill Book Company, 1973.
- Huntington, S.P. and J.M.Nelson. No Easy Choice. Cambridge, Massachusetts :
Harvard University Press.
- Huntington, S.P. and G.I. Dominguez. "Political Development." The Hand Book of Political Science. 3(April 1975) : 33.
- Lasswell, H.D. The Political Writing of Harold D. Lasswell. Glencoe Illionise: Free Press. 1951.
- McClosky, H. "Political Participation." International Encyclopedia of the Social Sciences. 12(December 1968) : 252-253.
- Mckenna, G. The Drama of Democracy : American Government and Politics. Connecticut: DPG The Dushkin Publishing Group, 1994
- Meriam, C.E. The American Party System. An Introduction of Political Parties in The United State. (3 rd ed.). New York : Mao. 1939.
- Nie, Norman H., and Verba Sidney. "Political Participation." The Hand Book of Political Science. Vol. 4, eds. Fred I. Greenstien and Nelson W. Polsby, Massachusetts: Addison Wesley, 1975.
- Sanstead, W.G.A. Study of Political Attitude of North. Dakota High School Seniors. Dissertation Abstracts International, 1975.
- Sartori, G. Democrativ Theory. N.Y. : F.A. Pager, 1965.
- Verba, S., N.H. Nie and J.Kim. Participation and Political Equality : A Seven-nation Comparison. Cambridge : Cambridge University Press, 1978.
- Wiener, M. 1971. "Political Participation." Pp. 161-163 in I sinder (eds). Crisis and Sequence in Political Development. Princeton: Princeton University Press, 1971.
- Wilbur Schramm. "Nature of Communication Between Human." The Process and Effects of Mass Communication. Urbana III : University of Illinois Press, 1974.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความสนใจในข่าวสารการเมือง
ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง
ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย
ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยกาเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าคำตอบที่มีข้อความตรงกับท่าน

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. 15-19 ปี 2. 20-24 ปี
3. ระดับการศึกษา
 1. ไม่ได้รับการศึกษา 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษาปีที่ 1-3
 4. มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 5. ปวช. 6. ปวส.
 7.ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 8. สูงกว่าปริญญาตรี 9. อื่น ๆ (ระบุ).....
4. รายได้ของครอบครัวเดือนละประมาณเท่าใด (หากไม่แน่ใจให้ประเมินเฉลี่ย)
 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 2. 10,001-20,000 บาท 3. 20,001-30,000 บาท
 4. 30,001-40,000 บาท 5. 40,001-50,000 บาท 6. มากกว่า 50,000 บาท
5. อาชีพหลักของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
 1. ไม่ประกอบอาชีพ 2. รับราชการ 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 4. พนักงานบริษัท 5. ประกอบอาชีพอิสระ 6. รับจ้าง
 7. ค้าขาย 8. นักธุรกิจ 9. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 : ความสนใจในข่าวสารการเมือง

โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน หน้าคำตอบที่มีข้อความตรงกับท่าน

1. ท่านได้รับข่าวสารการเมืองทางสังคมโดยทางใด
 1. สื่อมวลชน 2. พบปะพูดคุยกัน
2. ท่านติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อประเภทใดมากที่สุด
 1. หนังสือพิมพ์ 2. วารสาร, นิตยสาร 3. โทรทัศน์

4. วิทยุ 5. อินเทอร์เน็ต 6. อื่น ๆ (ระบุ).....
3. ท่านติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์มากน้อยเพียงใด
 1. อ่านทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. อ่านบ้าง 4. ไม่เคยอ่าน
4. ท่านรับทราบข่าวสารการเมืองจากการฟังวิทยุมากน้อยเพียงใด
 1. ฟังทุกวัน บ่อย นาน ๆ ครั้ง 4. ไม่เคยฟัง
5. ท่านรับทราบข่าวสารการเมืองจากการดูโทรทัศน์มากน้อยเพียงใด
 1. ดูประจำทุกวัน 2. ดูเกือบทุกวัน 3. นาน ๆ ครั้ง 4. ไม่เคยดู
6. ท่านติดตามข่าวสารการเมืองจากการอ่านวารสาร/นิตยสาร มากน้อยเพียงใด
 1. เป็นประจำ 2. นาน ๆ ครั้ง 3. ไม่เคยอ่าน
7. ท่านติดตามฟังคำปราศรัยของนักการเมืองบ่อยครั้งเพียงใด
 1. ติดตามตลอดเวลา 2. ติดตามบ้าง 3. ไม่เคยติดตาม
8. ท่านเคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลใดในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองมากที่สุด
 1. สมาชิกในครอบครัว 2. เพื่อน 3. บุคคลทั่วไป 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
9. ท่านเคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องใดมากที่สุด
 1. ชาวการเมือง - ชาวราชการ 2. ชาวเศรษฐกิจ - สังคม
 3. ชาวบันเทิง (ภาพยนตร์, เพลง) 4. ชาวกีฬา
10. ท่านเคยสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับข่าวสารด้านการเมืองมากน้อยเพียงใด
 1. เป็นประจำทุกวัน บ่อย นาน ๆ ครั้ง ไม่เคยเลย

ตอนที่ 3 : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือก

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส., ผู้ว่า กทม., สก., สข.)			
2. ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สว., สส., ผู้ว่า กทม., สก., สข.)			
3. ทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง			
4. ทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาการเมือง			
5. ทำงานให้พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง			
6. รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเลือกตั้ง			
7. ร่วมเดินขบวนเพื่อประท้วง ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายที่ไม่ถูกต้อง			
8. ร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม			
9. ส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์			
10. ส่งจดหมายไปสนับสนุน หรือคัดค้านผู้นำทางการเมืองในการที่ทำให้เห็นว่า ดำเนินการทางการเมืองเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม			

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือก

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. มนุษย์มีความสามารถที่จะคิดได้ หาเหตุผลได้ สามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อความสุ ส่วนรวมได้ โดยไม่ต้องมีคนอื่นมาตัดสินใจให้		
2. มนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกใช้ชีวิต กระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ด้วยตนเอง โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจบงการของบุคคลอื่น		
3. มนุษย์ทุกคนเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน จึงไม่จำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน		
4. อำนาจสูงสุดในการปกครอง ในการตัดสินปัญหาสำคัญของสังคมอยู่ที่ปวงชน มาจากปวงชน		
5. ผู้แทนปวงชน ไม่ควรถูกจำกัดด้วยระบบการศึกษา		
6. ความเท่าเทียมกันในสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะคนมีความสามารถและทรัพยากรไม่ เท่ากัน		
7. ตราบใดที่ยังไม่สามารถจัดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมได้ควรใช้การแต่งตั้งผู้แทนราษฎร		
8. ในสังคมที่คนส่วนใหญ่ยังด้อยการศึกษา การใช้ระบอบประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องอันตราย		
9. ผู้คนที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจะรักษาผลประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ดีกว่าผู้คนที่มาจาก การแต่งตั้ง		
10. ประชาชนในประเทศไทยมีสิทธิในการเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้		
11. มนุษย์เราเกิดมาควรมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาคเท่าเทียมกัน		
12. ระบอบประชาธิปไตยอำนาจในการปกครองประเทศต้องอยู่ในกำมือของคนกลุ่มเดียว		
13. หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยนั้นหมายถึง บุคคลเราจะทำอะไรก็ได้โดยไม่จำเป็นต้อง สนใจว่าจะไปละเมิดผู้ใด		
14. หลักการประชาธิปไตยนั้นสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมือง ต้องตั้งขึ้น ด้วยวิถีทางแห่งการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน		
15. หลักเสมอภาคในประชาธิปไตย ถือความเท่าเทียมกันทุกเรื่อง		
16. รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม		
17. รัฐบาลที่โปร่งใส และตรวจสอบได้เป็นสิ่งที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย		
18. ประชาธิปไตยถือหลักตัดสินใจโดยเสียงข้างมากโดยไม่จำเป็นต้องสนใจเสียงข้างน้อย		
19. ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เฉพาะใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้แทนเท่านั้น		
20. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตยจะมีสิทธิพิเศษเหนือประชาชนเพราะเป็น ผู้ได้รับเลือกเข้าไปปกครอง ประเทศ		
21. การเมืองและการปกครองไทย มีบุคคลกลุ่มน้อยต่างหากที่กุมอำนาจของรัฐเอาไว้		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
22. พรรคการเมือง นับเป็นองค์กรสำคัญขององค์กรหนึ่งในการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ให้ความรู้สำนึกทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง		
23. การแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้เสียงข้างมากตัดสิน มักเข้าทำนองพวกมากลากกันไปมากกว่าการใช้เหตุผล		
24. ในสถานะทางการเมืองที่สับสนวุ่นวาย ในปัจจุบันต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรุนแรงเด็ดขาด		
25. การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือการบริหารประเทศ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวก็เป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ จะต้องร่วมกันรับผิดชอบไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน		
26. การหาเสียงของพรรคการเมืองที่ใช้วิธีการซื้อเสียงในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้เกิดการเสื่อมศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย		
27. การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนธรรมดาสามัญ จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล		
28. การปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ให้ดีที่สุดจะช่วยส่งเสริมต่อการเมืองการปกครองให้มีความก้าวหน้า		
29. การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการที่ ซื่อสัตย์สุจริตจะทำให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นคนดีที่แท้จริง		
30. ประชาชนโดยทั่วไปไม่ควรแสดงปฏิกิริยาใดๆ ในลักษณะต่อต้านหรือคัดค้านผู้นำของประเทศ เพราะผู้นำย่อมมีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจปัญหาต่างๆ ของประเทศได้เป็นอย่างดี		
31. การบริหารงานของรัฐบาลควรเน้นความโปร่งใส		
32. การเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจยังเป็นมาตรการทางรัฐสภาที่ควบคุมรัฐบาลที่ค่อนข้างได้ผล		
33. การลงคะแนนเสียงโดยใช้เกณฑ์เสียงข้างมากมักเข้าทำนองพวกมากลากไป มากกว่าใช้เหตุผล		
34. รัฐบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ของประชาชน		
35. การเลือกตั้งเป็นวิธีหนึ่งที่นักการเมืองหลอกลวงให้ประชาชนมอบอำนาจอันชอบธรรมทางการเมืองปกครองให้กับรัฐบาลโดยความยินยอม		
36. มนุษย์ทุกคนล้วนมีความสามารถที่จะเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง		
37. ผู้หญิงมีความสามารถน้อยและอ่อนแอ จึงไม่ควรให้ดำรงตำแหน่งการงานที่สำคัญทางการเมือง		
38. การเปิดโอกาสให้ หนังสือพิมพ์ และประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ออกความเห็นอย่างเสรีจะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย		
39. การใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาด รวดเร็วมีความจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบัน		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
40. การเสียเวลาให้คนหลายกลุ่มหลายพวกมาประชุมเพื่อตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ยังเป็นสิ่งที่เหมาะสมในปัจจุบัน		
41. เมื่อความคิดเห็นของเราได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่แล้วถูกต้องไม่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นคนอื่นให้เสียเวลา		
42. ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีสิทธิที่จะจัดตั้งสมาคมหรือองค์กรอิสระต่างๆ รวมทั้งพรรคการเมืองอิสระและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ		
43. ประชาชนไม่จำเป็นต้องมีโอกาสที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในด้านใด ๆ โดยผ่านกระบวนการตามที่ได้ตกลงกันไว้		
44. ในการตัดสินใจพิพาทข้อขัดแย้งทางความคิดและผลประโยชน์ต่าง ๆ นิยมใช้การบังคับด้วยกำลัง		
45. ประชาชนมีสิทธิที่จะแสวงหาแหล่งข่าวต่าง ๆ ยิ่งกว่านั้นแหล่งข่าวหลากหลายนั้น จะต้องมีความอยู่และได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย		
46. การควบคุมการตัดสินใจของรัฐบาลทางด้านนโยบายนั้น รัฐธรรมนูญต้องกำหนดให้อยู่ในมือของเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการแต่งตั้งมา		
47. ประชาชนจะใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในทางการเมืองโดยไม่มีเหตุผลไม่ได้ ต้องถูกลงโทษ		
48. วิถีชีวิตของบุคคลในระบบประชาธิปไตยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคของคนทุกคน เช่น เสมอภาคในชีวิต เสมอภาคในเสรีภาพ		
49. ประชาชนในสังคมประชาธิปไตยมีวิถีที่จะแสวงหาความสุขของตนเองได้อย่างเสรีโดยไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน		
50. เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนจะใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ที่มีได้มาจากการแต่งตั้งด้วย		

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

...ขอขอบคุณในความร่วมมือนี้อบรมแบบสอบถาม...

คณะผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จากเยาวชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 50 เขต ๆ ละ 50 คน รวม 2,500 ชุด

1. เขตคลองสาน
2. เขตคลองเตย
3. เขตคลองสามวา
4. เขตคันนายาว
5. เขตจตุจักร
6. เขตจอมทอง
7. เขตดอนเมือง
8. เขตดินแดง
9. เขตดุสิต
10. เขตตลิ่งชัน
11. เขตทวีวัฒนา
12. เขตทุ่งครุ
13. เขตธนบุรี
14. เขตบางกะปิ
15. เขตบางกอกน้อย
16. เขตบางกอกใหญ่
17. เขตบางขุนเทียน
18. เขตบางเขน
19. เขตบางคอแหลม
20. เขตบางแค
21. เขตบางซื่อ
22. เขตบางนา
23. เขตบางบอน
24. เขตบางพลัด
25. เขตบางรัก
26. เขตบึงกุ่ม
27. เขตปทุมวัน
28. เขตประเวศ
29. เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
30. เขตปญาไท
31. เขตพระนคร
32. เขตพระโขนง
33. เขตภาษีเจริญ
34. เขตมีนบุรี
35. เขตยานนาวา
36. เขตราชเทวี
37. เขตราชบุรีบูรณะ
38. เขตลาดกระบัง
39. เขตลาดพร้าว
40. เขตวังทองหลาง
41. เขตวัฒนา
42. เขตสะพานสูง
43. เขตสาทร
44. เขตสายไหม
45. เขตสัมพันธวงศ์
46. เขตสวนหลวง
47. เขตหนองจอก
48. เขตหนองแขม
49. เขตหลักสี่
50. เขตห้วยขวาง

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบทดสอบถามไปทดลองใช้กับเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 50 คน แล้วคีย์ข้อมูลในโปรแกรม SPSS for Windows เพื่อนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ โดยใช้คำสั่ง Analyze -> Scale -> Reliability Analysis

	a1	a2	a3	a4	a5	b1	b2	b3	b4	b5	b6	b7
1	2	2	7	3	2	1	3	3	3	2	2	3
2	2	1	4	3	3	1	3	3	3	2	2	3
3	2	2	7	4	5	1	3	1	2	1	1	2
4	1	1	6	2	6	2	3	3	3	2	2	2
5	1	1	6	2	6	2	1	3	3	2	2	2
6	1	1	5	6	9	1	3	3	3	1	2	2
7	2	2	6	3	6	1	3	3	3	3	2	3
8	1	1	6	6	4	1	3	3	3	1	2	2
9	1	2	6	1	2	1	3	3	3	3	2	3
10	2	1	4	2	7	1	3	4	4	2	3	3
11	2	2	6	2	6	1	3	3	3	2	2	2
12	2	2	6	1	6	1	3	3	3	1	2	2
13	2	2	7	2	6	1	3	1	1	2	1	2
14	1	1	6	6	4	1	3	3	3	3	2	3
15	1	2	6	2	6	1	3	3	3	2	3	3
16	2	2	5	1	6	1	3	3	3	3	2	2
17	1	2	6	4	6	1	3	2	1	2	2	2
18	1	2	6	2	4	1	1	1	4	1	1	1
19	1	3	3	1	6	1	3	3	3	3	2	2
20	2	2	3	1	6	1	1	2	4	2	3	3
21	2	2	2	1	6	1	3	4	3	1	2	2
22	1	2	2	2	7	1	3	2	2	2	2	2
23	2	2	3	1	7	1	3	3	3	2	2	2
24	1	2	5	1	7	1	1	1	2	1	1	3
25	1	2	4	2	4	1	1	2	3	1	2	2
26	2	2	4	2	1	1	3	3	3	2	2	3
27	2	2	4	3	1	2	1	1	4	3	3	3
28	1	2	3	2	6	1	3	2	3	1	1	1
29	2	2	8	2	2	1	3	3	3	1	2	2
30	2	2	7	2	6	1	3	3	3	2	2	3
31	2	2	7	2	7	1	3	3	2	3	2	2
32	2	1	5	1	6	2	3	3	3	3	1	2

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	50	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.704	75

จากการหาค่าความเชื่อมั่นพบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .704 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สามารถนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปใช้ในการวิจัยได้

ภาคผนวก ง

ประมวลภาพการเก็บข้อมูล

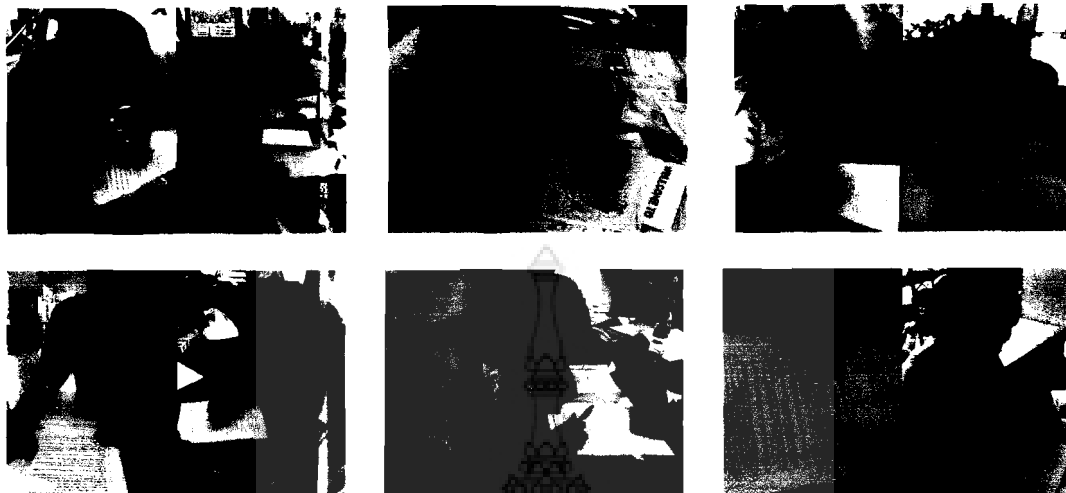
เขตดินแดง

เขตราชเทวี

เขตดุสิต

เขตบางซื่อ

เขตบางแค

เขตหนองจอก